

Openbaar Leven van Jezus

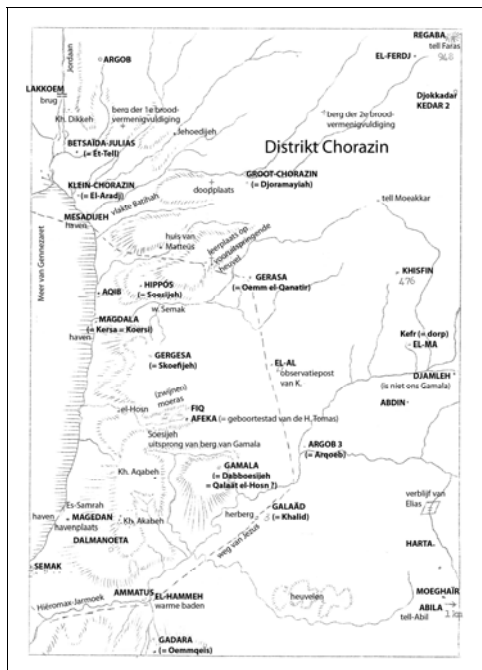
Hoofdstuk XV – Jezus in Kafarnaüm en omgeving en in Fenicië. (3 januari tot 24 februari) (vervolg).

Jezus leert vier dagen over het brood des levens.
– Eerste dag (Joa. 6, 23-34).

1092.

5 februari. –

‘s Morgens zag ik Jezus tussen de tolplaats van Matteüs en Betsaida-Julias (op de huidige plaats Mesadijeh) aangeland en daar, niet verre van de oever, aan het leren.

Er waren een honderdtal toehoorders om Hem, meestal uit het gewest en onder dezen bevonden zich enkele van de Joden, die Matteüs' woning overgenomen hadden; zijn huishouden was niet meer hier.

Ook hier leerde Jezus over het Onze Vader. Het volk dat getuige van de broodvermenigvuldiging was geweest en Hem tot koning had willen maken, had Hem met verwondering tevergeefs gezocht, daar het wist dat zijn leerlingen zonder Hem afgevaardigd waren (Joa. 6, 22-24), en er maar één schip geweest was; ook waren reeds gisteren velen weggetrokken en anderen naar Kafarnaüm overgevaardigd.

Jezus en de leerlingen hadden heden nacht op het schip geslapen nabij de landingsplaats; zij waren eerst naar hier gevaren (naar Dalmanoeta en Tarichea, in plaats van recht naar Kafarnaüm) om een weinig rust te nemen, gelijk Jezus zich gisteren ook verwijderd had hoofdzakelijk om de geestdrift van het volk dat Hem tot koning wilde maken, wat te laten verkoelen en als rook vervliegen.

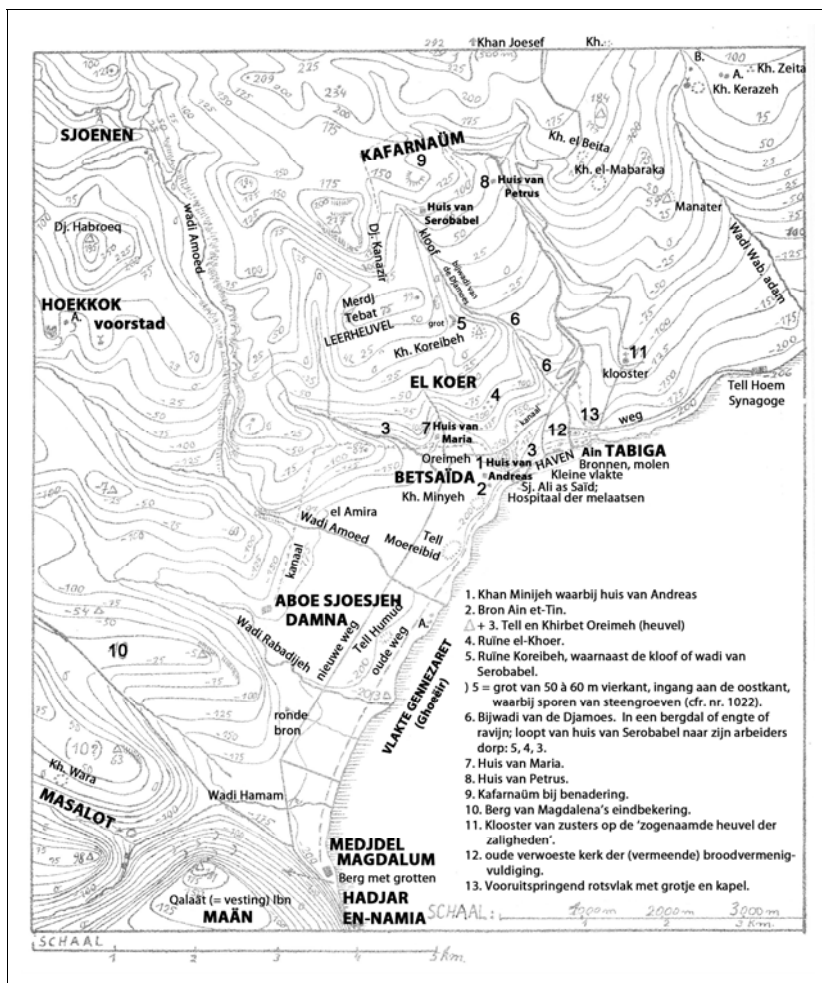
Tegen de middag voeren zij naar Kafarnaüm en landden onopgemerkt. Jezus kwam in het huis van Petrus met Lazarus tezamen; deze was daar aangekomen met de zoon van Veronika en een paar mannen uit Hebron.

Ook waren drie vrouwen aangekomen, onder wie die rijke weduwe Maria Salome, een buitenechtelijke dochter van een broer van de H. Jozef; zij woonde reeds vrij lang bij Marta en zij is ook bij de kruisiging en de graflegging van Christus tegenwoordig geweest (nrs. 1046, 1936, 1986), zoals ook de moeder van Joannes en Jakobus; zij waren bij de Moeder van God.

Ik heb vergeten wat Jezus met Lazarus besproken heeft, maar deze kwam, meen ik, wegens de verkoop van het landgoed te Magdalum. Zo zal de uitbetaling van het losgeld voor de gevangenen in Tirza wel het onderwerp geweest zijn van hun gesprek.

Ik zag Jezus 's namiddags op de hoogte achter het huis van Petrus gaan, waarover de kortste weg van Kafarnaüm naar Betsaïda loopt en waar nu vele vreemdelingen gelegerd zijn.

(De leerheuvel Kanazir of Merdj Tebat, zie beschrijving van het gewest in fasc. 19, na nr. 855, Hoofdstuk XII, Vaderland van Jezus en fasc. 16, nr. 612, voetnoot 292).

Daar heeft Hij reeds vroeger eens vele mensen genezen (b.v. fasc. 16, nr. 612, massagenezingen). Hij ging daar met de apostelen en verscheidene leerlingen naar een geschikte plaats (misschien wel Merdj Tebat, die een onderbreking van de opstijgende heuvelhelling is en een soort klein dal vormt).

Al het volk dat daar legerde, kwam toegelopen. Sommigen van degenen die bij de broodvermenigvuldiging tegenwoordig geweest waren en Hem gisteren en heden gezocht hadden, vroegen Hem verwonderd: “Meester, wanneer zijt Gij naar hier gekomen? Wij hebben U aan de overzijde gezocht en ook hier.” (cfr. Joa. 6, 25-27). Maar Jezus antwoordde hun en begon meteen zijn lering.

“Voorwaar, voorwaar!” zei Hij, “niet omdat gij wondertekenen gezien hebt, zocht gij Mij, maar omdat gij van het brood gegeten hebt tot verzadiging toe. Spant u in, niet voor de vergankelijke spijs, maar voor spijs die tot het eeuwig leven duurt, die de Mensenzoon u zal geven, want Hem heeft God gezonden en bezegeld.”

Hij zegde dit veel uitvoeriger dan het in het Evangelie staat en dat slechts de hoofdgedachten bevat.

Zij stelden Hem nog allerlei vragen en menigeen fluisterde zijn buurman toe: “Wat bedoelt Hij met de ‘Mensenzoon’? Wij zijn toch ook mensenkinderen!” *Doch Hij vermaande hen ook dat zij Gods werken moesten doen, en op hun vraag wat dit inhield dat zij Gods werken moesten doen, antwoordde Hij: “Geloven aan Hem, die Hij gezonden heeft.” en Hij ging door met over het geloof te leren.*

Zij stelden Hem nu de vraag: “Wat voor wonder zijt Gij bereid te doen, opdat wij geloven? (Om zijn zending te bewijzen) heeft Mozes aan onze vaders brood uit de hemel gegeven, het manna, opdat zij aan hem geloven zouden. Wat wilt GIJ ons geven?”

Hierop antwoordde Jezus: "Ik zeg u, niet Mozes heeft u brood uit de hemel gegeven, maar mijn Vader geeft u het ware brood uit de hemel, want het brood van God is dit dat uit de hemel nederdaalt en aan de wereld het leven geeft." Ook dit thema zette Hij weer breedvoerig uiteen en enigen zeiden: "Heer: geef ons toch altijd zulk brood!" Anderen mopperden: "Zijn Vader geeft ons brood uit de hemel; wat betekent dit? Zijn vader Jozef is immers reeds dood!"

Jezus leerde hierover lang en onuitputtelijk en verklaarde het zeer duidelijk.

Nochtans verstonden Hem slechts weinigen, omdat zij zich wijs waanden en alles meenden te weten.

Maar Jezus sneed een ander onderwerp aan en kwam terug op het Onze Vader en op de thema's uit de grote bergrede en zei heden nog niet dat Hij zelf het levengevend brood was.

Zijn apostelen en best onderrichte leerlingen waren bescheiden en ondervroegen Hem niet, maar dachten er over na; zij verstonden het gedeeltelijk of lieten het zich verklaren.

's Avonds ging Jezus met de apostelen ter tafel bij Serobabel, de hoofdman van Kafarnaüm. Ook Lazarus, de hoofdman Kornelius en Jairus namen deel aan de maaltijd; de gesprekken liepen hoofdzakelijk over Joannes de Doper.

Het brood des levens. – Tweede dag (Joa. 6, 35-51).

1094.

6 februari. –

Heden zag ik Jezus weer leren op de hoogte achter het huis van Petrus; Hij zette zijn lering van gisteren

voort. Wel een paar duizend mensen waren er tegenwoordig, die afwisselend vooruitkwamen om beter te kunnen horen en zich dan weer achteruittrokken om de plaats voor anderen in te ruimen.

Jezus gaat ook menigmaal van de ene plaats naar de andere en wordt niet moede zijn lering met grote liefde en geduld menigmaal te herhalen. Ook gewaardigt Hij zich telkens opnieuw dezelfde opwerpingen te weerleggen.

Op een afgezonderde plaats bevonden zich ook vele gesluierde vrouwen, en ook vrouwen die vriendinnen van Jezus waren. De Farizeeën kwamen en gingen, stelden vragen en poogden op geniepige wijze hun twijfels onder het volk te verspreiden.

Jezus herhaalde in het kort wat Hij gisteren uiteengezet had, en dan, hetzelfde onderwerp verder behandelend, vervolgde Hij: "Ik ben het levengevend brood. Wie tot Mij komt, die zal geen honger meer hebben en wie aan Mij gelooft, zal geen dorst meer lijden. Hij dien mijn Vader Mij geeft, komt tot Mij, en Ik zal hem niet verstoten. Ik ben uit de hemel gekomen, niet om mijn wil, naar om de wil van mijn Vader te doen.

De wil nu van mijn Vader is, dat Ik niemand verliese van hen, die Hij Mij gegeven heeft, maar dat Ik hen opwekke op de jongste dag.

Dit is de wil van mijn Vader: wie de Zoon ziet en in Hem gelooft, die zal het eeuwig leven hebben, en Ik zal hem opwekken op de jongste dag."

Heden verstonden vele mensen Hem niet en zij fluisterden en morden onder elkander. De Farizeeën traden dikwijls vooruit en stelden Jezus vragen en trokken zich dan glimlachend en schouderophalend terug. Ondertussen wierpen zij naar de zwakken blikken van louter verachting.

Velen zeiden onder elkander: “Hoe kan Hij zeggen dat Hij het brood van het leven is, dat Hij uit de hemel nedergedaald is? Hij is toch de zoon van de timmerman Jozef? Zijn Moeder is hier bij ons en zijn verwanten bevinden zich onder ons! Ook de ouders van zijn vader Jozef kennen wij. Hij zegt vandaag dat God zijn Vader is en morgen verklaart Hij de Zoon des mensen te zijn.” In al zulke bezwaren bestond hun morren en ondervragen.

Jezus waarschuwde hen om niet zo te morren onder elkander; door zichzelf konden zij niet tot Hem komen; de Vader die Hem gezonden had, moest hen tot Hem trekken.

Ook dit konden zij weer niet begrijpen, en zij vroegen Hem wat het betekende dat de Vader hen trekken moest; zij namen dit immers geheel plomp en plat op.

Jezus verklaarde het hun en zei: “Slaat de profeten na; daar staat dat allen door God onderricht zullen worden (Jes. 54, 13). Wie het dus van de Vader hoort en verneemt, komt tot Mij!”

Maar nu antwoordden opnieuw velen: “Zijn wij niet bij Hem en wij hebben het toch niet van de Vader gehoord noch geleerd.”

Maar Jezus weervoer: “Niemand heeft de Vader gezien, dan Hij die van God is. Wie in Mij gelooft, die heeft het eeuwig leven. Ik ben het brood dat uit de hemel nederdaalde, het brood des levens.”

1095.

Zij spraken Hem opnieuw tegen en zeiden dat zij geen ander brood kenden, dat uit de hemel nedergedaald was, dan het manna. *Maar Hij verklaarde dat niet het manna het levengevend brood was, aangezien hun vadersen, die het gegeten hadden, gestorven waren. Maar dat zich HIER NU het brood bevond, dat uit de hemel*

nedergedaald was, opdat al wie daarvan eet, niet sterve; dat Hijzelf dit levende en levengevende brood was, en dat al wie er van at, niet zou sterven, maar eeuwig leven.

Al deze leringen waren uitvoerig gestaafd door verklaringen en aanhalingen uit de Wet en de Profeten, maar de meesten WILDEN het niet begrijpen, en namen alles grof en aards op, naar de letterlijke en vleselijke zin en vroegen morrend eens te meer:

“Wat betekent dit dat men Hem moet eten om eeuwig te leven?

Wie kan en zal er eeuwig leven?

Wie kan van Hem eten?

Wel beweert men dat Henoeh en Elias van de aarde weggenomen en niet gestorven zijn. Ook zegt men niet te weten wat er van Malakias geworden is, noch dat hij gestorven is, maar buiten deze 2 of 3 moeten alle mensen noodzakelijk sterven.”

In zijn antwoord hierop vroeg Jezus hun of zij wisten waar Henoeh en Elias waren en wat er van Malakias geworden was? Dat dit geen geheim voor Hem was.

Of zij echter wisten wat Henoeh geloofd had?

Wat Elias en Malakias geprofeteerd hadden?

(cfr. Malak. 1, 11; 3, 1-4; 4, 5-6).

En Hij verklaarde veel uit die profetieën.

Hij leerde heden niet verder en er heerste een buitengewone spanning, een nadenken, redeneren en redetwisten onder het volk. Zelfs vele van de nieuwe leerlingen twijfelden en dwaalden. Maar dit waren voor het grootste deel de laatst toegetreden Joannes-leerlingen, en wel niet de oudste.

Van de oudsten waren de enen van het begin af aanstonds bij Jezus geweest, de anderen afwisselend bij Hem en bij Joannes. De twijfelaars waren de naijverige, eenzijdige Joannes-leerlingen van oppervlakkige aard en wankelend karakter; ZIJ waren het die het kollege der 70 onlangs voltallig gemaakt hadden, want Jezus

had eerst 36 goede, beproefde leerlingen. En toch waren er vele (onder de twijfelaars) die reeds bij de laatste uitzending der apostelen meegegaan waren.

De vrouwen waren nu ongeveer met 34, maar hun getal in de dienst der Gemeente met alle medewerksters, dienstmeiden en bestuursters van herbergen beliep op het laatste eveneens 70.

Het brood des levens. – Derde dag (Joa.6, 52-60).

1096.

7 februari. –

Lazarus is reeds weer afgereisd.

Jezus onderrichtte het volk nogmaals op de hoogte voor de stad; Hij sprak echter niet over het brood des levens, maar uit de grote bergrede en over het Onze Vader.

De toehoorders waren talrijk, maar aangezien nu de meeste zieken onder de aanwezigen reeds genezen waren, zo is de drukte en het geloop verminderd, want het aanbrengen en wegdragen van zieken veroorzaakt altijd een grote stoornis, gehaastheid en gedrang, omdat allen de eersten willen zijn en na hun genezing aanstonds weer willen vertrekken.

Alle mensen en een deel van de nieuwe leerlingen, en hieronder vooral de Joannes-leerlingen, verwachtten benieuwd en met spanning de voltooiing van Jezus' begonnen lering.

's Avonds in de synagoge (Joa. 6, 59) (begin van de sabbat) leerde Jezus, naar aanleiding van de sabbatlezing in het tweede boek van Mozes over allerhande wetten, slaven, moordaanslagen, diefstal, feestdagen, over het opstijgen van Mozes naar de Sinaï (Ex. 19 tot 24)

Exodus 19-21 (zie fasc. 22, nr. 1077)

Exodus 22

Voorschriften inzake het eigendom van de naaste

1. Wanneer iemand een rund of een stuk kleinvee steelt en het slacht of verkoopt, dan zal hij vijf stuks rundvee als vergoeding geven voor het rund en vier stuks kleinvee voor het stuk kleinvee.
2. Indien een dief bij een inbraak betrapt en zo getroffen wordt, dat hij sterft, dan rust daarop geen bloedschuld;
3. indien de zon was opgegaan, rust daarop wel bloedschuld. Hij zal volledig vergoeding geven; indien hij niets heeft, zal hij verkocht worden om wat hij gestolen heeft.
4. Indien werkelijk het gestolene levend in zijn bezit gevonden wordt, hetzij rund, ezel of een stuk kleinvee, zal hij het dubbele als vergoeding geven.
5. Wanneer iemand een akker of een wijngaard laat afweiden door zijn vee erin los te laten, en dit weidt de akker van een ander af, dan zal hij het beste deel van zijn eigen akker of het beste deel van zijn wijngaard als vergoeding geven.
6. Wanneer brand ontstaat en doornstruiken aantast, doch ook een schoof of het staande koren of het gehele veld verteerd wordt, dan zal hij, die de brand aanstak, volledig vergoeding geven.
7. Wanneer iemand aan zijn naaste geld of goed te bewaren geeft, en het uit het huis van die man gestolen wordt, zal de dief, indien hij gevonden wordt, het dubbele als vergoeding geven.
8. Indien de dief niet gevonden wordt, zal de heer des huizes tot de goden naderen, om te zweren, dat hij zijn hand niet uitgestoken heeft naar de have van zijn naaste.
9. Bij elke zaak van verduistering, hetzij van een rund, een ezel, een stuk kleinvee, een gewaad, hetzij van welk verloren voorwerp ook, waarvan (de eigenaar) zegt: dat is het – zal hun beider zaak tot de goden komen. Hij, die de goden schuldig verklaren, zal aan zijn naaste het dubbele als vergoeding geven.
10. Wanneer iemand aan zijn naaste een ezel of een rund of een stuk kleinvee of welk dier ook, te bewaren geeft en het sterft, of het wordt gewond of geroofd, zonder dat iemand het ziet,
11. dan zal de eed bij de HERE tussen hen beslissen, of hij niet zijn hand uitgestoken heeft naar de have van zijn naaste, en de eigenaar zal er genoegen mee nemen, de ander behoeft geen vergoeding te geven.
12. Maar indien het zonder meer van hem gestolen is, zal hij aan de eigenaar vergoeding geven.
13. Indien het zonder meer verscheurd is, zal hij het als bewijsstuk overleggen. Het verscheurde zal hij niet vergoeden.
14. Wanneer iemand van zijn naaste (een dier) leent, en het wordt gewond of sterft, terwijl de eigenaar er niet bij was, dan zal hij volledig vergoeding geven.
15. Indien de eigenaar erbij was, zal hij geen vergoeding geven. Indien het gehuurd was, is de schade in de huurprijs inbegrepen.
16. Wanneer iemand een maagd verleidt, die niet ondertrouwd is, en gemeenschap met haar heeft, dan zal hij haar tegen de volle bruidsprijs tot vrouw nemen.
17. Indien haar vader ten stelligste weigert haar aan hem te geven, dan zal hij de bruidsprijs der maagden aan zilver afwegen.

Voorschriften inzake gruwelijke zonden

18. Een tovenaars zult gij niet in leven laten.
19. Alwie met een dier gemeenschap heeft, zal zeker ter dood gebracht worden.
20. Wie aan de goden offert, behalve aan de HERE alleen, zal met de ban geslagen worden.

Voorschriften betreffende hulpbehoevenden

21. Een vreemdeling zult gij niet onderdrukken, noch hem benauwen, want gij zijt vreemdelingen geweest in het land Egypte.

22. Geen enkele weduwe of wees zult gij verdrukken.
23. Indien gij dezen toch verdrukt, voorzeker zal Ik, indien zij luide tot Mij roepen, hun geroep horen,
24. en mijn toorn zal ontbranden en Ik zal u met het zwaard doden, zodat uw vrouwen weduwen worden en uw kinderen wezen.
25. Indien gij aan mijn volk, aan de arme bij u, geld leent, zult gij u niet als een schuldeiser jegens hem gedragen: gij zult hem geen rente opleggen.
26. Indien gij het opperkleed van uw naaste tot pand neemt, zult gij het hem vóór zonsondergang teruggeven,
27. want dat is zijn enige bedekking, dat is de bekleding voor zijn huid – waarin zal hij zich te ruste leggen? Wanneer hij tot Mij om hulp zal roepen, zal Ik horen, want Ik ben genadig.

Voorschriften inzake overheid, eerstelingen en het verscheurde

28. De goden zult gij niet vervloeken en een vorst onder uw volk zult gij niet verwensen.
29. Gij zult niet talmen, van uw graan- en van uw wijnoogst te geven. De eerstgeborene van uw zonen zult gij Mij geven.
30. Evenzo zult gij doen met uw runderen en met uw kleinvee: zeven dagen zullen zij bij de moeder blijven, op de achtste dag zult gij ze Mij geven.
31. Gij zult Mij heilige mensen zijn; vlees van dieren, die in het veld verscheurd zijn, zult gij niet eten, gij zult het voor de honden werpen.

Exodus 23

Voorschriften inzake de verhouding tot de naaste

1. Gij zult geen vals gerucht verbreiden; gij moogt de schuldige niet helpen als misdadig getuige.
2. Gij zult de meerderheid in het kwade niet volgen, noch in een rechtsgeding getuigenis afleggen met de meerderheid mee, om het recht te buigen.
3. Ook zult gij een onaanzienlijke niet voortrekken in zijn rechtsgeding.
4. Wanneer gij een verdwaald rund of ezel van uw vijand aantreft, zult gij ze hem zeker terugbrengen.
5. Wanneer gij de ezel van uw vijand onder zijn last ziet bezwijken, zult gij dit niet onverschillig aan hem overlaten. Gij zult hem zeker helpen met afladen.
6. Gij zult het recht van de arme onder u in zijn rechtsgeding niet buigen.
7. Van een bedrieglijke zaak moet gij u ver houden. De onschuldige en de rechtvaardige moogt gij niet doden, want Ik verklaar de schuldige niet rechtvaardig.
8. Een geschenk zult gij niet aannemen, want een geschenk maakt zienden blind en verdraait de zaak der onschuldigen.
9. De vreemdeling zult gij niet benauwen, want gij kent de gemoedsgesteldheid van de vreemdeling, omdat gij vreemdelingen zijt geweest in het land Egypte.
10. Zes jaar zult gij uw land bezaaien en zijn opbrengst inzamelen,
11. maar in het zevende zult gij het braak laten liggen en het met rust laten, opdat de armen van uw volk eten, en wat zij overlaten zal het gedierte des velds eten. Evenzo zult gij doen met uw wijngaard en met uw olijfbomen.
12. Zes dagen zult gij uw werk doen, maar op de zevende dag zult gij rusten, opdat uw rund en uw ezel uitrusten, en de zoon van uw slavin en de vreemdeling adem scheppen.

Voorschriften voor de verhouding tot de HERE

13. Ten aanzien van alles, wat Ik u bevolen heb, zult gij op uw hoede zijn; de naam van andere goden zult gij niet noemen, hij zal uit uw mond niet gehoord worden.
14. Driemaal in het jaar zult gij Mij een feest houden.
15. Het feest der ongezuurde broden zult gij onderhouden; zeven dagen zult gij ongezuurde broden eten, zoals Ik u geboden heb, op de bepaalde tijd van de maand Abib, want daarin zult

gij uit Egypte getrokken; maar men zal niet met ledige handen voor mijn aangezicht verschijnen.

16. Ook het feest van de oogst, der eerstelingen van uw vruchten, die gij op de akker zaaien zult; en het feest der inzameling aan het einde des jaars, wanneer gij uw vruchten van de akker ingezameld hebt.

17. Driemaal in het jaar zullen al uw mannen voor het aangezicht van de Here HERE verschijnen.

18. Gij zult het bloed van mijn slachtoffer niet met iets gezuurds offeren, noch zal het vet van mijn feestoffer de nacht overblijven tot de morgen.

19. Het beste der eerstelingen van uw bodem zult gij in het huis van de HERE, uw God, brengen. Gij zult een bokje niet koken in de melk van zijn moeder.

20. Zie, Ik zend een engel vóór uw aangezicht, om u te bewaren op de weg en om u te brengen naar de plaats, die Ik bereid heb.

21. Neem u voor hem in acht en luister naar hem, wees tegen hem niet wederspanning, want hij zal uw overtredingen niet vergeven, want mijn naam is in hem.

22. Maar indien gij aandachtig naar hem luistert, en alles doet, wat Ik zeg, zal Ik uw vijanden vijandig bejegenen, en benauwen die u benauwen.

23. Want mijn engel zal voor uw aangezicht gaan en u brengen naar de Amoriet, de Hethiet, de Perizziet, de Kanaäniet, de Chivwiet en de Jebusiet, en Ik zal hen vernietigen.

24. Gij zult u niet nederbuigen voor hun goden noch hen dienen en gij zult niet doen naar hun werken, maar gij zult ze volkomen vernielen en hun gewijde stenen zult gij geheel verbrijzelen.

25. Maar gij zult de HERE, uw God, dienen; dan zal Hij uw brood en uw water zegenen en Ik zal ziekte uit uw midden verwijderen.

26. Geen vrouw in uw land zal een misgeboorte hebben of onvruchtbaar zijn. Het getal uwer dagen zal Ik vol maken.

27. De schrik voor Mij zal Ik voor u uit zenden; Ik zal in verwarring brengen elk volk, waarmee gij in aanraking komt, en Ik zal al uw vijanden voor u doen vluchten.

28. Ook zal Ik hoornaars voor u uit zenden, opdat zij de Chivwiet, de Kanaäniet en de Hethiet voor u uit verdrijven.

29. Ik zal hen niet in één jaar voor u uit verdrijven, opdat het land geen woestijn worde en het wild gedierte u niet te veel worde.

30. Langzamerhand zal Ik hen voor u uit verdrijven, totdat gij zo vruchtbaar wordt, dat gij het land in bezit kunt nemen.

31. En Ik zal u het gebied geven van de Schelfzee tot de Zee der Filistijnen en van de woestijn tot de Rivier, want Ik zal de inwoners van het land in uw macht geven, zodat gij hen voor u uit verdrijft.

32. Gij zult noch met hen noch met hun goden een verbond sluiten.

33. Zij zullen in uw land niet blijven wonen, opdat zij u niet tegen Mij doen zondigen, doordat gij hun goden gaat dienen, want dit zou u tot een valstrik zijn.

Exodus 24

De verbondssluiting

1. Tot Mozes zeide Hij: Klim op tot de HERE, gij en Aäron, Nadab en Abihu en zeventig van de oudsten van Israël en buigt u van verre neder.

2. Maar Mozes alleen zal tot de HERE naderen, zij echter zullen niet naderen, en het volk zal niet met hem opklimmen.

3. Toen kwam Mozes en deelde het volk al de woorden des HEREN en al de verordeningen mee, en het gehele volk antwoordde eenstemmig: Al de woorden, die de HERE gesproken heeft, zullen wij doen.

4. En Mozes schreef al de woorden des HEREN op. Vroeg in de morgen bouwde hij een altaar onder aan de berg, met twaalf opgerichte stenen overeenkomstig de twaalf stammen van Israël.

5. Toen zond hij de jongelingen der Israëlieten heen, en zij brachten brandoffers en offerden stieren als vredeoffers voor de HERE.
6. Daarop nam Mozes de helft van het bloed en deed het in bekkens, en de andere helft van het bloed spregde hij op het altaar.
7. Hij nam het boek des verbonds en las het voor de oren van het volk en zij zeiden: Alles wat de HERE gesproken heeft, zullen wij doen en daarnaar zullen wij horen.
8. Toen nam Mozes het bloed en spregde het op het volk en hij zeide: Zie, het bloed van het verbond dat de HERE met u sluit, op grond van al deze woorden.
9. En Mozes klom op met Aäron, Nadab en Abihu en zeventig van de oudsten van Israël.
10. En zij zagen de God van Israël en het was alsof onder zijn voeten een plaveisel lag van lazuur, als de hemel zelf in klaarheid.
11. Maar tot de vooraanstaanden der Israëlieten strekte Hij zijn hand niet uit; zij aanschouwden God en zij aten en dronken.
12. De HERE zeide tot Mozes: Klim op tot Mij, de berg op, en blijf daar, dan zal Ik u de stenen tafelen geven, de wet en het gebod, die Ik opgeschreven heb, om hen te onderwijzen.
13. Toen stond Mozes op met zijn dienaar Jozua, en Mozes besteeg de berg Gods.
14. Maar tot de oudsten zeide hij: Wacht hier op ons, totdat wij bij u terugkeren; Aäron en Chur zijn immers bij u, wie zaken heeft, moet zich tot hen wenden.
15. Daarop besteeg Mozes de berg, en de wolk bedekte de berg.
16. De heerlijkheid des HEREN rustte op de berg Sinai, en de wolk bedekte hem zes dagen lang; op de zevende dag riep Hij tot Mozes midden uit de wolk.
17. De verschijning van de heerlijkheid des HEREN was als verterend vuur op de top van de berg ten aanschouwen van de Israëlieten.
18. Mozes ging de wolk in en besteeg de berg. En hij bleef op de berg veertig dagen en veertig nachten.

Uit: NBG-vertaling 1951

en uit Jeremias (Jer. 34, 1-22) en ook over het teruggeven van de vrijheid aan slaven (Ex. 21, 1-11).

Jezus weidde hierover uit, maar zij onderbraken Hem welhaast en ondervroegen Hem weer over zijn leer van gisteren betreffende het brood van het leven: hoe kon Hij zich het levengevende brood noemen, dat uit de hemel nedergedaald was, daar men toch zijn oorsprong kende?

1097.

Nu herhaalde Jezus nogmaals al wat Hij tot nog toe over dit onderwerp geleerd had; en toen de Farizeeën met dezelfde opwerpingen voor de dag kwamen en weer hun vader Abraham en Mozes erbij betrokken en zeiden: "Hoe kunt GIJ dan God uw Vader noemen?" vroeg Hij hun: "Hoe kunt GIJ

Abraham uw vader en Mozes uw leraar noemen, aangezien gij Abrahams en Mozes' geboden niet onderhoudt, noch hun voorbeeldige levenswandel navolgt?" (Joa. 7, 19; 8, 39-40). Hierop bracht Hij hun geheel hun wangedrag en boos schijnheilig leven openlijk onder de ogen, zodat zij beschaamd en verbitterd waren.

Dan vervolgde hij zijn uiteenzetting (zoals zij verlangden) over het levengevend brood en zei: "Het brood dat Ik geven zal, is mijn vlees, dat Ik voor het leven van de wereld ten beste geven en overleveren wil."

Dit verwekte een nieuw en hevig gemor en gemompel: "Hoe kan Hij ons zijn vlees te eten geven?"

Maar Jezus leerde verder en veel uitvoeriger dan het in het Evangelie staat: "Wie mijn bloed niet zal drinken en mijn vlees niet zal eten, zal geen leven in zich hebben. Maar wie dit wel zal doen, zal het eeuwig leven hebben en Ik zal hem op de jongste dag opwekken; want mijn vlees is waarachtige spijs en mijn bloed een waarachtige drank. Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, die blijft in Mij en Ik in hem. Zoals de levende Vader Mij gezonden heeft, en zoals Ik door de Vader leef, zó zal hij die Mij eet, door Mij leven. HIER is het brood dat uit de hemel nedergedaald is, geen brood gelijk het manna, dat uw vaders aten en niettemin stierven. Wie DIT brood eet, zal in eeuwigheid leven."

Hij verklaarde dit alles nader met aanhalingen uit de profeten, en vooral uit Malakias, en Hij wees op de vervulling daarvan in Joannes de Doper, over wie Hij langdurig sprak (cfr. Mal. 3, 1).

En toen zij benieuwd vroegen: “Wanneer zult Gij ons die spijs dan wel geven?”, *antwoordde Hij duidelijk: “Op zijn tijd”, en Hij bepaalde een tijd in weken met een speciale uitdrukking* en ik rekende het uit en bekwam: één jaar, zes weken en enige dagen.

(Als wij rekenen vanaf 7 februari tot Witte Donderdag, 29 maart volgend jaar, bekomen wij één jaar, zes weken en acht dagen.)

De gemoederen waren geprikkeld en in Farizeeën hitsten de toehoorders op.

Het brood des levens. – Slot van Jezus’ rede. – Vierde dag (Joa. 6, 61-72).

1098.

8 februari; Sabbat. –

Jezus leraarde ‘s morgens en ‘s avonds in de synagoge (het was immers sabbat). Hij leerde voor een grote menigte volk

- *over de zesde en zevende vraag van het Onze Vader en*
- *over de eerste der acht zaligheden: “Zalig zijn de armen in de geest” en Hij gaf van alles de uitleg.*

Door de hier voorgehouden zaligheid verwierp Hij niet de wetenschap; Hij eiste slechts dat zij die gestudeerd hadden en geleerd waren, het om ze te zeggen zelf niet moesten weten, en dat ook de rijken in zekere zin niet mochten weten dat zij rijk waren.

Dit bracht zijn prikkelbare toehoorders weer aan het morren en zij zeiden: “Indien men het niet weet, dan kan men er ook geen gebruik van maken!”

Maar Jezus herhaalde en beklemtoonde: “Zalig zijn de armen in de geest. Men moet zich namelijk arm en behoeftig voelen en ootmoedig zijn vóór God, van Wie alle wijsheid komt en zonder Wie alle wijsheid een gruwel is!”

Zij kwamen terug op het onderwerp van gisteren en verzochten Hem zich nader te verklaren over het brood des levens en over het eten van zijn vlees en het drinken van zijn bloed. En terwijl Jezus daarmee doorging en het hun voortdurend en ondubbelzinnig en beslist bevestigde, morden velen, zelfs onder zijn leerlingen en zij zeiden: “Dit is een hard woord, wie kan dat aanhoren.” (een onmogelijk aan te nemen bewering).

Jezus echter antwoordde: dat zij er geen aanstoot aan moesten nemen; dat er nog heel andere dingen zouden komen; en Hij voorzegde duidelijk dat men Hem zou vervolgen en dat in het uur van gevaar zelfs de getrouwsten Hem zouden verlaten en vluchten; dat Hij dan zijn vijand in de armen zou lopen en dat men Hem doden zou, maar dat Hij toch de vluchtenden niet zou verlaten, dat zijn Geest bij hen zou blijven.

Dit ‘zijn vijand in de armen lopen’ was niet letterlijk zo gezegd, het was eerder ‘zijn vijand omarmen of erdoor omarmd worden’, ik weet dit niet meer zo juist; Hij bedoelde, geloof ik, de kus en het verraad van Judas.

Toen zij zich hieraan nog meer ergerden, zei Hij hun ook: “Maar wat zal het zijn, wanneer gij de Mensenzoon daarheen zult zien opvaren, waar Hij te voren was? De Geest is het die levend maakt, het vlees baat tot niets. De woorden die Ik tot u gesproken heb, zijn geest en leven. Waar onder u bevinden zich enigen die niet geloven; daarom zei Ik u: Niemand kan tot

Mij komen, indien het hem niet door mijn Vader gegeven wordt.”

1099.

Deze leerrede in de synagoge verwekte veel gemor, gehoon en misnoegdheid en misschien niet minder dan 30 leerlingen en aanhangers namen contact met de Farizeeën en spraken stil en morden met deze.

Die overlopers waren de laatst togetreden, inzonderheid de oppervlakkige, eenzijdige, bevooroordeelde Joannes-leerlingen.

Maar de apostelen en oudere leerlingen schaarden zich om Jezus en *Hij zei nog luidop dat het goed was dat de ontrouwen toonden van welk een geest zij kinderen waren, alvorens groter onheil te stichten.*

Toen Jezus de synagoge nu wilde verlaten, ontstond in de uitgang nog een gedrang: de Farizeeën en afvallige leerlingen, die ondertussen met elkander afgesproken waren, wilden Hem tegenhouden: Hij moest met hen nog disputeren; zij verlangden nog allerlei nadere verklaringen.

Maar zijn apostelen, trouwe leerlingen en vrienden omringden Hem en zo onttrok Hij zich aan hun opdringerigheid en Hij liet hen staan grommen, roepen en schelden. Hun praten en raaskallen onder elkander was juist gelijk het hedendaags ook nog zou zijn: “Ziet U wel! daar hebben wij het; wij hebben niets meer nodig uit zijn winkel! Hij heeft het voor ieder verstandig mens duidelijk uitgesproken dat Hij krankzinnig is; Hij verkoopt gruwelijke onzin! dringt ons een onaannemelijke en onverdraaglijke leer op! Men moet zijn vlees eten en zijn bloed drinken! God toch! God toch! Hij komt uit de hemel! Hij wil ten hemel varen!”

Jezus echter ging heen met de zijnen, die zich op verschillende wegen verstrooiden, (namelijk:) bij de woningen van Kornelius en Serobabel, (de 1^e) ten noorden van de stad, en (de 2^e) ten noorden van het dal (bedoeld is het ravijn, dat de woning van Serobabel

met zijn arbeidersdorp verbindt, zie fasc. 9, nr. 202, voetnoot 3); Serobabels woning lag aan het noordeinde van dit ravijn).

Zodra zij elkander op een aangeduide plaats ontmoet hadden, *sprak Hij nog tot hen over de ergernis van deze avond en vroeg de twaalf of ook zij Hem wilden verlaten.*

Maar in aller naam sprak Petrus: “Heer, tot wie zouden wij gaan? GIJ hebt de woorden van het eeuwig leven, en wij hebben geloofd en ingezien dat Gij de Christus, de Zoon van de levende God zijt!”

Hierop antwoordde Jezus hem onder meer: “Ik heb u twaalfven uitgekozen, en toch is één onder u een duivel!” Hierna gingen zij naar het huis van Petrus bij het Meer en namen er een maaltijd. Jezus was ook nog bij Maria.

Maria ontvangt verlichtingen.

1100.

Maar ik had ook nog een visioen, dat ik niet meer volledig kan weergeven.

De Moeder van Jezus was met andere vrouwen ook bij de laatste onderrichtingen van Jezus op de hoogte (leerheuvel) en in de synagoge tegenwoordig geweest. Hoewel zij van alle geheimenissen, die Jezus bij deze gelegenheid uitsprak, reeds zeer vroeg een ingestorte kennis had gehad, toch was zij zich deze nooit zo duidelijk bewust geweest als nu.

Want gelijk de 2^e persoon van de Godheid het vlees in haar had aangenomen, een mens en haar kind was geworden, zo was in haar ook geheel deze dieper (bovenaardse) kennis in een ootmoedige, eerbiedvolle moederliefde tot Jezus verborgen gebleven.

Maar nadat Jezus heden het geheim van zijn oorsprong, van zijn menswording en verblijf op aarde

en van zijn terugkeer naar God, duidelijk, tot ergernis van de verblinde Joden geopenbaard had, richtte zich Maria's beschouwing intens op deze geheimen en ik zag haar deze nacht in haar kamer staan bidden.

Ik zag dat zij een gezicht, een zielsaanschouwing kreeg van de boodschap des Engels, van de geboorte en kindsheid van Jezus en van de werkelijkheid van haar moederschap en Jezus' kindschap, van het goddelijk zoonschap van Hem, die zij als haar kind behandelde.

En zij zag dit kind, haar eigen kind, als de Zoon van God en werd dieper bewust van grote geheimen, en dermate door gevoelens van ootmoed en eerbied overweldigd, dat zij in tranen wegsmolt.

En al deze aanschouwingen en verlichtingen hulden en verborgen zich nogmaals in het gevoel van haar moederliefde tot haar goddelijke Zoon, zoals de levende God zich in het Sacrament onder de gedaante van brood verbergt.

De twee koninkrijken.

Naar aanleiding van de scheiding tussen Jezus' leerlingen kreeg ik nog een andere grote voorstelling, maar ik ben nu te ziek om ze uitvoerig te verhalen.

Ik zag het rijk van satan en dat van Jezus in twee sferen.

Ik zag een stad, het rijk van satan en een vrouw, de Babylonische hoer, zijn profeten en profetessen, zijn wonderdoeners en apostels, alles omgeven door glans, veel prachtiger en rijker en voller dan het Rijk van Jezus. Ik zag daar koningen en keizers en zelfs vele priesters op ros en wagen rijden. Satan zetelde op een heerlijke troon.

Ik zag daarentegen het Rijk van Christus op aarde behoeftig en arm, vol nood en pijn; en ik zag Maria als de Kerk, en Christus

aan het kruis, ook als Kerk, en een zijingang door de wonde in zijn zijde, enz.

Hier kon K. niet verder spreken.

Meerdere dagen lang werd zij door bezoekers (cfr. nr. 1101, einde), aan wie zij geestelijke werken van barmhartigheid uitoefende, zo in beslag genomen, dat zij nauwelijks enige trekken uit haar visioenen aan de Pelgrim (= Brentano) kon verhalen. Bovendien was zij doodziek en aan vele brakingen onderhevig; hierdoor was zij in haar spreken ten zeerste verhinderd.

Ook zullen nog enige dagen de mededelingen karig zijn.

Noordwaarts reizend bezoekt Jezus Kana en Cydessa.

1101.

9 februari. –

Jezus ging heden, 9 februari, met de apostelen en trouw gebleven leerlingen naar Kana. De bruidegom van Kana, Natanael, is te Kafarnaüm en hij bad Hem om naar Kana mee te komen; dit ligt ongeveer 7 uren van Kafarnaüm.

Maria wordt te Kafarnaüm door iedereen, zelfs door de vijanden van Jezus, gewaardeerd om haar goedheid en onberispelijke levenswandel.

Maandag, 10 februari. –

Heden zag ik Jezus met de apostelen en leerlingen bij Gischala (4 km meer oostelijk) wandelen.

Hij onderrichtte hen en zei aan de 12 hun gedachten en gevoelens, ontleedde hun karakter en rangschikte hen in 3 groepen.

- In de 1° stonden Petrus, Andreas, Joannes, Jakobus en Matteüs.
- In de 2°: Taddeüs, Bartolomeüs, Jakobus en Judas Barsabas.
- In de 3°: Tomas, Simon, Filippus en Judas Iskariot.

*Ook bij deze gelegenheid zei Jezus nogmaals:
"Onder u is een duivel!". Hij zei hun hier al hun*

gedachten, hun hoop en verwachting en zij waren uit hun evenwicht erdoor geslagen.

Dit wijzen op hun karaktertrekken geschiedde onder een lange toespraak over hun toekomstige beproevingen en moeilijkheden.

Dit rangschikken der leerlingen door Jezus in groepen was geen aanstelling van de enen over de anderen, maar een indeling op gelijke voet volgens hun hoedanigheden en bekwaamheden.

Judas Barsabas stond nogal dicht bij de groepen en vóór de omringende leerlingen, en *zo telde Jezus hem mee bij een van de 3 groepen (apostelen), en liet zich over zijn hoedanigheden uit.*

11 februari. –

Jezus ging met de apostelen en leerlingen naar Cydessa dat enige uren ten noorden van Betulië en ten westen van Gabara, en aan de noordzijde van het dal der baden van Betulië op een hoogte (of hoogvlakte van het gebergte) ligt, dat zich van west naar oost naar het dal van Magdalum (vlakte van Gennezaret) uitstrekt. (Op grote kaart 2 ziet men alles zeer duidelijk.)

Hier in Cydessa zijn vele heidenen van Tyrische afkomst en ook Joden (fasc. 19, nr. 841, voetnoot 433). Ook waren Farizeeën van de Jeruzalemse onderzoekingsraad van Kafarnaüm hierheen gekomen, om Jezus te bespieden.

12 februari. –

Jezus heeft hier geheeld en geleerd, doch er waren nog slechts weinige zieken. *Aan het einde van een lange redevoering* hebben de schriftgeleerden en Farizeeën Hem hier heden om een teken van de hemel gevraagd, en *Hij*

antwoordde in het bijzijn van al het volk, dat zich om Hem verdrong, om ook dit teken te zien: "Dit boos, overspelig geslacht vraagt om een teken, maar geen teken zal hun gegeven worden dan het teken van de profeet Jonas." (in de walvis: Mt. 12, 38-41).

Helaas!, noteert hier Brentano, de nadere omstandigheden van dit sinds zolang gewenste verhaal, alsook alle overige bijzonderheden van de laatste vier dagen zijn verloren gegaan ten gevolge van hinderende bezoeken (cfr. 1100, einde).

Jezus in Neftali. – Geeft de apostelen het charisma der genezing.

1102.

13 februari. –

Jezus is gisteren enige uren noordwaarts naar Neftali gegaan. Hij was er nog niet geweest, maar wel de leerlingen. Het ligt enkele uren ten westen (noordwesten) van Kafarnaüm en niet ver ten zuiden van Safed.

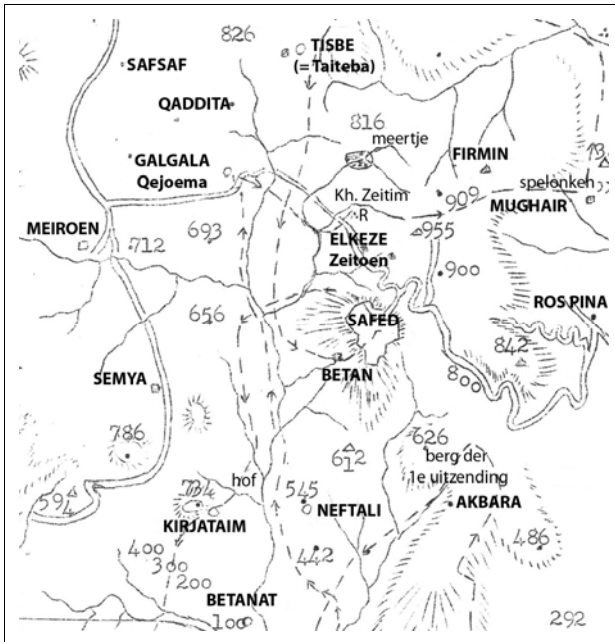
Te Neftali predikte Jezus in de synagoge.

Het scheen mij zeer merkwaardig dat Hij onderweg en in de herberg in zijn onderricht tot de leerlingen zei, dat zij voortaan bij hun genezingen en bij het uitdrijven van duivelen geen ander gebruik zouden volgen, dan hetgeen zij Hemzelf bij zulke gevallen zouden zien doen.

Hij gaf hun de macht en de geest om met handenoplegging en zalving altijd te doen, wat Hij zou doen. Deze mededeling van macht geschiedde zonder handenoplegging, maar het was toch een wezenlijke overdracht van macht; zij stonden rondom Jezus geschaard.

Ik zag stralen van verschillende kleuren uit Hem op hen overgaan volgens de aard van de gaven en hun eigen gesteldheid, en zij konden niet nalaten te zeggen: “Heer, wij voelen een kracht in ons gekomen. Uw woorden zijn waarheid en leven!”

En nu wist ieder van hen zonder nadenken of aarzelen op welke wijze hij in alle omstandigheden moest helen; zij oefenden het ook zo uit, zonder zich vooraf te bedenken.

Herodes wint te Kafarnaüm inlichtingen in nopens Jezus. – Het hoofd van Joannes.

Heden zag ik ook 10 soldaten met enige officieren vanwege Herodes uit Hesebon naar Kafarnaüm komen; zij wonnen eerst inlichtingen over Jezus in bij de hoofdman Serobabel en dan bij de Farizeeën: wie Jezus was, wat voor wonderen Hij deed en wat

Hij onderwees; ook verlangden zij Jezus met zich mee te nemen naar Herodes, aangezien deze Hem verlangde te zien.

De hoofdman zei natuurlijk alle goed over Jezus, vertelde hun het wonder dat aan zijn zoon geschied was, gelijk alle overige wonderen die Jezus in Galilea gewrocht had. In zijn verslag stelde Hij Jezus en zijn werken naar best vermogen in hun waar daglicht voor.

De Farizeeën integendeel spraken geheel anders. Zij verklaarden dat zij geen macht op Hem hadden, dat Hij een landloper was van geringe afkomst, die met allerlei gepeupel rondliep, een nieuwe, ongehoorde leer verkondigde en wel aanzienlijke wonderen deed, doch waarschijnlijk door de duivel. Overigens had men niets van Hem te duchten, daar zijn aanhang bestond in arme onwetende mannen, misleide vrouwen en zondaressen.

1103.

Met dit rapport keerden de soldaten naar Herodes terug; zij waren uit een gans nieuwe afdeling, die Herodes tot lijfwacht diende en die hij van zijn bijzit bekomen had: soldaten, vermoed ik, uit de bezittingen van Herodias of van een oom van haar.

Herodias, gelijk ook haar moeder Berenike, is onwettig. Abigail, die op het kasteel te Betaramfta woont, is, meen ik, een zuster van haar moeder.

Herodes was door de tijdingen uit Tirza zeer aandachtig op Jezus geworden. Sedert de moord op Joannes verkeert hij in grote angst, in twijfel en onrust. Hij heeft met de Herodianen beraadslaagd en Sadduceeën uit Jeruzalem ontboden, om hen over de verrijzenis der doden te ondervragen; hij is op de gedachte gekomen dat Jezus de verzezen Joannes zou kunnen zijn (Mt. 14, 1-2; Mk. 6, 14; Lk. 9, 7). Hij heeft alles nagevorst, wat Joannes over Jezus verklaard had; hij heeft vele soldaten tezamen getrokken; anderzijds heeft hij van zich verwijderd allen die met Joannes te maken gehad hebben, vooral tijdens zijn gevangenschap.

In deze dagen werd mij weerom getoond in welke toestand en omstandigheden zich het hoofd van Joannes bevindt; ik hoop dat zijn verwanten het weldra in hun bezit zullen krijgen, nl. wanneer men de vuilnisput zal reinigen.

Ook de 2 soldaten die Jezus gevolgd zijn, hebben met dit doel stappen gedaan. Vroeger waren zij Herodianen en behoorden tot de bende die Joannes gevangen heeft genomen.

Jezus te Elkeza 2. – Twist met de Farizeeën (Mt. 15, 1-20; Mk. 7, 1-23).

1104.

14 februari. –

De stad waarheen Jezus zich gisterenavond met de leerlingen begaf, ligt ongeveer 1,5 uur ten noorden van Kafarnaüm, drie kwartier van de Jordaan en tegenover Betsaïda-Julias, dat even zuidelijker over de Jordaan gelegen is, Julias ligt niet dicht bij de uitmonding van de Jordaan in het Meer, want tussen Betsaïda-Julias en het Meer ligt nog een dal (de vlakte Batihah) vóór de berg der acht zaligheden (zelfde berg als der eerste broodvermenigvuldiging). Een kwartier meer zuidelijk dan de stad waar Jezus nu is, gaat men langs een brug over de Jordaan.

De naam van de stad klinkt als Elkeza, Elkeze⁵⁷⁷. Ze bestaat uit twee delen, die door een riviertje gescheiden zijn.

Dit vloeit van hier naar de Jordaan langs de berg van Safed om.

⁵⁷⁷ **Elkeza = Elkeze = (ruïne) Kerazeh.** – De ligging van de stad, wier naam ongeveer luidde als Elkeze is onbekend.

Bij benadering kiezen wij er voor de aanzienlijke ruïne Kerazeh, 4 km ten noorden van het Meer en een uur ten westen van de Jordaan.

Het grootste van de twee ruïnegedeelten ligt op een rotsplateau, vanwaar men een heerlijk uitzicht heeft op het Meer. We geven er geen nadere beschrijving van omdat ons vermoeden onzeker is.

(Onverstaanbare mededeling, rivierverwarring, zie VOORREDE, nr. 11).

Het ene deel van de stad ligt hoger, het ander lager, naar het Jordaandal toe. Hier zijn Joden en heidenen, Jezus was ten huize bij mensen, met wie Hij op hun verzoek naar hier meegekomen was. *Hij genas deze morgen verscheidene zieken in de huizen en predikte hier en daar*; de apostelen verspreidden zich in de omstreken, heelden en predikten.

's Avonds ging Jezus met al zijn leerlingen naar de synagoge en hield daar de sabbatlering, waarin ook van het bouwen van de tempel door Salomon sprake was (I Kon. 5^e en 6^e hoofdstuk.)

1 Koningen 5

De voorbereidselen tot de bouw van de tempel

1. Chiram nu, de koning van Tyrus, zond zijn dienaren naar Salomo, omdat hij gehoord had, dat men hem tot koning gezalfd had in de plaats van zijn vader, want Chiram was altijd met David zeer bevriend geweest.
2. En Salomo liet aan Chiram zeggen:
3. Gij weet, dat mijn vader David niet in staat was voor de naam van de HERE, zijn God, een huis te bouwen wegens de oorlog, die zij van alle kanten tegen hem voerden, totdat de HERE hen onder zijn voetzolen gelegd had.
4. En nu heeft de HERE, mijn God, mij rust gegeven allerwegen; er is geen tegenstander en generlei onheil.
5. En zie, ik denk voor de naam van de HERE, mijn God, een huis te bouwen, zoals de HERE mijn vader David toegezegd heeft: uw zoon, die Ik in uw plaats op uw troon zal zetten, die zal dat huis voor mijn naam bouwen.
6. Gebied dan, dat men voor mij cederen van de Libanon velle, en laat mijn knechten uw knechten helpen, en het loon uwer knechten zal ik u geven geheel zoals gij het bepalen zult, want gij weet, dat onder ons niemand is, die zoveel verstand heeft van bomen vellen als de Sidoniërs.
7. Zodra Chiram de woorden van Salomo hoorde, verheugde hij zich zeer en zeide: Geprezen zij heden de HERE, die aan David een wijze zoon gegeven heeft over dit talrijke volk.
8. En Chiram liet aan Salomo zeggen: Ik heb gehoord wat gij mij hebt laten zeggen; ik zal alles doen wat gij wenst, betreffende het cederhout en het cypressehout.
9. Mijn knechten zullen het van de Libanon naar de zee brengen, en ik zal het in de zee aan vlotten leggen (en ze vervoeren) tot aan de plaats die gij mij zult opgeven, en ze daar uit elkander slaan, zodat gij het kunt halen; gij echter moet mijn wens vervullen door spijze te leveren voor mijn hof.
10. Zo gaf Chiram aan Salomo voortdurend cederhout en cypressehout, zoveel als hij wenste,
11. terwijl Salomo aan Chiram twintigduizend kor tarwe als voedsel voor zijn hof gaf en twintig kor olie van gestoten olijven; dit gaf Salomo aan Chiram jaar op jaar.
12. De HERE nu had Salomo wijsheid geschonken, zoals Hij hem had toegezegd. En er was vrede tussen Chiram en Salomo, en die beiden sloten een verbond.
13. En koning Salomo riep uit geheel Israël een lichter op voor herendienst; de lichter bedroeg dertigduizend man.

14. Van hen zond hij maandelijks bij afwisseling tienduizend naar de Libanon, zodat zij één maand in de Libanon waren en twee maanden thuis; en Adoniram stond over de herendienst.
15. Voorts had Salomo zeventigduizend lastdragers en tachtigduizend steenhouwers in het gebergte,
16. behalve Salomo's hoofdopzichters over de arbeid, drieduizend driehonderd, die aangesteld waren over het volk dat de arbeid verrichtte.
17. En de koning gebood, dat men grote, kostbare stenen zou uitbreken om het huis op gehouwen stenen te grondvesten.
18. De bouwlieden van Salomo en van Chiram en de Giblieten behieuen de boomstammen en de stenen, en maakten ze pasklaar voor de bouw van het huis.

* * *

1 Koningen 6

Salomo's tempelbouw

1. In het vierhonderd tachtigste jaar na de uittocht der Israëlieten uit het land Egypte, in het vierde jaar van Salomo's regering over Israël, in de maand Ziwan, dat is de tweede maand, bouwde hij het huis voor de HERE.
2. Het huis dat koning Salomo voor de HERE bouwde, was zestig el lang, twintig el breed en dertig el hoog.
3. De voorhal aan de voorzijde van de hoofdzaal van het huis was twintig el lang over de breedte van het huis en tien el diep, vóór aan het huis.
4. Ook maakte hij aan het huis vensters van eng latwerk.
5. Voorts bouwde hij tegen de muur van het huis een aanbouw, rondom tegen de muren van het huis, rondom tegen de hoofdzaal en de achterzaal; en hij maakte die rondom met verdiepingen.
6. De benedenste verdieping had een breedte van vijf el, de middelste van zes el en de derde van zeven el, want hij bracht aan het huis rondom van buiten inkortingen aan om niet in de muren van het huis in te hoeven grijpen.
7. Toen het huis gebouwd werd, werd het opgetrokken van steen, afgewerkt aan de groeve, en geen hamer of beitel of enig ijzeren gereedschap werd gehoord bij het bouwen van het huis.
8. De toegang tot de benedenste verdieping was aan de rechtervleugel van het huis, en met wenteltrappen ging men op naar de middelste en van de middelste naar de derde.
9. Toen hij de bouw van het huis voltooid had, dekte hij het huis bij wijze van vakken en rijen met cederhout.
10. En nadat hij de aanbouw tegen het gehele huis opgetrokken had, (elke verdieping) vijf el hoog, betimmerde hij het huis met cederhout.
11. En het woord des HEREN kwam tot Salomo:
12. Aangaande dit huis, dat gij bezig zijt te bouwen – indien gij in mijn inzettingen wandelt, mijn verordeningen doet en al mijn geboden in acht neemt door daarnaar te wandelen, zal Ik aan u het woord gestand doen, dat Ik tot uw vader David gesproken heb,
13. dat Ik te midden der Israëlieten zal wonen en mijn volk Israël niet zal verlaten.
14. Toen Salomo de bouw van het huis voltooid had,
15. betimmerde hij de muren van het huis van binnen met cederen planken; van de vloer van het huis af tot de balken van de zoldering overtrok hij ze van binnen met hout; hij bedekte echter de vloer van het huis met cypressen planken.
16. Voorts schoot hij de twintig el achter aan het huis af met cederen planken, van de vloer af tot de balken, en bouwde het daarbinnen tot een achterzaal, tot het heilige der heiligen.
17. En veertig el mat het huis, namelijk de hoofdzaal, daarvóór.
18. En cederhout was aan het huis van binnen: beeldwerk van kolokwinten en open bloemknoppen; het was alles cederhout, er was geen steen te zien.
19. Zo richtte hij binnen in het huis een achterzaal in, om daar de ark van het verbond des HEREN te plaatsen.

20. De achterzaal nu was twintig el lang, twintig el breed en twintig el hoog, en hij overtrok die met gedegen goud; hij maakte ook een altaar van cederhout.
21. En Salomo overtrok het huis van binnen met gedegen goud, en liet (een voorhangsel) lopen aan gouden kettingen vóór de achterzaal, die hij met goud overtrokken had.
22. Ja, het gehele huis overtrok hij met goud, totdat het gehele huis daarmee bedekt was; ook overtrok hij het gehele altaar dat bij de achterzaal behoorde, met goud.
23. Voorts maakte hij in de achterzaal twee cherubs van oleasterhout van tien el hoog.
24. Vijf el was de ene vleugel van de cherub en vijf el was de andere vleugel van de cherub; tien el van het ene tot het andere einde van zijn vleugels.
25. De andere cherub was ook tien el; de beide cherubs hadden dezelfde maat en dezelfde gedaante.
26. De hoogte van de ene cherub was tien el en evenzo die van de andere cherub.
27. Hij plaatste de cherubs in het binnenste vertrek en zij spreidden hun vleugels uit, zodat de vleugel van de ene aan de ene muur raakte, en de vleugel van de andere cherub aan de andere muur, terwijl hun vleugels aan elkander raakten in het midden van het huis.
28. En hij overtrok de cherubs met goud.
29. En op al de muren van het huis rondom, die van de binnenste en van de buitenste zaal, bracht hij ingesneden beeldwerk aan: cherubs, palmen en open bloemknoppen.
30. Ook de vloer van het huis, die van de binnenste en van de buitenste zaal, bedekte hij met goud.
31. Als toegang tot de achterzaal maakte hij deuren van oleasterhout; het geraamte der posten vormde een vijfhoek.
32. De beide deurvleugels waren van oleasterhout, en hij bracht daar beeldwerk op aan: cherubs, palmen en open bloemknoppen, en overtrok ze met goud; hij legde het goud op de cherubs en de palmen.
33. Evenzo maakte hij voor de toegang naar de hoofdzaal posten van oleasterhout, die een vierhoek vormden,
34. en twee deurvleugels van cypressehout, de ene deurvleugel met twee draaibare vleugelhelften en de andere deurvleugel met twee draaibare vleugelhelften.
35. En hij bracht daar cherubs, palmen en open bloemknoppen op aan en overtrok het met goud, dun uitgeslagen over het graveerwerk.
36. Hij ommuurde de binnenste voorhof met drie rijen gehouwen stenen en één rij gehouwen cederen balken.
37. In het vierde jaar werd het huis des HEREN gegrondvest, in de maand Ziw,
38. en in het elfde jaar, in de maand Bul, dat is de achtste maand, was het huis in al zijn onderdelen en geheel volgens bestek voltooid; hij bouwde het dus in zeven jaar.

Uit: NBG-vertaling 1951

Ik herinner me nog dat Hij de apostelen en leerlingen toesprak als waren zij de bouwlieden die op het Libanon-gebergte cederbomen velden en (een tempel) bouwden. Hij sprak ook over de versiering van het binnenste van de tempel.

Gedurende deze lering ontmoette Hij geen noemenswaardige tegenspraak, maar na de oefening nodigden vele Farizeeën, ook

van die te Kafarnaüm, die zijn redevoering gehoord hadden, Hem tot een maaltijd uit.

Zij aten in een open feesthuis. Vele mensen verzamelden zich rond hen, om te horen *wat Hij zei en leerde* en vele armen werden gespijzgd. Toen de Farizeeën onder het eten bemerkten dat zijn leerlingen zich niet eerst de handen wasten, vroegen zij Hem, waarom zijn leerlingen de overleveringen van hun vaders niet onderhielden, noch de gebruikelijke reinigingen in acht namen. *Maar Jezus vroeg hun van zijn kant waarom zij de WET niet onderhielden, en waarom zij, zagezegd op grond van overleveringen, zich gerechtigd achtten de wet te overtreden, die gebiedt vader en moeder te eren, en Hij brandmerkte hun schijnheiligheid en hun ijdel formalisme met al hun reinigingen.*

Nadat onder al dit gekibbel de maaltijd ten einde gelopen was, ging Jezus buiten en riep al het volk tezamen, dat zich aanstonds vóór de zaal verdrong, en zei: *“Hooft het allen en begrijpt het: niets wat van buiten langs de mond in de mens ingaat, verontreinigt hem, maar wel wat uit zijn binnenste naar buiten komt, verontreinigt hem! Wie oren heeft om te horen, hore het!”*

Toen Jezus nu in zijn herberg teruggekeerd was, zeiden de leerlingen dat die woorden de Farizeeën gevoelig gekwetst hadden, *maar Hij zei hun: “Elke plant die niet door mijn Vader geplant is, zal met tak en wortel uitgerukt worden! Laat ze begaan! het zijn blinden en leiders van blinden, maar wanneer de ene blinde de andere leidt, dan vallen zij beide in de kuil.”*

Hierop zei Petrus: “Verklaar ons dit!”

Jezus antwoordde: “Zijt ook Gij zonder begrip, enz.”, zoals bij Matteüs 15, 13-20.

15 februari; Sabbat. –

Jezus zette heden de sabbatlering nog voort en leerde ook weer, gelijk over het algemeen in de laatste tijd, uit de profeet Malakias. Velen bereidde Hij ook voor op de doop: Joden en heidenen die Hij in de namiddag in hun stadswijken bezocht. In de hof der baden bij de beek, die de stad in tweeën verdeelde, werd gedoopt.

's Avonds sloot Hij de sabbatlering en de Farizeeën begonnen Hem opnieuw verantwoordelijk te stellen voor de onregelmatigheid van de leerlingen in het vasten.

Jezus bracht de Farizeeën hun gierigheid en onbarmhartigheid als tegenverwijf in en sprak: "De leerlingen eten na veel arbeid, wanneer niet alleen zij, maar ook de anderen te eten hebben. Maar hebben de anderen honger, dan staan zij het hunne aan die anderen af, en God zegent hun liefdedaad." Hij herinnerde daarbij aan hetgeen zij bij de broodvermenigvuldiging gedaan hadden, hoe zij bij die gelegenheid hun broden en hun vissen aan de hongerigen afgestaan hadden en Hij vroeg hun of zij ooit iets dergelijks gedaan hadden. Hij herhaalde hier ook nog het een en ander van wat Hij gisteren reeds gezegd had.

Na het sluiten van de sabbat verliet Jezus de stad; zij reisden noordwaarts en lieten Safed links en sliepen 's nachts in ledige tenthutten van een legerplaats van heidenen, die hier gekampeerd hadden. Tot hier konden zij een weg van wel 3 uren afgelegd hebben.

Jezus leerde onderweg gedurig over het gebed; Hij legde hun het Onze Vader naar zijn geestelijke betekenis uit en zei hun dat zij tot nog toe geen

waardig gebed gedaan hadden (cfr. Joa. 16, 24); en toen zij zich daarover verontschuldigen, wees Hij er hen op dat zij, gelijk Ezaü, baden om het vet van de aarde, doch dat zij, gelijk Jakob, moesten bidden om de dauw van de hemel (cfr. Gen. 27, 28-29), dat zij niet om geestelijke goederen, noch om de zegen der verlichting baden; dat zij niet baden om het Rijk Gods volgens Gods bedoeling en wil, maar gelijk zij het zich voorstelden en dat zij tijdelijke voordelen en geruststelling, verzekering verwachtten.

De zienster vertelde nog, doch te verward dan dat het weergegeven zou kunnen worden, een groot visioen dat haar verleend werd in aansluiting bij *Jezus' leer over het gebed.*

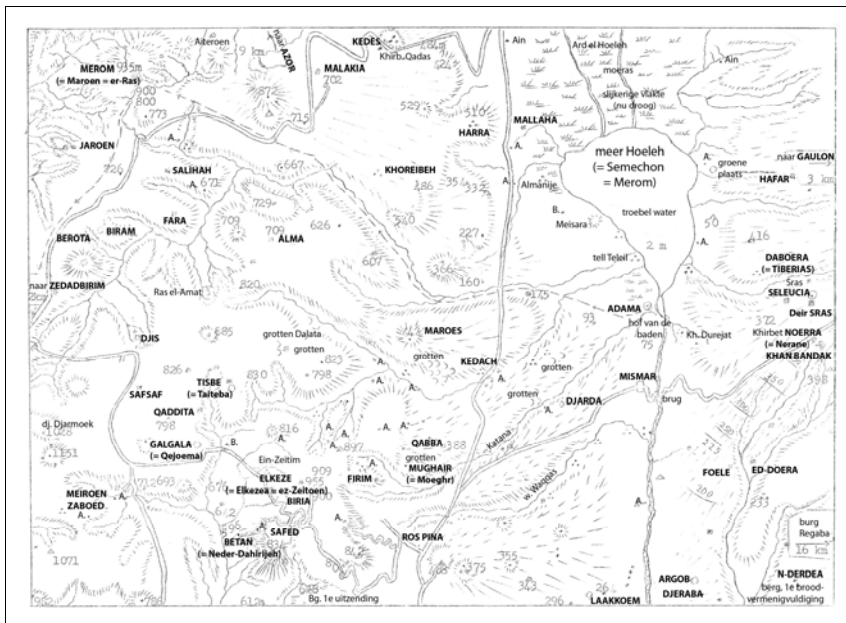
Daarin werd haar geopenbaard en aangetoond de vele onvolmaaktheden, heden ten dage, zowel van het openbaar als van het privaat gebed.

Daarna beschreef zij nog verscheidene steden in dit gewest en maakte in het bijzonder gewag van een vestingstad, die van zwarte steen was gebouwd en zich boven het Jordaandal verhief.

Zij zei erover: Ze ligt ten noordwesten (ten noorden) van Safed in het gebergte. Ten westen van dit gebergte en in de schaduw ervan, ligt, zich naar het zuiden uitstrekkend, een streek woest land, het land Kaboel, meen ik; het is rijk aan steden; ze zien er zeer wonderlijk uit, bijna gelijk een grote vloot van schepen, want de dakterrassen der huizen staan vol staakwerk, waarop doeken uitgespannen zijn⁵⁷⁸.

⁵⁷⁸ **Kedes = Kedes-Neftali = Qadis = Qades.** – De stad van zwarte steen, uitstekend boven het Jordaandal is Kedes, ook genoemd Kedes-Neftali, omdat ze in het stamgebied van Neftali gelegen is.

De zwarte steen is de basaltsteen, waarin ook vele Oostjordaanse steden gebouwd zijn. De stad heeft haar oude naam bewaard en heet Qadis,

Qades, en ligt 8 km ten noordwesten van het meer Merom en 18 km vlak ten noorden van Safed op een niveau van 484 m. De resten bedekken een dubbele heuvel, door een kleine diepte gescheiden.

Men vindt er buitengewoon interessante ruïnes van openbare gebouwen en tempels en de grondmuren van vele huizen, ook voorname grafsteden. Rondom de dubbele heuvel strekt zich een groenende vlakke uit. Ten westen verheft zich het gebergte, dat over een geringe afstand spoedig gestegen is van een niveau van 500 m tot 800 m en eindelijk zelfs tot 900 m bij Maroen. Aan het westen van deze bergketen ligt de strook land Kaboel in de schaduw van het gebergte, wanneer nl. de zon opkomt tot ze een aanzienlijke hoogte bereikt heeft.

Kedes lag ook, volgens Flavius Josephus op een geringe afstand van Berota, dat Birim + Biram moet zijn.

Men kan hierover herlezen wat gezegd is in fasc. 14, nr. 499, waar men ook het essentiële vindt over Qades; zie ook grote kaart 2.

Over en door deze stad loopt nu Jezus' weg in noordelijke richting.

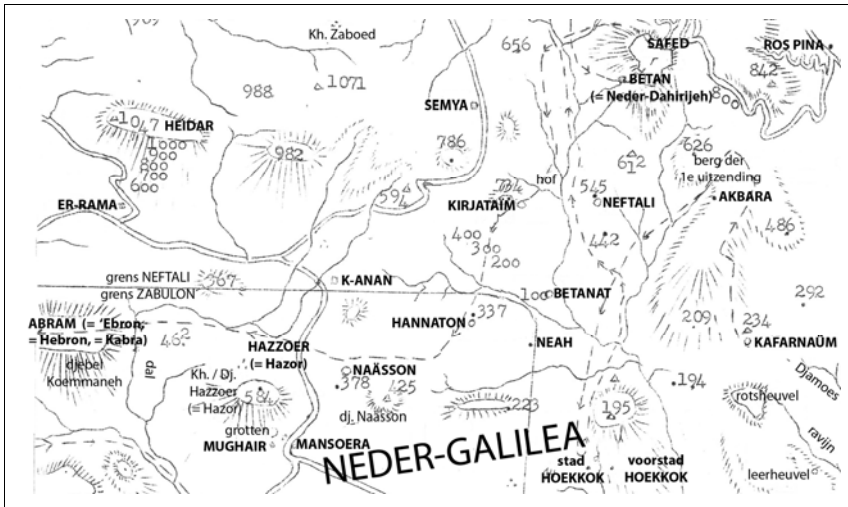
Jezus te Kedes-Neftali.

1106.

16 februari. –

Heden middag zag ik Jezus met de leerlingen ten noordwesten van Safed op een hoogte door een zwarte bergvesting gaan; ze heet Kedes en is een levietenstad en tevens vrijstad (Jos. 20, 7; 21, 32).

De rechter Barak, die Sisera en zijn leger versloeg, is hier geboren (Recht. 4, 6).

De stad heeft dubbele muren en torens van zwartglinsterende steen; ze ligt op een hoogte, enkele uren ten noorden van Safed, doch op een lager niveau dan dit (nl. 484 m tegen 836 m), en ze ziet neer op een kleine rivier, die in de Jordaan of in het meer Merom uitmondt. Men ziet ten noorden en ten westen van de stad nog vele steden op het gebergte, waarover Jezus nu naar Tyrus wil gaan. Jezus is hier (in Kedes) slechts doorgesepasseerd. Van de stad waar Jezus de sabbat gehouden heeft, ligt Kedes wel een tiental uren verwijderd.

Heden heeft af en toe een groep heidenen en Joden uit dit grensgebied Jezus een eind ver vergezeld, en *Hij heeft hen op de weg al gaande onderwezen*; zij kwamen gedeeltelijk van zijn toespraken en genezingen te Kafarnaüm naar huis terug. *Verscheidene werden nog door Jezus, en enkele anderen door de apostelen genezen.*

Hier in de nabijheid van Kedes-Neftali zijn ijzermijnen. Jezus ging dwars door Kedes en trad aan de andere zijde buiten de stad in een herberg; er zijn daar vele herbergen bij elkaar gelegen. Enige Farizeeën volgden Hem in de herberg en *Hij had een dispuut met hen over een veelbesproken gebeurtenis die ik me niet meer herinner. (Wellicht de bouwcramp te Jeruzalem).*

Nadat Hij zich verkwikt had, ging Hij van hier weg; zij trokken in noordelijke richting afwaarts en dan weer opwaarts bijna 4 uren ver. (Zij DALEN af naar de Jordaanvallei toe, en stijgen dan opwaarts, tevens noordwaarts, want het verval van de Jordaan en zijn vallei is opvallend sterk).

Dit vertelde zij 's avonds om 5 uur; zij had het 's namiddags van 1 tot 3 uur gezien; zij was de gehele dag door in beschouwing en, terwijl zij zich een tijdlang in haar bed opgericht hield en met haar hoofd op de opgetrokken knieën en op de armen gesteund zat, zei zij in volkomen wakkere toestand het volgende:

1107.

Dáár gaan zij nu door smalle bergwegen, meer noordelijk, een paar uren van Kedes, en dalen dieper in het dal (Jordaandal) af; zij zijn alleen (zonder gezellen) en gaan op één lijn achter elkander. Hoe flink en gezwind stappen zij voorwaarts; met grote schreden en opvallend voorovergebogen trekt de groep als een kronkelende slang langs de paden.

Jezus spreekt nog steeds over het gebed. Hij heeft hun gezegd dat (sommige) heidenen zelf de gebeden om

tijdelijke goederen geringschatten en dat zij om de eeuwige goederen baden; dit had ik nog nooit vernomen.

(Bedoeld zal wel zijn de een of andere persoon, zoals b.v. de Syrofenicische vrouw, waarover straks).

Zij gaan naar een kleine stad, die aan de zonnekant van de helling van het dal, tussen vele tuinen verspreid ligt. Er zijn daar spalierwanden, met leibomen er tegen uitgebreid. Er zijn ook vele gewassen, welriekende kruiden en gewone vruchtbomen; het is als een tuinenstad; zij hebben daar hun laatste eigen herberg. Ook te Elkeze verbleven zij in de hunne (fasc. 14, nr. 535, voetnoot 254)⁵⁷⁹.

Jezus in de stad Dan.

1108.

17 februari = 1 Adar; Nieuwe Maan. –

Jezus is gisteravond met de leerlingen in Dan, ook Laïsj genaamd – men noemde het hier Lesjem – aangekomen⁵⁸⁰;

⁵⁷⁹ Na in het Jordaandal afgedaald te zijn, moeten zij, om de stad Dan te bereiken, weer stijgen; dit is normaal, want ze moeten stroomopwaarts, maar wat abnormaal is, dit is de vlugge stijging, nl. 14 m per km.

Dit is alle reizigers opgevallen: “Het gewest stijgt met hoogvlakten trapsgewijze omhoog.” (Le Camus).

De stad Dan naderend noteert Delancker: “Opnieuw klauteren en klimmen wij op hoogten en komen bij het vermaarde Dan.”

Uit de tegenovergestelde richting komend zegt een ander reiziger: “Vanaf Dan daalden wij een zeker aantal terrassen af, altijd lager, dwars door goed bevoeide vruchtbare velden, zonder een spoor van moeras en kwamen na een uur bij de Nahr Baniyas, die daar met GROTE SNELHEID in een DIEP, maar bloot ravijn vloeide.” (Robinson, aangehaald in D.B. Jourdain, k. 1716).

⁵⁸⁰ **Dan = Laïsj, Lesjem = (huidige) Qadi.** – Een woord over Dan.

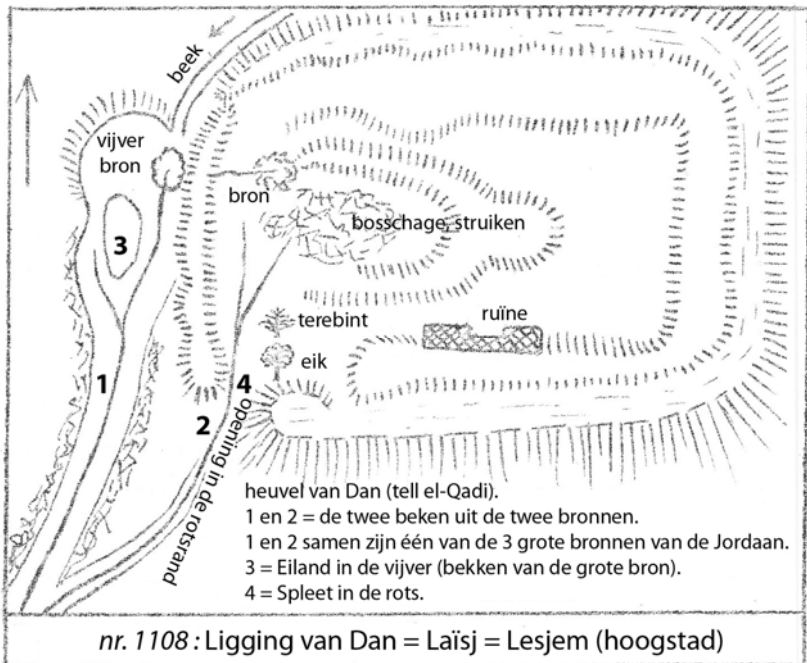
De oorspronkelijke naam was en bleef nog lange tijd, gelijktijdig met de naam Dan: Laïsj, Lesjem.

Hoe de Daniëten deze heidense stad veroverden, vertelt de H. Schrift tweemaal: "De Daniëten, die hun gebied te eng vonden, trokken op, vielen Lesjem aan en namen het in bezit. Zij gingen er wonen en gaven aan Lesjem de naam Dan, zoals hun vader heette." (Jos. 19, 47). Deze verovering wordt uitvoeriger beschreven in Rechters 18.

'Dan' betekent: 'rechter' en de Arabische naam 'Qadi', door de huidige plaats gedragen, is er de vertaling van.

Tell Qadi ligt 4 uren ten noorden van het meer Merom en even ver ten noordoosten van Kedes en 4 km ten westen van Banias.

Van Dan is nauwelijks een kleine rest overgebleven, wat te minder verwonderlijk is, daar het volgens K. bestond uit landhuizen met tuinen, een soort landbouwstad verspreid rondom een kleine heuvel, die de stad tot burcht of hoogstad diende.

Hierboven vindt men de heuvel van Dan (tell el-Qadi).

De plaats is immers belangrijk, omdat uit de heuvel de grootste van de 3 bronnen komt, die de Jordaan vormen.

De heuvel vormt een rechthoek met afgeronde hoeken. Afmetingen: 320 m bij 250 m; totale omtrek 1300 m; heeft dus een veel kleiner oppervlakte dan het Tempelplein te Jeruzalem.

De heuvel is 20 m hoog aan de zuidkant en slechts 10 m aan de noordkant. Opeens immers vormt de omringende bodem zulk een trap opwaarts. De hoogste rand was oudtijds met een muur bebouwd. Op meerdere punten bestaan er nog resten van. De bodem binnen de ringmuur vormde een verdieping, gelijkend op de krater van een vulkaan.

- In het westelijk gedeelte van dit bekken ontspringt een zeer overvloedige bron van ijskoud en kristalhelder water; dit vormt aanstonds een beek, die met grote snelheid vooruitschiet door een dichte wildernis van vijgenbomen, platanen, kruipende wingerds, reusachtig riet, distels, hoog gras en struiken; dan dringt de ontstane stroom door een spleet in de rotsrand bij de zuidwesthoek van de heuvel, holt verder en mondt uit in de vlakte.
- Buiten de muur aan zijn voet, naar de noordwesthoek toe, ontspringt een tweede bron, even aanzienlijk als de eerste, met even koel en helder water. De stroom vult een ruime bak, richt zich verder zuidwaarts en verenigt zich weldra met de rivier, die van de heuvel door de rotsspleet afdaalt.
Verenigd vormen ze de **Nahr el-Leddán**.
Anderhalf uur zuidelijker vloeit de Leddan samen met de **Nahr Banias** en
- weer 1,5 uur verder met de **Nahr Hasbani**, de derde bron van de Jordaan.

Het water van de bronnen van Dan is driemaal zo overvloedig als dat van de bron van Banias. Op het hoogste punt van de heuvel van Dan in het midden van de zuidrand (niveau: 204 m) heeft men een schilderachtig uitzicht op:

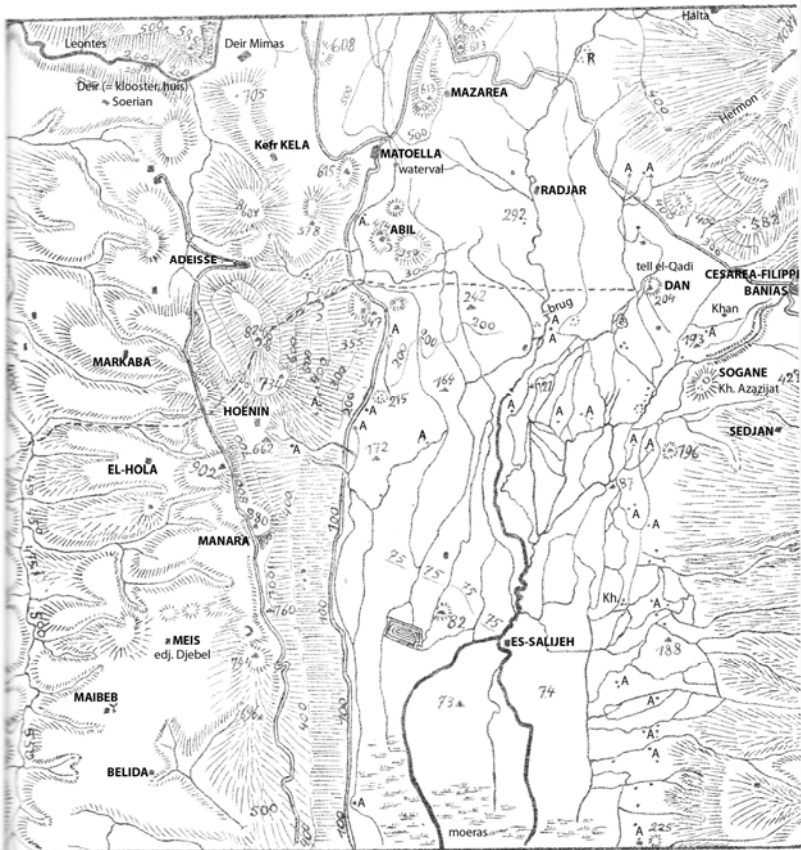
- de hoge djebel Hoenin in het westen (900 m),
- op de Libanon in het noordwesten,
- op de Grote Hermon in het noordoosten,
- op de bergketen van Gaulon of Gaulanitis in het oosten.

Dan komt in de H. Schrift herhaaldelijk voor in de uitdrukking 'van Dan tot Berseba', waarmee men het H. Land in zijn gehele uitgestrektheid bedoelt.

"Dan", zegde K., "ligt aan de zonnekant van de helling van het dal." Bedoeld is de zuidhelling van het Hermongebergte, die de noordhelling is van het dal. Aanstonds achter Dan en het naburige Banias begint de Hermon op te rijzen, zoals men op de volgende kaart kan zien.

zij hadden van Kedes ongeveer 4 uren, eerst afwaarts, dan opwaarts te gaan.

De stad Dan ligt aan de voet van een hoog gebergte (nl. Grote Hermon, met top van 2800 m, 5 uren ten noordoosten van Dan).

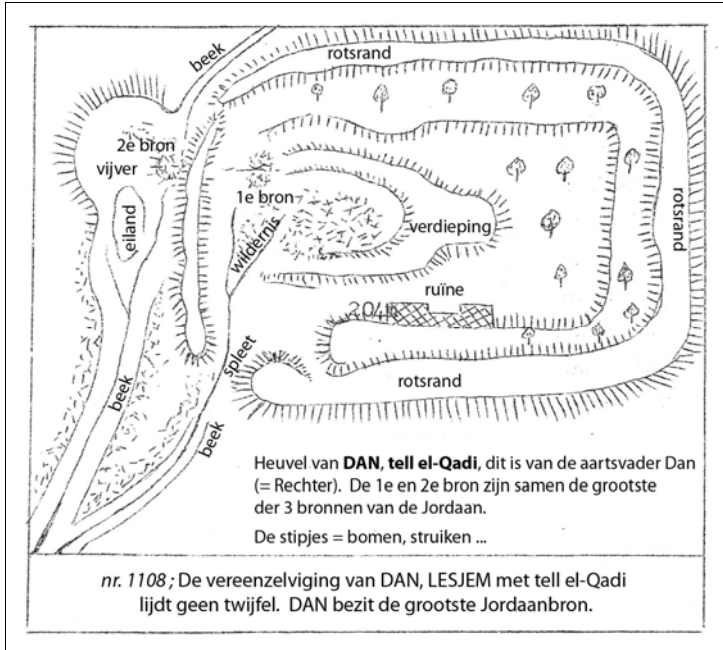

nr. 1113 : Overrijk bewaterd gewest. Puntlijn = weg van Jezus op zijn reis van Dan over het hooggebergte naar de Syro-fenicische vrouw.

Deze kaart illustreert ook treffend een boven geciteerd woord van Robinson, die dit gewest doorkruiste: “Wij rijden door goed bevloeide, vruchtbare velden.”

Er vloeit een riviertje naast de stad, waarvoor men een doorgang gemaakt heeft. (*Ein Flüsschen, welches sie durchgeleitet haben.*)

Waarschijnlijk is de beek bedoeld, die door een spleet van de rots in de vlakte uitmondt; zie tekst in voetnoot.

De stad ligt zeer wonderlijk, wijd verspreid, door vele heuvelen, terrassen en spalierwanden met leibomen onderbroken; ze bestaat uit vele bijzondere kastelen, waaromheen het dienstpersoneel woont, zodat de tuinen en woningen aan elkander grenzen.

De mensen leven hier van de tuinbouw; zij kweken vruchten en gewassen van allen aard, ook kalmus, mirre, balsem, boomwol en vele soorten van welriekend kruid; zij verzenden dit naar Tyrus en Sidon, verpakt in korven van matten, biezen, spinthout en riet, die door mensen gedragen of op ezels en kamelen getransporteerd worden.

Ten gevolge van de plaatselijke gesteldheid der stad wonen de heidenen en Joden hier meer vermengd dan in andere steden. Hoe aangenaam en vruchtbaar dit gewest ook mag zijn, toch moet het er ongezond zijn, want van het gebergte daalt veel nevel neer⁵⁸¹. Ook zijn er inderdaad vele zieken.

Hier nam Jezus met de leerlingen zijn intrek in een eigen herberg (nr. 1107), die in het midden van de stad gelegen was.

De apostelen en leerlingen waren reeds bij hun laatste uitzending hier geweest en hadden deze herberg ingericht. De apostelen meegerekend, waren nu wel 30 leerlingen bij Jezus.

Verscheidene leerlingen van Jeruzalem en andere waren voor hun eigen zaken en voor de belangen van Jezus' Gemeente thuis gebleven of elders op zending.

Deze morgen leidden de leerlingen, die hier reeds geweest waren, en tot wie de inwoners zich daarom wendden, Jezus tot verscheidene zieken en dan verdeelden zich de leerlingen in de omstreken.

Maar Petrus, Joannes en Jakobus bleven bij Jezus en *Hij ging met hen in verscheidene huizen en heelde vele waterzuchtigen, zwaarmoedigen, bezetenen en verscheidene melaatsen van de niet ergste aard, lammen en inzonderheid vele blinden en mensen met gezwollen wangen en andere gezwollen ledematen.*

⁵⁸¹ Veel nevel. – De grote Hermon en naburige bergen zijn om hun overvloedige nevel bekend. “Nergens anders treft men er zoveel aan.” zegt een oostenkenner.

Psalm 133 vergelijkt Gods zegen, die op een eendrachtige broederschaar op de berg Sion Gods lof zingend, nederdaalt, bij de dauw die van de Hermon op de omgeving nederzweeft.

Deze blindheid kwam voort van kleine insecten⁵⁸², die hier in grote menigte rondvlogen en de arbeiders in de ogen staken, waarop de blindheid spoedig intrad.

Jesus wees hun een kruid met zachte blaadjes aan - het groeit niet bij ons - en met het sap daarvan moesten zij zich inwrijven; dan zouden die vliegjes hen niet meer steken. Hij gaf hun ondertussen ook

⁵⁸² Blindheid veroorzaakt door insecten. – In nr. 1116 vult K. haar beschrijving nog aan: het glinstert, het is vaalzwart, gelijk smidsstof.

Ook de pelgrims die Palestina als voetganger bezoeken maken er kennis mee.

Mislin schrijft: "Het is een gesel voor Palestina, een gesel die zich echter niet overal noch te allen tijde laat voelen; anders was het leven onmogelijk, daar men er, om zo te zeggen letterlijk door opgevreten wordt; 't is een onvermoeide, ongenadige vijand, die je met duizend onzichtbare, giftige pijlen doorboort en die zelf onzichtbaar en onvindbaar is, zodat men er zich niet tegen kan wapenen.

Ik heb er kennis mee gemaakt, vooral in de Jordaanvallei, te Hebron, in enige vochtige en moerassige plaatsen, zoals de Esdrelonvlakte en die van St Jean d'Acre, alsook bij de uitmonding van enige rivieren, zoals de Leontes en nog bij verscheidene strandmeren of grote waterplassen tussen de Karmel en Jaffa.

Tegen de avond en 's nachts komen die insecten het meest en het woedendst in actie; het zijn heel kleine, zwarte vliegjes (smidsstof) die overal doordringen tot in neus en oren. Vaak brachten hun steken mij tot de ellendige toestand van een melaatse. Vooral waren mijn handen soms aangetast door een uitslag die meerdere dagen duurde.

De kruisvaarders hebben er veel van te lijden gehad; zij spreken er van als van vliegende en vallende vonken; er bestaan verscheidene soorten zulke vliegjes.

Te Hebron werden zij aangevallen door een bijzonder ras, dat ik alleen in de vlakte van Jericho heb aangetroffen; zij noemden ze 'cincennes' en vergeleken ze bij vliegende sprankels; hun steken veroorzaakten in hals, keel en gezicht en handen terstond brandende gezwellen, een kwaal weinig beter dan de melaatsheid zelf; hun steken zijn wel niet zo gevaarlijk als die van de scorpioen, maar zijn niet te vermijden zoals die van de scorpioen." (II, 60; I, 320).

een zedenles, terwijl Hij hun wees op de zinnebeeldige betekenis van dit geneesmiddel.

De gezwollen, die zo brandend en kwaadaardig werden, dat de mensen ervan stierven, kwamen ook voort van een klein insect, dat van de bomen als honingdauw afwaaide; het wemelt waar het valt en is vaalzwart gelijk smidsstof, en komt niet zelden zo dicht door de lucht gevlogen als een zwarte wolk; het bijt zich in de huid in en daarop ontstaat een groot gezwel⁵⁸³.

Jezus toonde de mensen een ander insect, dat zij geplet of geheel op het gezwel moesten leggen; voortaan zouden zij zich daarmee kunnen behelpen. Het was een insect bijna gelijk een kelderworm, wit en met 15 stipjes op de rug; het was plat, bijna zo groot als een mierenei en het kon zich gans ineenrollen.

Ook bij ons bestaan soortgelijke insecten, maar met min stipjes en van een andere kleur; deze hier zijn wit.

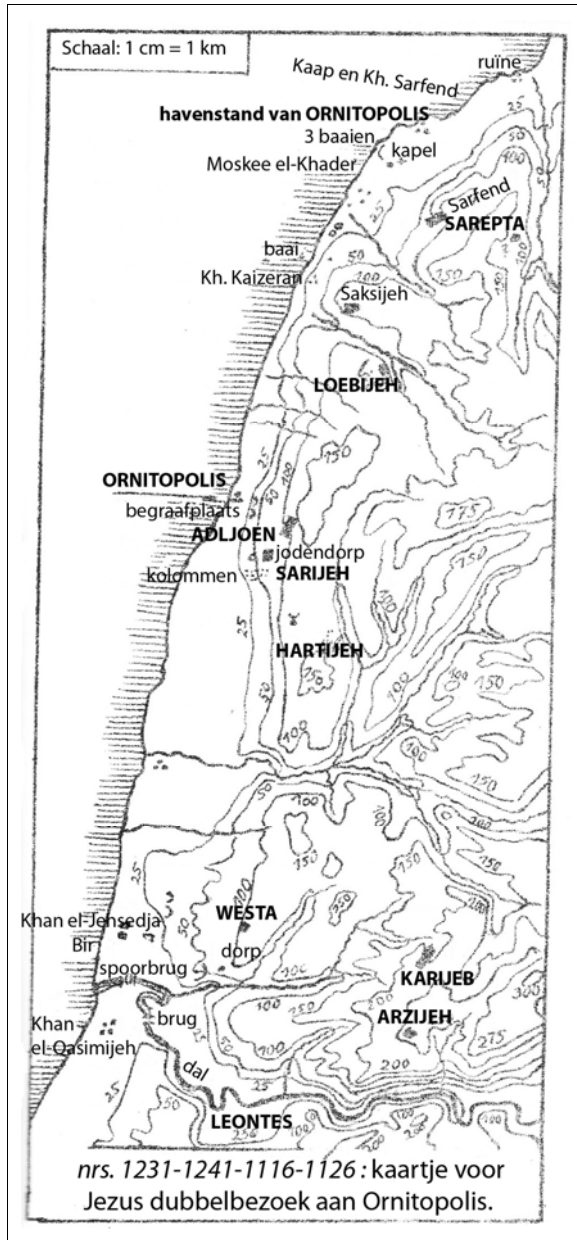
De Syrofenicische vrouw en haar dochter (Mt. 15, 21-28; Mk. 7, 24-30).

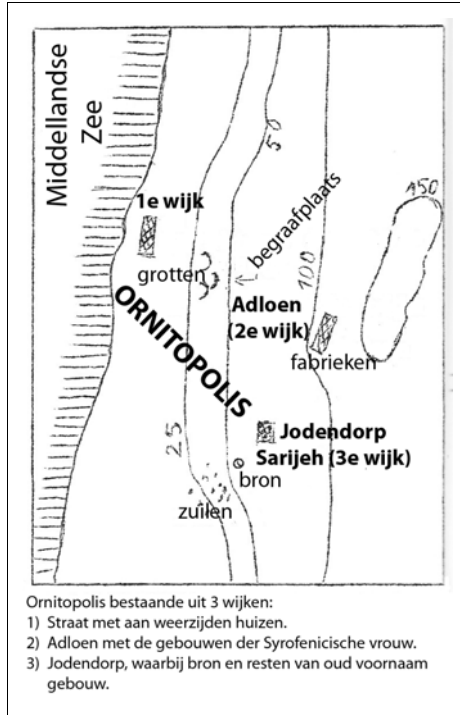
1109.

Gedurende al deze genezingen verzamelden zich bijna telkens in de voorhoven van de huizen een hoop mensen, die Jezus daarna verder vergezelden. Onder deze zag men gedurig een heidense, reeds bejaarde, gehandicapte vrouw, gekromd aan haar éne zijde.

⁵⁸³ Honingdauw = een zoet, kleurloos, doorzichtig, kleverig vocht dat door de bladluis uit de bladeren van sommige bomen, zoals de esdoorn, linde e.a. afgescheiden wordt. Zulk gestold vocht dat in het Oosten 's nachts van de tamarisken valt of afwaait, wordt 'man' genoemd.

Vandaar dat nieuwere exegeten, die het Bijbels manna niet als een wonder aannemen, hun toevlucht nemen tot dit natuurlijk manna, om het verhaal te verklaren. Het is simpelder een wonder aan te nemen dan zulk een verklaring.

Ze was woonachtig te Ornitopolis, een stad nabij de zee en niet verre van Sarepta⁵⁸⁴.

⁵⁸⁴ **Ornitopolis en Sarepta.** – Op het kaartje hierboven ziet men duidelijk de ligging van Ornitopolis en Sarepta.

Ornitopolis = Adloen.

De gegevens van K. Emmerick er bij halend komen wij tot het besluit dat Ornitopolis, dat wij eerst kort bespreken, uit drie delen of wijken bestond. Van elk daarvan zijn resten, zelfs nog dorpen overgebleven.

- 1) Vooreerst vinden wij, 9 km ten noorden van de rivier Leontes, 18 km ten noorden van Tyrus en 6 km ten zuiden van Sarend of Sarepta, een stadsrest, vroeger aanzienlijk, nu bijna met de grond gelijk. Het is een lange straat met aan weerszijden woningen die tot de grond

toe verwoest zijn. De plaats ligt 300 à 400 m van de kust en 650 m ten noordwesten van Adloen, dat men als Ornitopolis beschouwt.

Hier werd een monument ontdekt waarop een vogel in een kooi voorgesteld is. De vogel was het embleem van deze stad, want haar naam betekent: 'vogelstad'.

- 2) Tussen Adloen en de eerste ruïne, zowat 200 m ten oosten van de laatstgenoemde liggen in de eerste heuvelhelling een groot aantal grotten (40 à 50). Het is de begraafplaats van de stad.

Adloen is het stadsgedeelte waar wij de gebouwen van de Syrofenicische vrouw moeten veronderstellen.

- 3) Anderhalve km ten zuidwesten ervan ligt nu het dorp Sarijeh, dat zeker beantwoordt aan het Jodendorp, waar we Jezus zullen zien aankomen en dat zeker tot Ornitopolis behoorde.

De ligging van deze drie stadsgedeelten kennend, zullen wij K.'s richtingopgaven begrijpen hoewel ze op zichzelf minder juist zijn.

Uit de prachtige necropool of begraafplaats van Adloen, uit de waterbakken en andere resten, betoogt Guérin, mogen wij besluiten dat hier een rijke Fenicische stad gelegen heeft.

Ten tijde van Adrichomius (16e eeuw) waren te Adloen de ruïnes nog zo aanzienlijk, dat ze duidelijk de grootheid van de oude stad te kennen gaven (cfr. Mislin, III, 317).

Volgens K. Emmerick lag de havenstad van Ornitopolis op de kaap, 6 km ten noorden van de beschreven situs.

Sarepta = Sarfend.

Meer landinwaarts, in een der eerste bochten van het oostelijk gebergte, lag Sarepta. De afstand van de zee, die door K. eens op 2,5 uur geschat wordt, is zeker overdreven. We moeten wel, dunkt ons, de vereenzelving van Sarepta met Sarfend, 2 km ten zuidoosten van de kaap Sarfend aannemen. Deze kaap met de resten van de oude heidense havenstad draagt thans ook de naam Sarfend, wat in de oudheid wel niet het geval zal geweest zijn.

Hier is de kust breder dan te Ornitopolis; ze vormt zelfs een dubbele kaap en een dubbele inham. Één van deze vormt een goed beschutte, tamelijk veilige haven.

Bij een tweede bezoek aan Ornitopolis zullen wij Jezus in deze haven scheep zien gaan voor Cyprus.

Op de kaap Sarfend, waar K. de heidense havenstad aanwijst, vindt men thans nog een uitgestrekte ruïne langs de kust met een lengte van 1500 m,

Zij ging steeds achter Jezus en hield zich ootmoedig op een eerbiedige afstand, doch smeekte Hem bij elke gelegenheid om zijn hulp. *Maar Jezus hield zich alsof Hij haar niet bemerkte, ja, Hij ontweek haar, want thans heelde Hij alleen zieke Joden.*

Zij was vergezeld van een dienaar met haar reispak; zij was op een uitheemse wijze gekleed, met gestreept gewaad; zij had snoeren om de mouwen en om de hals van haar kleet (fasc. 15; nr. 541, voetnoot 259); op het hoofd droeg zij een vooruitstaande, spitse muts, die met een veelkleurige doek omwonden was, met daarover nog een sluier.

bestaande uit ordeloos verspreid en opeengehoopt bouw materiaal, afkomstig van vernietigde gebouwen; de stad schijnt zelfs een ringmuur gehad te hebben.

In de 13^e eeuw trof Brochardus er nog een achttal huizen aan, en de ruïnes, zegt hij, laten genoeg zien dat hier een beroemde stad gelegen heeft: *vix octo domos habet, cum ruinae ejus ostendant eam fuisse valde gloriosam* (Bij G. Gal. II, 481).

Tussen Sarfend-dorp de Sarfend-kaapstad, 400 m van de kust staat een kapel of moskee, gewijd aan el-Khader, d.i. 'de groene' = 'altijd levende' = 'Elias', op de plaats waar deze de weduwe van Sarepta aantrof bij zijn bezoek aan de stad. (Gal. II, 478-479; Mislin, I, 316).

Deze vrouw had thuis een zieke dochter, die bovendien nog door een onreine geest bezeten was. Vol hoop op Jezus wachtte zij hier reeds lang op zijn komst; zij was hier al, toen de apostelen onlangs hier waren. Dezen hadden haar heden reeds meermalen aan Jezus aanbevolen (Mt. 15, 23), maar *Hij had geantwoord dat het nog de tijd ervoor niet was. Hij wilde geen ergernis wekken en daarom wilde Hij niet de heidenen vóór de Joden genezen.*

1110.

Tegen 3 uur in de namiddag ging Jezus met Petrus, Jakobus en Joannes (Mk. 7, 24) naar het huis van een ouderling der Joden; het was een rijk man, met de beste gevoelens bezielde; ook was hij bevriend met Lazarus en Nikodemus en een geheim aanhanger van Jezus en van de Gemeente. Hij gaf zeer veel aalmoezen tot haar onderhoud en dat van de herbergen. Hij had 2 volwassen zonen en 3 dochters van gevorderde leeftijd; hij was reeds hoogbejaard en had een groot vermogen.

Ten gevolge van een soort belofte waren de kinderen niet getrouwd; zij waren Nazireeën, droegen lange gescheiden haren en volle baarden. Ook de dochters droegen het haar in een spleet gescheiden; het was onder de hoofdbedekking vooruitstekend; zij waren alle in het wit gekleed.

De oude vader die een lange witte baard droeg, kon niet meer alleen gaan; hij werd door zijn zonen onder de armen gesteund en zo tot de Heer geleid; hij weende van eerbied en vreugd.

De zonen wasten Jezus en de apostelen de voeten en vereerden hen met een voorgerecht van vruchten en kleine broden.

Jezus was hier zeer vriendelijk en vertrouwelijk; Hij sprak van zijn aanstaande reizen en zei dat Hij niet in het openbaar op het paasfeest te Jeruzalem zou optreden (cfr. Joa. 7, 8).

Hij bleef niet lang in dit huis, want het volk had zijn verblijf ontdekt (M. 7, 24) en kwam toegestroomd bij het huis en in het

voorhof. Het was ongeveer 3 uur in de namiddag, toen Jezus in het voorhof en in de tuinen van het huis ging en welhaast bevond Hij zich te midden van zieken, die men op zijn weg bracht. *Hij leerde en heelde verscheidene uren tussen terrasmuren*, die tuinen ondersteunden (dit is tussen muren van terrassen, waarop tuinen aangelegd waren).

1111.

De heidense vrouw wachtte reeds lang op een afstand, doch Jezus ging niet in haar nabijheid en (als heidin) waagde zij het niet tot Hem te naderen, maar zij riep enige malen, gelijk zij het vroeger reeds gedaan had: “Heer, Zoon van David, ontferm U over mij! mijn dochter wordt door een onreine geest geplaagd!” En de leerlingen zeiden dit tegen Jezus, opdat Hij haar zou verhoren en helpen (Mt. 15, 25). *Maar Jezus antwoordde hun: “Ik ben slechts gezonden tot de verloren schapen van Israël!”*

Maar de vrouw kwam nu nader, ja, tot zelfs in de zuilengangen, wierp zich voor Jezus neder en zei: “Heer! help mij!”

Jezus antwoordde haar: “Laat eerst de kinderen verzadigd worden; het is toch niet billijk het brood van de kinderen te nemen en het de honden toe te werpen”, maar de vrouw liet niet af en smeekte verder: “Toch wel, Heer, want ook de hondjes eten onder de tafel de kruimels van het brood der kinderen.”

Hierop besliste de Heer: “Vrouw, uw geloof is groot, om wille van dit woord, is uw verzoek ingewilligd.” Na haar gevraagd te hebben of ook zijzelf niet graag weer gezond zou zijn - ze ging immers scheef en geheel naar een zijde gekromd, maar zij achtte zich deze gunst onwaardig en had alleen voor haar dochter willen bidden - legde Jezus zijn éne hand op haar hoofd en zijn andere in haar zijde

en sprak: "Richt u op; u geschiede naar uw wil: de duivel is uit uw dochter gevaren!"

Nu richtte de vrouw zich omhoog; zij was groot en slank; zij stond enige ogenblikken stil als verrukt, hief de handen dan in de hoogte en riep uit: "Heer, ik zie mijn dochter te bed, gerust en gezond!" Zij was als buiten zichzelf en Jezus vertrok met de leerlingen.

Zij hadden daarna een maaltijd bij de Nazireeër, waaraan ook levieten van Kedes deelnamen (Kedes was een levietenstad). Ook alle apostelen en leerlingen, die in de herberg weer samengekomen waren, namen er deel aan; het was een overvloedige maaltijd, zoals er sedert lang geen geweest was. Ook werden door de leerlingen spijzen aan de armen uitgedeeld. Jezus keerde laat naar zijn herberg terug.

Gisterenavond (16 februari) en heden (17 februari) was het 't feest van de Nieuwe Maan.

Genezing van de doofstomme dienaar van de Syrofenicische vrouw.

1112.

18 februari = 2 Adar. –

Ik zag Jezus hedenmorgen zieken genezen in een open zuilengang, waar men anders markt placht te houden. Ook was daar de genezen vrouw van gisteren met gans haar gevolg op enige afstand tegenwoordig. Immers, verscheidene mensen waren met haar uit Ornitopolis gekomen. Ook was een bloedverwant bij haar die lam was aan zijn rechterarm en stom en doof; hij was niet meer jong; de vrouw bad Jezus om zijn genezing en zij nodigde Hem tevens ook dringend uit naar haar huis in haar geboortestad, opdat zij allen Hem zouden kunnen bedanken.

*Jezus leidde de man uit het gedrang ter zijde;
Hij legde zijn hand op diens lamme arm, bad en
strekte de arm van de man uit en hij was gezond.
Dan spuwde Hij een weinig speeksel in zijn oren en zei
hem de genezen hand aan zijn tong te brengen.*

Dit verstond de man duidelijk en hij deed het.

*Jezus blikte omhoog en bad en de man richtte zich op en
sprak en dankte Jezus.*

Jezus trad nu met hem tot het nader dringende volk en de man begon aanstonds zeer wonderbaar en profetisch te spreken. Hij wierp zich vóór de voeten van Jezus neer en dankte Hem; en hij wendde zich weer tot de heidenen en Joden en sprak bedreigingen tegen Israël uit; hij noemde één voor één vele steden, somde de wonderen op door Jezus daar bewerkt, beschuldigde de Joden van verblindheid en hardnekkigheid en zei: “De spijs die gij verwerpt, gij kinderen des huizes, verzamelen wij, verworpenen, en wij zullen daarvan leven en de Heer danken (cfr. Ps. 22, 27), en bij de kruimels die wij verzamelen, zal al datgene gevoegd worden, wat gij van het brood des hemels verloren laat gaan!”

Hij sprak zo wonderbaar en geestdriftig, dat een grote opschudding onder het volk ontstond.

1113.

Jezus onttrok zich met moeite aan het gedrang, week uit de stad en kwam in het gebergte ten westen van Lesjem met de apostelen en leerlingen tezamen. Met grote inspanning een hoog gebergte opklauterend, bereikten zij een zeer afgelegen, ontoegankelijke hoogte; er was daar een ruime, nette spelonk, waarin zitbanken uitgehouwen waren. (Banken die zonder twijfel langs de wanden liepen).

Er zijn hier en aan de andere zijde (westzijde) van het gebergte nog meer dergelijke spelonken⁵⁸⁵.

⁵⁸⁵ Het zal de lezer wel niet ontgaan zijn dat de genezing van die beroemde vrouw te DAN is geschied, niet in haar geboortestad.

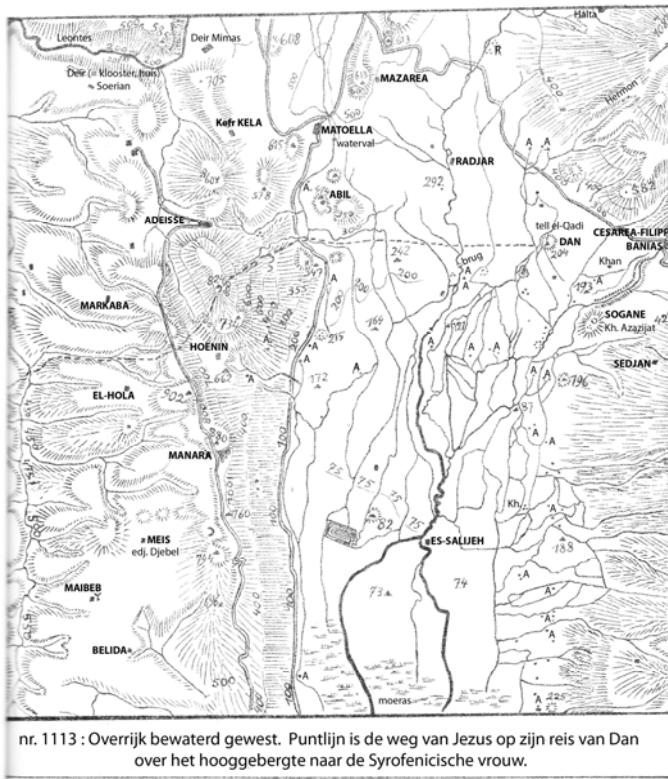
Uit het verhaal blijkt, dat de woorden van Matteüs, 15, 23: “Zend haar weg, want ze roept ons gestadig achterna.”, een gunstige betekenis hebben; nl. betekenen ze: “zend haar weg na haar verhoord te hebben.”

Uit het verhaal van Markus, 7, 24-50 blijkt niet waar deze genezing plaats gehad heeft; het zou ook in Fenicië geweest kunnen zijn.

Uit Matteüs echter, 15, 22 blijkt evenwel dat ze geschied is, eer Jezus in Fenicië aangekomen was, want hij zegt: “Jezus begaf zich naar de streek van Tyrus en Sidon en zieleen Kanaänietische vrouw, die dat gebied (van Tyrus en Sidon) had verlaten, riep tot Hem ...”

Hieruit blijkt dat het verkeerd is te vertalen: “Een vrouw, afkomstig of geboortig uit dat gewest, riep tot Hem.”

De woorden van K.: “Jezus kwam in het gebergte ten westen van Lesjem of Dan”, worden duidelijk gemaakt door een blik op de kaart hierna.

Oudtijds hebben daar mensen in gewoond, maar nu zijn het rustplaatsen voor reizigers; zij hebben wel 2 uren moeten gaan om er te komen en zij hebben daar de nacht doorgebracht.

Jezus onderrichtte zijn apostelen en leerlingen over de verscheidenheid der genezingswijzen en de uitwendige vergezellende handelingen, want zij vroegen Hem waarom de stomme zijn eigen hand in zijn mond had moeten steken en waarom Jezus hem ter zijde genomen had. Hij deelde hun de redenen en betekenis daarvan mee en leerde vervolgens nog verder over het gebed.

Een puntlijn stelt zijn weg voor.

Het gebergte is hoog, want terwijl het niveau bij Lesjem slechts 204 m is, ja, zelfs nog maar 242 m nabij de voet van de berg, bereikt het gebergte, dat van noord naar zuid loopt, spoedig hoogten van 705 m, 860 m, 824 m en in de buurt van Hoenin zelfs 902 en 880 m enz.

Dus kon K. hier spreken van een ontoegankelijke hoogte, dit is zeer moeilijk te bereiken. Dat boven een spelonk bestond, kan men a priori aannemen, daar in de bergen van Palestina overal spelonken zijn.

De kaart Pal. Grid tekent er hier nochtans gene aan, maar niet alle spelonken zijn er op aangetekend. Anderzijds schijnen de vermelde spelonken aan de over- of westzijde aangeduid te worden door de naam el-Hola, want meerdere spelonkengroepen dragen een dergelijke naam, die in verband gebracht moet worden met het woord 'MEHILLAH', d.i. 'spelonk', afgeleid van 'HALAL', d.i. uithollen.

Voorbeelden:

- Arak Hala, (= rots met spelonken),
- Halas (met toegevoegde 'S');
- el-Hola is een oude lokaliteit; dit bewijzen de talrijke in de rots gehakte citernen en resten van aanzienlijke gebouwen (cfr. Gal. II, 383).

Van de hoge toppen van dat gebergte heeft men een wijds vergezicht, ook noordwaarts op de Leontesvallei en oost- en zuidwaarts op de rijk besproeide Jordaanvlakte en het meer Merom.

Men ziet met het oog alle bochten van de Nahr Hasbani tot zijn vereniging met de Nahr el-Leddán en de Nahr Banias, die samen de Jordaan vormen. Men ziet hoe ontelbare beken, die een dicht net vormen, de uitgestrekte vlakte doorsnijden. (Guérin, Terre sainte, 352, 354).

In deze lering preees Hij de heidense vrouw, die altijd om de kennis van de waarheid en niet om tijdelijke goederen gebeden had; zij hadden wat spijs bij zich; zij stonden ook meermalen in de nacht op om te bidden.

Op weg naar Ornitopolis.

1114.

19 februari. –

Op de berg rustte Jezus met de leerlingen even uit in de spelonk. Men had van hier een wijd en mooi vergezicht over het dal (Jordaandal, zie hierboven), ook op Safed en de vele steden, op kleine rivieren en in het zuiden op het meer Merom.

Jezus bracht hier zijn apostelen en leerlingen alles bij, wat zij op hun naaste uitzending in acht moesten nemen. Nu, in de aanvang van de reis naar het heidenland zullen zij (voorlopig) niet scheiden.

Later zal een deel van de leerlingen zuidwaarts, ik meen, door Aser trekken, maar Jezus zal met de andere langs een omweg door de Dekapolis naar het Meer van Galilea terugkeren (cfr. Mk. 7, 31).

Hij sprak gisteren met de Syrofenicische vrouw te Lesjem, naar aanleiding van haar uitnodiging, over zijn weg, en Hij noemde daarbij het ongelukkig land Dekapolis, waarvan de inwoners zo totaal verlaten zijn.

Deze vrouw heeft te Lesjem geld gelaten, om op de plaats waar Jezus haar en haar dochter genezen heeft, een gedenksteen met

haar beeld te doen oprichten⁵⁸⁶. Die vrouw heeft in haar naam iets wat doet denken aan Adelaïd; het is een uitheemse naam en de lettergrepen ‘ai’ of ‘lai’ komen er in voor.

Jezus' onderrichting voor de apostelen bevatte verscheidene bevelen, die men in het Evangelie vindt onder de uitzendingsvoorschriften, zoals dat zij niets bij zich mochten hebben, omdat de arbeider zijn loon waard is.

Ook schreef Hij hun een zekere gedragslijn voor: zo moesten zij twee en twee uitgaan (Lk. 10, 11). Zij moesten datgene wat Hij hun laatst aangeleerd had, aan het volk doorgeven en allen moesten ZONDER VERSCHIL hetzelfde voorhouden.

Voorts moesten zij dikwijls bijeenkomen en aan elkander verhalen hoe het hun gegaan en wat hun wedervaren was.

De apostelen moesten dan aan de leerlingen de waarheden voorhouden, die zij op de volgende zendingen ALLEN GELIJK aan het volk moesten

⁵⁸⁶ Hier noteert Brentano: "De vertellende gebruikte voor 'beeld' de term 'postuur', 'Positur'; zij maakte geen gewag van een standbeeld van Jezus zelf."

Eusebius maakt in zijn kerkgeschiedenis gewag van een beroemd monument, dat te Cesarea of Paneas opgericht werd, door de vrouw uit Paneas, die te Kafarnaüm door Jezus van bloedvloeïing genezen werd; dit was een beeldengroep die Jezus en de vrouw voorstelde.

We hebben dus met twee verschillende beelden te doen, zoals we ook met twee verschillende vrouwen te maken hebben.

In de loop der tijden werden door verschillende schrijvers Dan en Paneas als dezelfde stad beschouwd en vereenzelvigd met Paneas.

"Zou de verwarring misschien niet voortgekomen zijn", vraagt Brentano, "uit het feit dat men niet de twee vrouwen en beelden onderscheidde?" (cfr. Guérin, Galilée, II, 319).

voortleren; zij moesten gezamenlijk bidden en onderweg, ook als zij maar met tweeën of enkelen waren, moesten zij nergens anders over spreken dan over de onderwerpen van hun predicaties, en buiten dit, gezamenlijk bidden.

Hij sprak ook over het paasfeest en zei dat Hij er heimelijk heen zou gaan (Joa. 7, 8) en dat ook zij allen daar moesten samenkomen. De gedachte aan dat feest joeg hun een weinig schrik aan.

1115.

Onder zulk onderricht was de voormiddag verstreken en zij hadden reeds een hele tijd bemerkt dat veel volk in het dal naar de berg kwam, waarop zij zich verborgen hielden. Maar eer die mensen de berg zelf konden beklimmen, begaf Jezus zich met de leerlingen op reis.

Na de (grote) weg bereikt te hebben, gingen zij een tijdlang in zuidwestelijke richting opwaarts en (na weer van richting veranderd te zijn) lieten zij de grote, hooggelegen stad Hamator links op de afstand van ongeveer een kwartier.

Nu wendden zij zich naar het noordwesten; zij moesten een goed eind weegs zeer steil en langs moeilijke paden opklimmen en kwamen dan op een hoge bergvlakte, vanwaar men de wereldzee kon zien. Zij gingen nu verscheidene uren bergafwaarts en vaarden over een rivier (de Leontes, thans Nahr el-Qasimijeh), die (8 km) ten noorden van Tyrus in de zee vloeit. Die overvaart geschiedde op vloten van balken, die daar lagen. Aan de noordzijde van deze rivier ligt een opstijgende landstreek (het Libanongebirge), met vele steden. Ik meen dat zij op hun weg Hetalon rechts hebben laten liggen. Zij traden aan de overzijde

van de rivier in een herberg, die aan de weg lag. Nu waren zij nog 3 of 4 uren van Ornitopolis⁵⁸⁷.

De Syrofenicische vrouw was een zeer voornaam persoon in haar vaderland; zij was reeds hierlangs naar haar huis teruggekeerd, en had voor Jezus (hier) een zeer goede herberg in gereedheid laten brengen. De heidenen kwamen Jezus en zijn gevolg ootmoedig

⁵⁸⁷ Het begin van Jezus' weg vindt men uitgestippeld op kaart nr. 1113. Voor de verdere loop van die weg, zie men de grote kaart 1 na.

Het is onmogelijk de hele weg met zekerheid juist voor te stellen, omdat hij met leemten, zoals gewoonlijk, beschreven wordt en misschien ook niet alles in de juiste volgorde verteld of aangetekend werd.

De spelonk verlatend daalt Jezus af tot in een vallei die naar de Leontes loopt en bestijgt dan het middelgebergte.

In de buurt van Tibnin bereiken bergtoppen een hoogte van 800 m en 825 m. Op die bergrug ziet men duidelijk de 'wereldzee', d.i. de Middellandse Zee, zo genaamd omdat ze ingesloten en omvat is door drie werelddelen die gans de toen bekende wereld vormden.

Hamator (Hamtar, Hamtor) = Kantar (= Deir Kantar, Deir Ntar)

Naar het noordwesten gaande laat Jezus Hamator links.

Voor Hamator nemen wij Kantar, Deir Kantar, ook geschreven Deir Ntar, daar deze naam best mogelijk van Hamator, Hamtar, Hamtor afgeleid kan zijn. Deze naam en de ligging geven aan ons vermoeden enige waarschijnlijkheid, geen zekerheid.

Helaton = Toelin

Rechts laten zij Hetalon, dezelfde stad die reeds genoemd is in fasc. 14, nr. 498, voetnoot 237 en nr. 499. Het is Toelin, 7 km ten noordoosten van Kantar.

Tenslotte dalen zij schuin, d.i. noordwestwaarts, de een of andere vallei volgend, naar de Leontes-vallei af, zetten zich over de stroom en houden halte in een herberg te Mugherijeh, waar dus, te oordelen naar de naam, spelonken zijn.

Ornitopolis ligt 3 uren ten noordwesten van hier; 4 uren met omweg.

tegemoet, brachten hen in een afzonderlijke logeerplaats en bewezen hun alle diensten met een eerbiedige vrees, want zij hielden Jezus voor een zeer groot profeet.

Jezus onderwijst en geneest heidenen en komt te Ornitopolis.

1116.

20 februari. –

Deze morgen zag ik Jezus en de leerlingen niet ver van hun nachtherberg in de nabijheid van een kleine heidense stad (b.v. Zerarijeh, 3 km ten noorden van Mugharijeh), naar een heuvel gaan. Daar stond nog een stenen leerstoel uit de tijden der oudste profeten. Hier hadden meerdere van dezen dikwijls gepredikt. Van oudsher hielden de heidenen deze plaats in eer, en heden hadden zij die met een mooi tentdak versierd, waarmee zij de leerstoel overspannen hadden; zij zijn in het algemeen zeer eerbiedig jegens Jezus. Ook waren daar vele zieken verzameld; zij hielden zich schuchter op een afstand en wachtten tot Jezus zelf tot hen kwam. *Hij en de leerlingen genazen er velen met zweren, ook lammen en teringlijders, zwaarmoedigen en halfbezetenen, die na hun genezing als uit een slaap ontwaakt waren.*

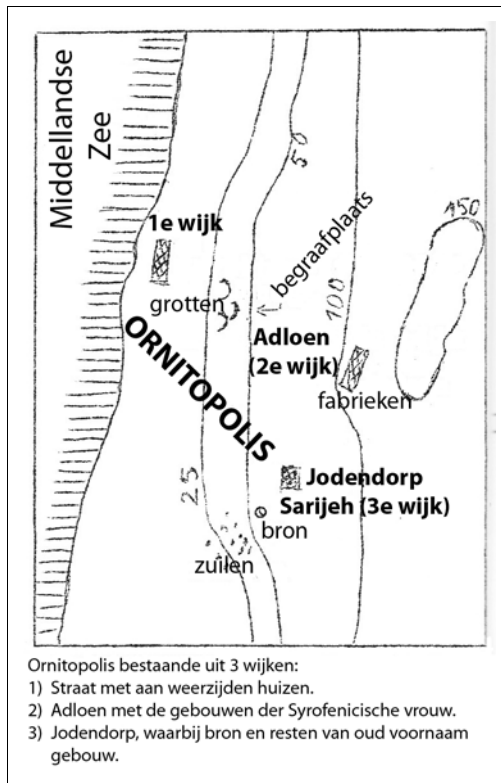
Daar waren ook enige zieken met het een of ander dik en kwaadaardig gezwollen lidmaat; b.v. de elleboog. Ik weet niet meer waardoor het gezwel veroorzaakt was, maar me dunkt, ook door insecten of enig ander gift (zie nr. 1108, voetnoot 582).

Jezus legde zijn hand op het gezwel, waardoor dit ineenzonk en goedaardig werd, en Hij liet de leerlingen een plant brengen, die daar op naakte rotzen groeide; zij had enige gelijkheid met ons huislook, had zeer grote, dikke, vette bladeren die op de onderkant diep ingekerfd waren. Daar tussenuit schoot een lange stengel met de

bloem omhoog. *Jesus zegende zulk een blad en goot er van het water op, dat Hij in een fles bij zich droeg, en de leerlingen legden het met de ingekorven zijde op de zieke plaats en bonden het er vast op.*

Jesus hield op de berg een buitengewone toespraak over de roeping van de heidenen. Hij verklaarde hun verscheidene plaatsen uit de profeten en toonde hun de nietigheid van hun afgoden aan.

Na zijn preek genas Hij nog enige zieken en ging dan met de leerlingen 3 uren noordwestwaarts in de richting van de zee naar Ornitopolis. Deze stad ligt nog wel drie kwartier van de zee.

(Afstand overdreven; de nota over Ornitopolis van nr. 1109, voetnoot 584 had best hier geplaatst kunnen worden.)

Ze is niet groot, maar bevat schone gebouwen; ze bestaat uit twee rijen huizen aan weerszijden van de weg; oostelijk van de stad staat op een berg (nl. te Adloen, niveau 100 m) een prachtige afgodstempel⁵⁸⁸.

1117.

Jezus werd hier (versta: in het Jodendorp of wijk 3) met oprechte liefde ontvangen.

De Syrofenicische vrouw, die zeer rijk is en hier een zeer groot aanzien geniet, had alles op zijn rijkst en prachtigst ingericht en liet uit ootmoedigheid aan de weinige hier woonachtige Jodenfamilies de eer over Jezus te ontvangen en te verwelkomen. Het gerucht van de genezing der bezeten dochter, van de kromme vrouw en van haar doofstomme bloedverwant was reeds de stad door overal verspreid.

Na zijn thuiskomst had deze laatste ook hier, bij het bekendmaken van zijn genezing, zich op profetische wijze over Jezus uitgelaten. Alle joodse inwoners stonden vóór hun huizen en de heidenen hielden zich uit ootmoedigheid op een eerbiedige afstand: zij hadden groene (verwelkomings)takken in de hand, waarmee zij Jezus en zijn gevolg begroetten. (Verwelkomingstakken, cfr. fasc. 6, nr. 142, voetnoot 319).

Een twintigtal Joden, waaronder hoogbejaarde mannen waren, die geleid moesten worden, kwamen Jezus tegemoet; zo ook de

⁵⁸⁸ In deze wijk, hebben ook de gebouwen van de Syrofenicische vrouw gestaan.

Guérin zegt over deze plaats: "Citernen, in de rots gehouwen en veel mooie, behouwen steenblokken, die uit de oudheid dateren, schijnen te bewijzen dat Adloen een oude lokaliteit opgevolgd heeft." (Gal. II, 475).

schoolonderwijzers met al hun leerlingen en op deze volgden gesluierd de vrouwen en dochters.

Bij de school was voor Jezus en de leerlingen een huis in gereedheid gebracht, en door de zorgen van de Syrofenicische vrouw met prachtige tapijten, vaatwerk en lampen versierd. De Joden wasten hun hier zeer ootmoedig de voeten, en er werd hun een kostbaar gebak als voorgerecht aangeboden en andere klederen en zolen gegeven, totdat de hunne uitgeschud, gereinigd en gestreken waren. *Jezus richtte dan nog het woord tot de aanwezige Joden en onderhield zich met de schoolbestuurders.*

De Syrofenicische vrouw zorgt voor een heerlijk gastmaal.

1118.

Daarna had er een prachtige maaltijd plaats in een open zaal. Voor alle onkosten daarvan stond de Syrofenicische vrouw in; de toebereidselen, de huisraad, de spijzen, het tafelgerei, alles wees erop, dat deze maaltijd door een heidin gegeven werd.

Er waren drie tafels, maar veel hoger dan bij de Joden (cfr. fasc. 14, nr. 495, voetnoot 236), en zo waren de ligstoelen om de tafels eveneens hoger. De spijzen waren er overvloedig en wel in allerlei kunstmatige vormen of figuren, die allerhande dieren, bomen, bergen en piramiden verbeeldden; ook spijzen die niet waren, waarvoor men ze zou genomen hebben.

Zo waren daar veel gebakken, die bloemen voorstelden, en vogelen die niet van vlees, maar van gekapte vis gemaakt waren; en vissen die geen vissen, maar van gekapt vlees gevormd waren; zo waren daar nog lammeren van kruiden, vruchten, meel en honig gemaakt, maar toch ook ware lammeren.

Aan één van de tafels namen Jezus, de apostelen en oudste Joden plaats; aan de andere twee tafels zaten de leerlingen en de overige

Joden; de vrouwen en kinderen zaten aan een aparte tafel, die door een schermwand afgescheiden was. Onder deze maaltijd kwamen nu de Syrofenicische vrouw, haar dochter en bloedverwant binnen, om Jezus voor hun genezing' te bedanken; zij waren gevolgd door enige dienaars, die tussen mekaar geschenken in verscheidene, mooi versierde kastjes op tapijten droegen.

1119.

De dochter trad gesluierd achter Jezus, en, een flesje brekend, stortte zij de kostbare zalf over zijn hoofd uit, en trad na dit huldebewijs tot haar moeder terug. De dienaars overhandigden de geschenken aan de leerlingen: dit waren de geschenken van de dochter.

Jezus dankte hen daarvoor en de vrouw heette Hem welkom in haar stad en verklaarde dat zij gelukkig zou zijn, indien zij haar goede wil en verlangen kon tonen om, in zover haar onwaardigheid dit toeliet, ook maar de geringste van de vele beledigingen te vergoeden⁵⁸⁹, die Hem door zovelen uit zijn eigen volk werden aangedaan. Dit alles geschiedde zeer kort, vlot, op een ootmoedige wijze en op een eerbiedige afstand.

Ik weet het antwoord van Jezus niet meer, maar *ik zag dat Hij aanstonds veel van het geld, dat bij de geschenken gevoegd was, en veel van de spijzen voor haar ogen aan de arme Joden liet uitdelen.* Daarna verwijderden zich de moeder en de dochter. *Jezus hield onder de*

⁵⁸⁹ Indien zij de vele beledigingen kon vergoeden. – Deze ootmoedige, liefhebbende vrouw beoefent het eerherstel.

De behoefte om eerherstel te brengen, hetzij voor eigen, hetzij voor andermans zonden vloeit voort uit de liefde.

Men kan hier eens herlezen wat, naar aanleiding van Magdalena's eerherstel, daarover gezegd is in fasc. 19, nr. 854, voetnoot 438; men vindt daar ook een woord over reukflesjes.

maaltijd nog toespraken met parabellen en daarna werd de maaltijd gesloten.

De vrouw is een weduwe en zeer rijk. Vóór ongeveer 5 jaren is haar man gestorven; hij had vele en grote schepen op zee en in zijn dienst een talrijk personeel. Ik weet niet wat hij was, maar hij bezat vele goederen, ja, gehele steden. Niet ver van hier ligt op een kaap een stad van heidenen, die aan de vrouw toebehoort⁵⁹⁰. Ik meen dat haar man een rijk koopman was; de vrouw was hier in de stad buitengewoon geëerd; de arme Joden leefden bijna uitsluitend van haar onderstand. Zij was zeer verstandig en liefdadig, en, hoewel deugdzaam op heidense wijze, bezat zij een werkelijke verlichting.

1120.

Haar dochter was ongeveer 24 jaar, groot en welgevormd en schoon van gelaat; zij droeg veelkleurige klederen, parelsnoeren aan de hals en ringen om de armen. Zij had wegens haar rijkdommen vele minnaars gehad en was tenslotte door een onreine geest in bezit genomen geworden; zij kreeg toen vreselijke kramptrekkingen, zodat zij in haar razernij uit het bed sprong en trachtte te ontvluchten. Men moest haar dan onder strenge bewaking houden en zelfs binden. Wanneer deze woede dan over was, was zij in de grond zeer goed, zachtzinnig en deugdzaam; maar dit baarde zowel aan haar ouders als aan haarzelf veel verdriet en beschaming en zij poogden alles verborgen te houden. Reeds meerdere jaren was zij met die kwaal behept.

⁵⁹⁰ **Dorp Sarfend = Sarepta.** – In nr. 1109, voetnoot 584 is een woord gezegd over de heidenstad van de vrouw op de kaap, die thans de naam Sarfend draagt.

De resten van de oude heidense havenstad zijn bijna 2 km lang, doch bedekken geen grote oppervlakte in de breedte.

Meer zuidelijk naar Ornitopolis toe treft men hier en daar nog een aanzienlijke ruïne aan, waaruit afgeleid kan worden dat heel die kuststrook bijna een aaneensluitende stad was.

Wanneer de moeder naar huis kwam, trad de dochter haar tegemoet en zei op welk uur zij genezen was, en *dit stemde overeen met het ogenblik, waarop Jezus zijn geneeskrachtig woord gesproken had.* En hoe blijde en verwonderd stond zij, toen zij haar voortijds kromme moeder nu als een grote rechtstaltige vrouw weerzag en zich door haar gewezen doofstomme, lamme bloedverwant duidelijk en vreugdig hoorde begroeten. Zij was vol gevoelens van dank en eerbied voor Jezus en hielp bij alles mee om Hem waardig te onthalen.

Alle geschenken, waarmee men Jezus deze avond vereerd had, waren juwelen van de dochter, die zij van jongsaf van haar ouders en in 't bijzonder van haar vader ten geschenke gekregen had. Haar vader immers dreef handel in verre, vreemde landen en zij was toch zijn enig geliefd kind. Deze voorwerpen waren allemaal ouderwetse, heidense kostbaarheden, prachtige juwelen, gelijk niet zelden rijke kinderen die krijgen. Er waren stukken onder, welke haar ouders reeds van de grootouders geërfd hadden, vele wonderbare afgodsbeeldjes, gevormd uit parelen en edelgesteenten in goud ingezet, zeldzame stenen van onschatbare waarde, kleine vazen, gouden dierenbeeldjes en posturen of figuren, die wel een vinger lang waren en waarvan de ogen en de mond uit edelstenen bestonden, ook welriekende gesteenten en amber en goudstengeltjes, als boompjes gegroeid, waaraan kleurrijke steentjes in de gedaante van vruchten opgehangen waren; kortom, vele, zeer vele kostbaarheden. Het was een gehele schat, een fortuin, want er waren daar enige stukken bij, die thans wel duizend daalders waard zouden zijn.

Jezus zei hun dat dit alles aan de armen en behoeftigen gegeven zou worden en dat zijn hemelse Vader haar daarvoor zou belonen.

Jezus ten huize van de Syrofenicische vrouw.

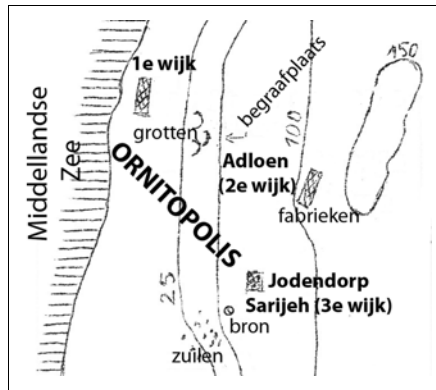
1121.

21 februari. –

Jezus bezocht op de sabbat⁵⁹¹ de weinige daar wonende joodse families. Nog andere (Joden) waren uit de omstreken gekomen. *Hij deelde aalmoezen uit, genas enigen en vertroostte hen;* zij waren hier uiterst arm en verlaten. *Hij verzamelde hen in de synagoge en sprak ze op een zeer aandoenlijke en troostelijke wijze toe,* want zij hielden zich voor onwaardige verstotelingen in Israël.

Hij bereidde er ook vele voor tot de doop, en 's namiddags werden een twintigtal mannen in een badhof van de Joden gedoopt. Onder de dopelingen was de genezen doofstomme verwant van de Syrofenicische vrouw.

Tegen de middag ging Jezus met de leerlingen tot deze vrouw (nl. in de tweede wijk: Adloen en omtrek, zie schets).

⁵⁹¹ Onmogelijk te zeggen waarom K. hier spreekt van 'sabbat', daar het pas morgen eigenlijke sabbat is en de joodse kalender op 5 Adar geen feest vermeldt.

Of zou K. hier het woord 'sabbat' gebruiken om een plaatselijk feest aan te duiden, dat men viert alleen ter wille van Jezus' komst.

Zij woont in een rijk huis, dat door vele tuinen en pleinen omgeven is. Jezus werd er met grote luister ontvangen. Alle dienstboden waren op hun best gekleed en zij spreidden tapijten vóór zijn voeten uit (cfr. fasc. 6, nr. 142, voetnoot 319).

Bij de ingang van een prachtige zaal met zuilen, die op het voorhof uitzicht had, traden de weduwe en haar dochter Hem gesluierd tegemoet, wierpen zich voor Hem neer en dankten Hem; en zo deed ook de genezen doofstomme.

In de zaal werd een rijke maaltijd van wonderbaar gebak en van vruchten van alle aard in vele zeer kostbare schotels opgediend. De bekers waren meestendeels als van bonte glasdraden, die, samen- en door elkander lopend, ineengesmolten waren.

Een enkel afzonderlijk stuk van zulke bekers of schotels heb ik bij rijke Joden hier en daar soms wel gezien, maar hier waren zij in zeer groot getal voorhanden, als hoorden ze hier thuis.

In de hoeken van de zaal stonden achter gordijnen in muurkasten, op een zekere hoogte, vele zulke bekers. De gerechten waren op vele kleine tafels opgediend. Die tafeltjes hadden op de poten beneden mopsgezichten⁵⁹² en al deze kleine ronde en hoekige tafeltjes kon men tot één grote tafel samenvoegen.

1122.

Ik herinner mij onder de spijzen zeer grote mooie gedroogde druiven, die nog aan de ranken hingen en op bekers lagen van dat veelkleurig glas, waarvan ik gesproken heb.

Ook herinner ik me een ander soort van gedroogde vruchten, die op stengels als op boompjes opgericht waren. Dit waren rietstengels (waarschijnlijk suikerriet) met lange bladeren die beneden hartvormig waren. Boven deze bladeren zaten vruchten in de vorm van druiventrossen; deze vruchten waren geheel wit,

⁵⁹² Mopsgezichten. – Zo pleegt de zienster te noemen versierselen van maskergezichten of dierenkoppen op heidens huisraad. Zie ook fasc. 3, nr. 74, voetnoot 167.

misschien omdat ze versuikerd waren, en ze zagen eruit als het witte, eetbaar gedeelte van een bloemkool en men plukte ze van de stengel, naar gelang men ze at; ze waren zoet en aangenaam van smaak. De rietbussels waren van boven, in het midden en van onder met kransen van welriekende kruiden versierd. Deze plant was gekweekt niet verre van de zee in een moerassige plaats, die aan de Syrofenicische vrouw toebehoorde.

Ook waren daar allerlei gerechten opgediend, die de gedaante van vissen, lammeren en vogelen hadden, doch van een andere materie gemaakt waren⁵⁹³.

1123.

In een deel van de zaal, dat tot een aparte ruimte afgescheiden was, stonden vele heidinnen, vriendinnen van de dochter, en ook de dienstmeiden. *Jesus naderde tot hen en sprak ermee.*

⁵⁹³ Suikerriet. – De vorm die K. aan de bladeren van die plant toekent, maakt het onzeker of hier suikerriet bedoeld is, daar dit lange en smalle bladeren heeft, of een speciale soort van suikerriet zou bedoeld moeten zijn, of een andere plant zou met suikerriet vermengd moeten geweest zijn.

Suikerriet werd te allen tijde veel verbouwd in de kustvlakte van Fenicië. Hier leerden de kruisvaarders het eerst deze plant kennen, en ze vergeleken haar sap met honing, terwijl de inlanders het 'Zukra' (suiker) noemden.

Het suikerriet van die vrouw groeide in een moerassige plaats, zegt K. Elders wijst zij het aan 'niet ver van de zee' en ook 'bij Sarepta'. In nr. 1338 vermeldt zij in de omgeving staande wateren. Dit alles is normaal. Suikerriet immers heeft, gelijk maïs en de palmboom zandgrond en veel water nodig; en langs de gehele kust zijn overal wateren, plassen en strandmeren (Mislin).

Uit de opgaven 'bij of niet ver van de zee en Sarepta' kan men met waarschijnlijkheid besluiten dat Sarepta niet ver van de zee gelegen was en bijgevolg dat K.'s opgaven een paar keren: twee en een halve uur, of zelfs 3 uren, overdreven zijn.

We houden ons daarom misschien best aan de vereenzelviging van Sarepta met het dorp Sarfend, niet met de heidenstad op de kaap Sarfend, hoewel men nu ook de kaap en haar ruïne Sarfend noemt. Dit zal echter wel de haven van Sarfend geweest zijn, zoals het ook de haven van Ornitopolis was.

De vrouw bad Jezus zeer dringend ook aan de arme mensen te Sarepta en van nog andere steden in de omstreken een bezoek te willen brengen; zij was zeer intelligent en wist zeer geestrijk en welsprekend haar gedachten uit te drukken en naar voren te brengen. Zij sprak bijna op deze wijze: “De stad Sarepta, wier arme weduwe haar laatste spijs met Elias gedeeld heeft, is zelf een arme weduwe geworden en verkeert in hongersnood. Gij, o grootste aller profeten, heb ook medelijden met haar. Vergeef mij dat ik, die zelf een arme weduwe geweest ben, doch aan wie Gij alles teruggegeven hebt, U ook voor Sarepta ten beste spreek.”
Jezus beloofde het haar.

Zij zei Hem ook dat zij gaarne een synagoge zou laten bouwen en wenste dat Hij zou aanwijzen waar. Ik weet zijn antwoord niet meer.

Die vrouw had grote weverijen en ververijen. Ik zag in het stadje aan de zee (de havenstad), waarvan ik meende dat het haar toebehoorde, en ook op enige afstand van haar huis, grote gebouwen, en er bovenop grote stellages, waar veel vaal en geel lijnwaad uitgespannen was.

Onder de geschenken, welke zij gisteren voor Jezus had laten aanbrengen, waren ook vele kleine schaaltes, kleine bolletjes en voorwerpen van barnsteen, dat daar zeer kostbaar is.

Jezus leert in de synagoge.

Jezus leerde vóór de sabbat nog enige groepen van heidenen in het voorhof van de vrouw, en hield dan de sabbat(-oefening op vrijdagavond) in de school van de Joden, die zeer mooi versierd was. Hij deed een onbeschrijfelijk zielroerende en troostelijke lering, en die goede mensen weenden en voelden zich waarlijk gelukkig en getroost. Zij waren uit de stam Aser.

Ik weet niet om welke schuld hun voorvaderen genoodzaakt werden zich hier te vestigen; zij waren daarom zeer schuchter en hielden zichzelf in hun verlatenheid voor verstoten uit hun natie en voor verloren.

Jezus las in de schriftrollen uit Ezeekiël over het altaar in de nieuwe tempel en uit Mozes over de priesterklederen, over het wijden van priesters en over de offers (Ezek. 43, 10-27; Ex. 27 tot 30).

Exodus 27-28 (zie fasc. 22, nr. 1058)

Exodus 29

De priesterwijding

1. Dit nu is wat gij hun doen zult, om hen te heiligen om voor Mij het priesterambt te bekleden: Neem één jonge stier, en twee gave rammen,
2. ongezuurd brood en ongezuurde koeken, met olie aangemaakt, en ongezuurde, dunne koeken, met olie bestreken; van fijn tarwemeel zult gij ze maken.
3. Leg ze in een korf en draag ze in de korf naderbij, met de stier en de beide rammen.
4. Ook zult gij Aäron en zijn zonen doen naderen tot de ingang van de tent der samenkomst en gij zult hen met water wassen.
5. Dan zult gij de klederen nemen en Aäron bekleden met het onderkleed, het opperkleed van de efod, de efod en het borstschild; gij zult hem de gordel van de efod ombinden,
6. gij zult de tulband op zijn hoofd zetten en de heilige diadeem aan de tulband vastmaken.
7. Dan zult gij de zalfolie nemen en over zijn hoofd uitgieten, en hem zalven.
8. Gij zult zijn zonen doen naderen en hen met onderklederen bekleden.
9. Gij zult hen omgorden met een gordel, Aäron en zijn zonen, en hun de hoofddoeken ombinden, en zij zullen het priesterambt hebben tot een altoosdurende inzetting; zo zult gij Aäron en zijn zonen wijden.
10. Voorts zult gij de stier doen naderen vóór de tent der samenkomst, en Aäron en zijn zonen zullen hun handen op de kop van de stier leggen.
11. Gij zult de stier slachten voor het aangezicht des HEREN bij de ingang van de tent der samenkomst.
12. Gij zult van het bloed van de stier nemen en dat met uw vinger aan de hoornen van het altaar strijken, en al het bloed zult gij aan de voet van het altaar uitgieten.
13. Dan zult gij nemen al het vet dat de ingewanden bedekt, het aanhangsel aan de lever, de beide nieren en het vet dat daaraan zit, en gij zult het op het altaar in rook doen opgaan.
14. Maar het vlees van de stier, zijn huid en zijn mest zult gij met vuur buiten de legerplaats verbranden; het is een zondoffer.
15. Dan zult gij de éne ram nemen en Aäron en zijn zonen zullen hun handen op de kop van de ram leggen.
16. Gij zult de ram slachten en zijn bloed nemen en sprengen rondom op het altaar.
17. De ram zult gij in zijn delen verdelen, zijn ingewanden en onderschenkel wassen en op zijn delen en zijn kop leggen.
18. Dan zult gij de gehele ram op het altaar in rook doen opgaan; het is een brandoffer voor de HERE, met een liefelijke reuk; het is een vuuroffer voor de HERE.
19. Dan zult gij de andere ram nemen, en Aäron en zijn zonen zullen hun handen op de kop van de ram leggen.

20. Gij zult de ram slachten, van zijn bloed nemen en het strijken aan de rechter oorlel van Aäron en aan die van zijn zonen, aan hun rechterduim en aan hun rechter grote teen, en gij zult de rest van het bloed rondom op het altaar sprengen.
21. Gij zult van het bloed, dat op het altaar is, en van de zalfolie nemen en sprenkelen op Aäron en op zijn klederen, en ook op zijn zonen en op de klederen van zijn zonen; en hij zal heilig zijn, hij en zijn klederen, en ook zijn zonen en de klederen van zijn zonen.
22. Gij zult van de ram nemen het vet, de vetstaart, het vet dat de ingewanden bedekt, het aanhangsel aan de lever, de beide nieren, het vet dat daaraan zit, de rechterschenkel – het is een ram ter inwijding –.
23. één brood, één geoliede broodkoek en één dunne koek uit de korf met ongezuurde broden, die voor het aangezicht des HEREN is.
24. Gij zult alles op de handen van Aäron en op die van zijn zonen leggen en gij zult dat bewegen als een beweegoffer voor het aangezicht des HEREN.
25. Daarna zult gij het van hen aannemen en op het altaar op het brandoffer in rook doen opgaan tot een liefelijke reuk voor het aangezicht des HEREN; het is een vuuroffer voor de HERE.
26. Vervolgens zult gij de borst van de ram ter inwijding voor Aäron nemen en die bewegen als een beweegoffer voor het aangezicht des HEREN, en zij zal u ten deel vallen.
27. Zo zult gij de beweegborst heiligen en de hefschenkel, die bewogen en geheven zijn van de ram der inwijding, die zowel voor Aäron als voor zijn zonen is.
28. Het zal ten behoeve van Aäron en ten behoeve van zijn zonen tot een altoosdurende verplichting zijn voor de Israëlieten, want dat is een heffing, en als zodanig zal zij geheven worden van de Israëlieten, van hun vredeoffers, hun heffing voor de HERE.
29. De heilige klederen nu van Aäron zullen voor zijn zonen na hem zijn, om hen daarin te zalven en te wijden.
30. Zeven dagen zal de priester, die uit zijn zonen in zijn plaats komen zal naar de tent der samenkomst, om in het heiligdom dienst te doen, ze aantrekken.
31. De ram der inwijding zult gij nemen en zijn vlees koken op een heilige plaats.
32. Aäron en zijn zonen zullen het vlees van de ram en het brood dat in de korf is, eten bij de ingang van de tent der samenkomst.
33. Zij zullen dan eten die dingen, waarmee verzoening gedaan werd, om hen te wijden en te heiligen, maar een onbevoegde zal er niet van eten, want het is iets heiligs.
34. Indien er van het vlees der inwijding en van het brood overblijft tot de morgen, zult gij het overgeblevene met vuur verbranden, het zal niet gegeten worden, want het is iets heiligs.
35. Gij zult voor Aäron en zijn zonen zó doen, naar alles wat Ik u geboden heb; gedurende zeven dagen zult gij hen wijden.
36. Dagelijks zult gij een stier als zondoffer ter verzoening bereiden en het altaar ontzondigen, doordat gij er verzoening over doet; gij zult het zalven om het te heiligen.
37. Zeven dagen zult gij over het altaar verzoening doen; gij zult het heiligen en het altaar zal allerheiligst zijn; ieder die het altaar aanraakt, zal heilig zijn.

Het dagelijks morgen- en avondoffer

38. Dit is, wat gij op het altaar zult bereiden: twee éénjarige lammeren, geregeld elke dag.
39. Het éne lam zult gij in de morgen bereiden en het andere lam zult gij in de avondschemering bereiden,
40. benevens een tiende fijn meel aangemaakt met een vierde hin gestoten olie, en een plengoffer van een vierde hin wijn voor het éne lam.
41. Het andere lam zult gij in de avondschemering bereiden; zoals het morgenspijsoffer en het daarbij behorende plengoffer zult gij het bereiden tot een liefelijke reuk, een vuuroffer voor de HERE,
42. een dagelijks brandoffer voor uw geslachten bij de ingang van de tent der samenkomst voor het aangezicht des HEREN, waar Ik met u zal samenkomen, om daar tot u te spreken.

43. Ik zal dan dáár samenkomen met de Israëlieten, en zij zullen door mijn heerlijkheid geheiligd worden.
44. Ik zal de tent der samenkomst en het altaar heiligen, en Aäron en zijn zonen zal Ik heiligen om voor Mij het priesterambt te bekleden.
45. Ik zal in het midden van de Israëlieten wonen en Ik zal hun tot een God zijn.
46. En zij zullen weten, dat Ik, de HERE, hun God ben, die hen uit het land Egypte geleid heb, opdat Ik in hun midden wone; Ik ben de HERE, hun God.

* * *

Exodus 30

Het reukofferaltaar

1. Gij zult een altaar, een offerplaats voor reukwerk, maken; van acaciahout zult gij het maken;
2. een el lang en een el breed, zodat het vierkant is, en twee el zal zijn hoogte zijn; de hoornen zullen daarmee één geheel vormen.
3. Gij zult het overtrekken met louter goud, het bovenvlak en de zijvlakken rondom, en de hoornen. Gij zult er een gouden omlijsting omheen maken.
4. Twee gouden ringen zult gij ervoor maken onder de omlijsting, aan de beide zijanten zult gij ze maken, op de beide zijden, en zij zullen dienen als houders voor draagstokken om het daarmede te dragen.
5. Gij zult dan de draagstokken van acaciahout maken en ze overtrekken met goud.
6. Gij zult het zetten vóór het voorhangsel, dat vóór de ark der getuigenis is, vóór het verzoendeksel, dat boven de getuigenis is, waar Ik met u zal samenkomen.
7. Aäron nu zal daarop welriekend reukwerk in rook doen opgaan; elke morgen, wanneer hij de lampen in orde maakt, zal hij het in rook doen opgaan.
8. Ook wanneer Aäron de lampen aansteekt in de avondschemering, zal hij het in rook doen opgaan voor het aangezicht des HEREN als een bestendig reukwerk voor uw geslachten.
9. Gij zult daarop geen vreemd reukwerk brengen noch brandoffer noch spijsoffer, ook een plengoffer zult gij er niet op plengen.
10. Aäron zal met het bloed van het zondoffer der verzoening eenmaal per jaar op zijn hoornen verzoening doen; eenmaal per jaar zal hij er verzoening op doen voor uw geslachten; allerheiligst is het voor de HERE.

De heffing bij de telling

11. De HERE sprak tot Mozes:
12. Wanneer gij het getal der Israëlieten bij de telling opneemt, dan zullen zij, ieder voor zijn leven, aan de HERE een zoengeld geven, wanneer men hen telt, opdat er onder hen geen plaag zij bij de telling.
13. Dit zal ieder die tot de getelden gaat behoren, geven: een halve sikkel, gerekend naar de heilige sikkel – deze sikkel is twintig gera – een halve sikkel is de heffing voor de HERE.
14. Ieder die tot de getelden gaat behoren van twintig jaar oud en daarboven, zal de heffing voor de HERE geven.
15. De rijke zal niet meer noch de arme minder dan een halve sikkel opbrengen, om die te geven als heffing voor de HERE ter verzoening voor uw leven.
16. En gij zult het geld der verzoening van de Israëlieten nemen en het bestemmen voor de dienst in de tent der samenkomst; het zal voor de Israëlieten tot een gedachtenis zijn voor het aangezicht des HEREN ter verzoening voor hun leven.

Het wasvat

17. De HERE sprak tot Mozes:
18. Gij nu zult een vat van koper maken met een voetstuk van koper, voor de afwassing, het plaatsen tussen de tent der samenkomst en het altaar, en daar water in doen.
19. En Aäron en zijn zonen zullen daarin hun handen en voeten wassen.

20. Wanneer zij naar de tent der samenkomst komen, zullen zij zich met water wassen, opdat zij niet sterven; of wanneer zij naderen tot het altaar, om dienst te doen en een vuuroffer in rook te doen opgaan voor de HERE.

21. Zij zullen dan hun handen en voeten wassen, opdat zij niet sterven; het zal voor hen een altoosdurende inzetting zijn, voor hem en voor zijn nakomelingen naar hun geslachten.

De heilige zalfolie

22. De HERE sprak tot Mozes:

23. Gij nu, neem u zeer fijne specerijen: vijfhonderd sikkels vanzelf gevloeide mirre, en half zoveel: tweehonderd en vijftig sikkels, welriekende kaneel, en tweehonderd en vijftig sikkels welriekende kalmoes,

24. en vijfhonderd sikkels kassie, naar de heilige sikkels, en een hin olijfolie.

25. Gij zult het tot een heilige zalfolie maken, als een zorgvuldig bereid mengsel, zoals een zalfbereider dat bereidt; het zal een heilige zalfolie zijn.

26. Gij zult daarmede zalven de tent der samenkomst en de ark der getuigenis,

27. de tafel met al haar gerei, de kandelaar met al zijn gerei, en het reukofferaltaar;

28. het brandofferaltaar met al zijn gerei, het wasvat met zijn voetstuk.

29. Gij zult ze heiligen, zodat zij allerheiligst zijn; ieder die ze aanraakt, zal heilig zijn.

30. Ook Aäron en zijn zonen zult gij zalven en heiligen om voor Mij het priesterambt te bekleden.

31. En tot de Israëlieten zult gij spreken: Dit is voor Mij een heilige zalfolie van geslacht tot geslacht.

32. Op het lichaam van een mens zal zij niet uitgegoten worden, en volgens deze bereidingswijze moogt gij niets soortgelijks maken: zij is iets heiligs, heilig zal zij u zijn.

33. De man die iets soortgelijks zal bereiden en iets daarvan op een onbevoegde laat komen, zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.

Het heilig reukwerk

34. De HERE zeide tot Mozes: Neem u welriekende stoffen: druipende hars, onyx en galbanum, welriekende stoffen en reine wierook, in gelijke delen.

35. Gij zult dit alles maken tot een reukwerk, een mengsel, zoals een zalfbereider bereidt, gezouten, zuiver, heilig.

36. Een gedeelte daarvan zult gij uiterst fijn wrijven, en iets ervan leggen vóór de Getuigenis in de tent der samenkomst, waar Ik met u zal samenkomen; allerheiligst zal dit voor u zijn.

37. En wat het reukwerk betreft, dat gij bereiden zult, volgens deze bereidingswijze zult gij niets voor u zelf maken; het zal u iets heiligs zijn, voor de HERE.

38. De man die iets soortgelijks maken zal, om daaraan te ruiken, zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.

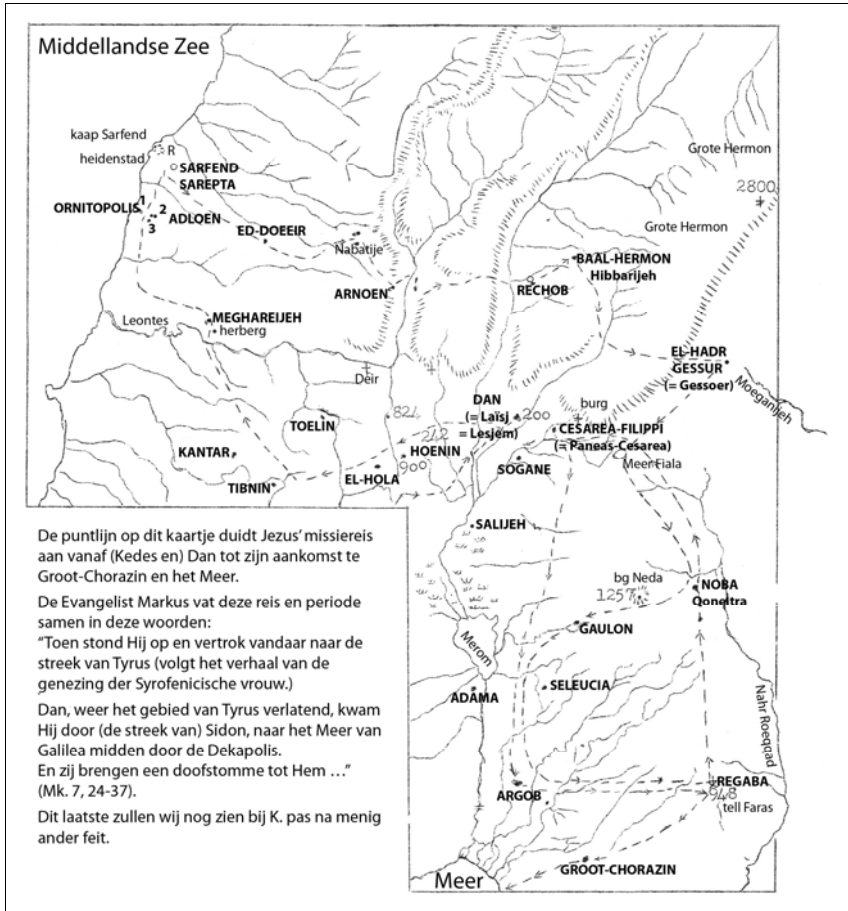
Uit: NBG-vertaling 1951

Maar om die arme mensen in de ziel te troosten las en verklaarde Hij ook de plaats, dat in Israël het spreekwoord niet meer zal gelden: "Onze vaderen hebben wijnbessen gegeten en de tanden van de kinderen zijn er stomp van geworden." (Ezek. 18, 1-17). "Eenieder die het woord van God aanneemt," zei Hij,

*“die boetvaardigheid doet en zich laat dopen,
draagt de zonden van de vaderen niet meer.”*

Dit verblijdde en vertroostte deze mensen in hoge mate.

Ik weet niet waar Jezus na de synagoge nog is geweest, maar Hij ging met zijn leerlingen naar de zee toe. Hij ging in het gewest, waar de vrouw haar suikerrietplantage had.

Jezus gaat naar Sarepta.

1124.

22 februari; Sabbat. –

Ik heb Jezus deze morgen nog bij de kinderen in de school gezien en daarna bij de Joden. Ook werden enige mensen en daaronder enige knaapjes gedoopt.

's Namiddags nam Jezus afscheid van de vrouw, die samen met haar dochter en genezen bloedverwant Hem nog enige gouden beeldjes schonk van wel een hand lang, alsook een voorraad van broden, balsem, vruchten, honig in biezenkorfjes en flessen voor de reis. Meer nog, zij zonden geschenken vooruit naar zijn herberg voor de armen te Sarepta. Jezus vermaande nog de gehele familie, beval de arme Joden in hun liefdadigheid aan, drukte hun de zorg voor eigen zaligheid op het hart en nam afscheid. Allen weenden en verootmoedigden zich voor Hem.

Deze vrouw was bestendig zeer verlicht en betrachtte standvastig het goede; zij zal nu met haar dochter niet meer naar de heidense tempel gaan, maar zich houden aan de leer en raadgevingen van Jezus, aansluiting zoeken bij het Jodendom en ook haar dienstpersoneel geleidelijk daartoe brengen.

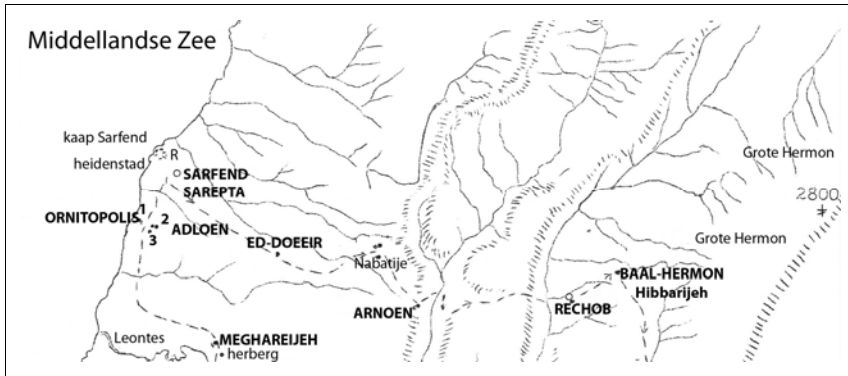
Jezus onderrichtte ook zijn leerlingen nog dikwijls over hun rangorde en over de plichten die zij op hun zendingen moesten nakomen.

- Tomas, Taddeüs en Jakobus de Mindere en alle leerlingen, uitgenomen degene die bij Jezus bleven, gingen zuidwaarts af in de stam Aser. Zij mochten niets bij zich hebben en
- Hijzelf ging na de sabbat met de overige 9 apostelen, en ook met Saturninus, Judas Barsabas en nog een 3^e noordwaarts naar Sarepta.

Alle Joden en vele heidenen deden Hem een eind ver uitgeleide.
Zestien Joden gingen zelfs mee tot Sarepta toe.

1125.

Sarepta ligt ongeveer 2,5 uur ten noordoosten van hier en wel 3 uren van de zee, aan het opstijgen van de bergen. Het zou niet zover van de zee gelegen zijn, indien het land hier niet een kaap vormde die in de zee vooruit springt. (Bedoeld is de gehele kaapblok, die zich hier westwaarts wendt, zie kaart).

Jesus ging niet aanstonds in Sarepta, maar nam zijn intrek in een rij huizen die nog tamelijk ver (b.v. 2 km) van Sarepta afgelegen waren, ter plaats waar de weduwe van Sarepta hout sprokkelde (men moet de traditionele plaats dus niet als zeker beschouwen), en waar Elias haar het eerst ontmoette.

Daar zijn nu arme Joden gevestigd, welke nog ellendiger zijn dan die te Ornitopolis, daar deze laatste vele weldaden ontvangen van de Syrofenicische vrouw.

Ook hier was voor Jezus en de zijnen de herberg door deze vrouw in gereedheid gebracht en naar hier waren de armengeschenken reeds vooruit gezonden. Deze Joden nu, vergezeld van hun vrouwen en kinderen, kwamen Jezus met een onbeschrijfelijke vreugd en aandoening tegemoet en wasten Hem de voeten.

Onder de maaltijd leerde Jezus en begon reeds heden met de uitdelingen en zond de spijzen naar de armen.

1126.

23 februari. –

Jezus zelf is niet in de stad Sarepta gegaan, maar meerdere apostelen waren daar om klederen te kopen en deze liet Jezus aan de armste mensen uitdelen. De weg van Sarepta naar de (Middellandse) zee bedraagt nagenoeg 3 uren, en deze joodse nederzetting, (waar Jezus nu was), ligt wel een half uur van Sarepta. *Jezus troostte en onderwees deze mensen.*

Vervolgens ging Hij in de namiddag wel 2 uren ver, opstijgend in oostelijke richting. De 16 mannen van Ornitopolis en de andere van Sarepta deden Hem uitgeleide.

In de nabijheid van een heidens stadje *hiel Hij op een heuvel nog een toespraak* tot een grote verzamelde menigte, die hier op Hem gewacht had en trok dan verder.

Hij overnachtte in een herberg nabij een stad, waar zijn begeleiders uit Ornitopolis Hem verlieten.

24 februari. –

De volgende dag ging Jezus met de leerlingen, in oostelijke richting opstijgend, naar de Hermon, die er als de top van de hoge bergketen uit ziet, waartoe het gebergte van Opper-Galilea nog behoort. Hij kwam over de Hermon in een hooggelegen dal en begaf zich naar Rechob, dat zuidwestelijk aan de voet van de Hermon ligt, ongeveer een uur onder Baäl-Hermon, dat zeer groot is en met zijn talrijke afgodentempels op Rechob neerziet⁵⁹⁴.

⁵⁹⁴ De beschrijving van Jezus' reis kan niet beknopter en, letterlijk genomen, komt er een onjuistheid in voor.

Jezus gaat van het joodse dorp, een half uur ten zuiden van Sarepta, oostwaarts en bestijgt het Libanongebirge. Wij kunnen niets eenvoudigers doen dan Hem de weg te laten volgen, die wij ook nu nog op nauwkeurige kaarten aangetekend zien.

Van het joodse dorp bij Sarepta bestijgt Hij de Libanon tot het dorp ed-Doear, waar Hij nog een toespraak houdt; vervolgens tot een herberg in de buurt van Nabatijeh, waar zijn begeleiders afscheid van Hem nemen. Jezus bevindt zich hier op de bergrug.

De weg maakt nu enige bochten, omdat de oostelijke helling te steil is om rechtdoor af te dalen.

Jezus ging, zegt K. naar de Hermon, zij bedoelt waarschijnlijk een plaats waarvan de naam aan Hermon doet denken, nl. het stadje Arnoen.

Van hier daalt Jezus af in een hooggelegen dal, nl. in de ruime vlakte, Beqa genaamd, tussen de Libanon en de grote Hermon.

Om hier te komen gaat Jezus niet, zoals K. foutief zegt, over de Hermon maar over de Libanon, speciaal over de bergrug bij of te Arnoen.

Een dergelijke naamverwarring stipten wij reeds aan in fasc. 1, nr. 18, voetnoot 42.

Arnoen ligt in het zuidelijk gedeelte van de Libanon, waarmee het gebergte van Opper-Galilea geografisch samenhangt; waartoe het behoort, zegt K. In Jos. 8, 11 wordt de hoge vlakte 'vallei van Mizpa' geheten, d.i. 'hoge vallei'.

Rechob = Khoreibeh.

In deze vallei moet Rechob gelegen hebben, volgens Recht. 18, 28, want, zegt dit vers: "Laïs lag in het dal waarin ook Bet-Rechob gelegen was." Rechob betekent 'ruim' dit is een zinspeling op de breedte en lengte, zoals Mizpa een zinspeling is op de hoge ligging van de vallei.

Tot Rechob, het einde van het Beloofde Land, kwamen de bespieders van Mozes, volgens Num. 13, 22. De ligging van Rechob ging verloren. Bij benadering nemen wij er voor de oude plaats Khoreibeh, 13 km ten noorden van Dan en 5 km ten zuidwesten onder Hibbarijeh.

Hibbarijeh = Baäl-Hermon.

Te Hibbarijeh kunnen wij met enige waarschijnlijkheid Baäl-Hermon lokaliseren, dat door K. een aanzienlijke stad genoemd wordt, gelegen een uur boven Rechob.

Jezus in Gessoer.

1127.

25 februari. –

Van Rechob ging Jezus de volgende dag een zevental uren noordoostwaarts naar Gessoer. (Wellicht beter: zuidoostwaarts). Hier nam Hij zijn verblijf bij de tollenaars, die aan de grote weg op Damascus wonen⁵⁹⁵.

Te Hibbarijeh ziet K. vele en grote merkwaardige overblijfselen, die wijzen op de grootheid en voornaamheid van de oude stad. K. wijst er meerdere tempels aan, waarvan inderdaad aanzienlijke resten teruggevonden werden.

Hibbarijeh ligt op de helling, op het laagste gedeelte van de grote Hermon. In het benedengedeelte liggen de overblijfselen van een magnifieke tempel van 22 m bij 12 m. Hij verheft zich met een achteruitsprong op een voetstuk. Hij is gebouwd met heerlijke steenblokken, afwisselend gepolijst en gebocheld. In de onderbouw of voetstuk zijn steenblokken verwerkt met een lengte van 5 m en met een breedte en hoogte in evenredigheid ... enz. Kortom, volgens de beschrijving van V. Guérin is deze ruïne iets unieks (Gal. II, 285-286; Terre S. 368).

Andere schriftuurteksten eisen voor Baäl-Hermon, waarschijnlijk dezelfde stad als Baäl-Gad, dezelfde ligging in hetzelfde gewest. Zie na I Par. 5, 23; Jos. 11, 17; 12, 7; 13, 5.

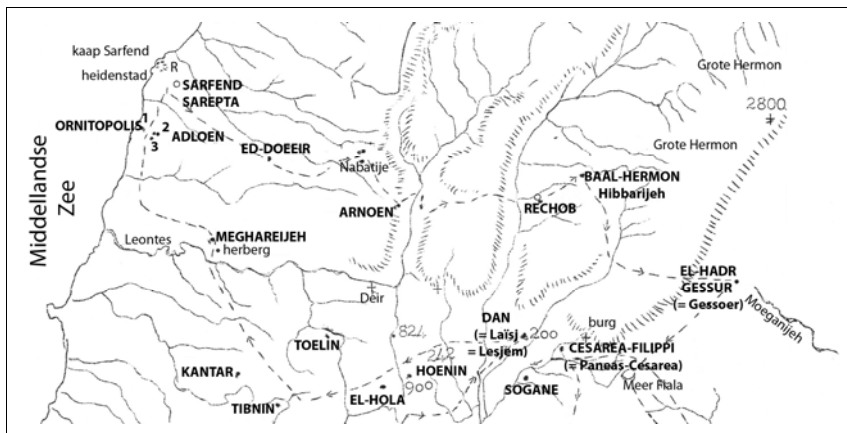
⁵⁹⁵ **Gessoer = Gessur = ed-Hadhr.** – Wij slaan waarschijnlijk de nagel op de kop, wanneer wij Gessoer vereenzelvigen met el-Hadhr, 5 uren ten noordoosten van Banijs, op de weg naar Damascus.

‘Hadhr’ schijnt dezelfde naam te zijn als ‘Gessoer’: de ‘S’ wisselt niet zelden af met ‘D’ en ‘T’ (VOORREDE, nr. 4).

Zo wordt ook de tweede standplaats van de Israëlieten na Sinai, nl. Haserot, gesitueerd te Ain el-Hadra. De Septuagint schrijft de naam: ‘Gedsoer’.

In de Hebreeuwse tekst van II Sam. 2, 9 is de ‘G’ vervangen door een ‘Ain’ of sterke aanblazing, die dan op haar beurt gemakkelijk ‘H’ wordt. Zo wordt ‘Gessur’ ‘Hadhr’.

Ook komt de huidige weg waarop Hadhr ligt, overeen met de Romeinse heerweg op Damascus. Gessoer, zowel stad als klein koninkrijk wordt meerdere keren in de H. Schrift vermeld. Dit laatste grensde aan Israël (Jos. 13, 13; II Sam. 13, 37-38, enz.).

26 februari. –

Gessoer is een grote schone stad; hier ligt een garnizoen Romeinse soldaten. De vele heidenen en Joden wonen hier gescheiden in eigen stadswijken, maar zijn in hun omgang toch zeer gemeenzaam en vermengd, en daarom worden de Joden van hier zeer veracht door de overige Joden. Van Gessoer waren vele Joden en heidenen bij Jezus' rede op de berg der acht zaligheden geweest.

Ook hebben de apostelen die hier onlangs waren, enige van hun zieken genezen. Hier was ook een genezen blinde, die het gezicht teruggekregen had bij de prediking, die vóór de broodvermenigvuldiging plaats had.

De man van Maria de Sufanietin is van hier, maar nu woont hij weer bij haar te Ennon.

1128.

Hier heeft zich Absalom eens een tijdlang opgehouden, na voor David gevlucht te zijn, want zijn moeder Maäka was de dochter van een koning van Gessur, die Tolmaï heette (I Kron. 3, 2; II Sam. 3, 3).

De apostel Bartolomeüs, die zich nu eveneens hier bevindt, is een afstammeling van dit koningshuis⁵⁹⁶. Zijn vader heeft gedurende lange tijd de baden van Betulië gebruikt, en was daarom van hier naar Kana getrokken. Hij heeft daarna grond in het dal Zabulon aangekocht, waar hij zich ook is gaan vestigen. Hierdoor was ook Bartolomeüs een bewoner van dat gewest geworden.

Maar hier te Gessoer had hij nog van moederszijde een hoogbejaard oud-oom, die een heiden was en zeer grote goederen en rijkdommen bezat. Deze grijsaard woonde in een groot huis midden in de stad, en hij liet zich heden tot Jezus in de wijk van de tollenaars brengen. Immers, *hier leerde Jezus thans op een terras*, waarop doorgaans de waren onderzocht en getaxeerd werden. Die ouderling sprak met de apostelen en inzonderheid met zijn neef Bartolomeüs, en nodigde Jezus uit om morgen in zijn huis de maaltijd te komen nemen.

Jezus' toehoorders stonden al door elkaar, mannen en vrouwen, heidenen en Joden. Jezus at daarna ook bij de tollenaars en **hier geschiedde iets wonderbaars, want na de maaltijd maakten de tollenaars de balans van hun goederen op, om alles aan de armen uit te delen.**

1129.

27 februari. –

Jezus was deze morgen in de heidenstad bij de oom van Bartolomeüs, waar hij luisterrijk op heidense wijze, met vóór Hem uitgespreide tapijten ontvangen werd. Men bood Hem ook een uitgelezen maaltijd aan, hoewel minder rijk dan die te Ornitopolis. *Vóór het huis in het voorhof genas Jezus*

⁵⁹⁶ Volgens de H. Hiëronymus was Bartolomeüs van doorluchtigen huize, de overige apostelen van geringe afkomst (Dubois, 100-101).

In nr. 1685 zegt K. dat hij edeler en voorname van manieren was dan de overige apostelen.

enige zieken, die hier niet talrijk meer waren en hij hield ook een toespraak.

De heidenen aanbaden hier een afgodsbeeld met verscheidene armen; het droeg op het hoofd een korenmaat met aren er in, maar hun afgoderij scheen zeer in verval, want velen waren het Jodendom genegen, doch de voorkeur van de meesten ging naar de door Jezus verkondigde leer. Velen van hen waren reeds gedoopt, hetzij door Joannes of ook door de apostelen te Kafarnaüm. Van de besnijdenis werd geen gewag gemaakt, indien men niet volkomen joods verlangde te worden, en die dit wel verlangden, wendden zich dan tot de Farizeeën.

's Avonds leerde Jezus weer bij de tollenaars en genas er nog enigen.

1130.

28 februari. –

De tollenaars deelden het grootste gedeelte van hun rijkdommen uit. Op de leerplaats van Jezus hadden zij grote graanstapels liggen, die zij bij maten aan de armen uitdeelden. Ook stonden zij akkers en tuinen aan arme dagloners en slaven af en herstelden alle onrechtvaardigheden die zij bedreven hadden.

De leerlingen en apostelen waren dezer dagen altijd in deze streek verspreid, in Maächati en tot Aram⁵⁹⁷.

⁵⁹⁷ **Maächati.** – Maächati is een klein koninkrijkje met een hoofdstad van dezelfde naam. In de H. Schrift wordt het in een paar grensbeschrijvingen in één adem genoemd met Gessoer, waarvan het een buurstaatje was.

Wellicht is iets bewaard van de naam Maächati in Moeghanijeh, naam van een beek, die in de buurt van Gessoer begint, zich oostwaarts richt en misschien de zuidgrens van dat rijkje vormde. Maar zekerheid hebben wij hiervoor niet.

'Aram' is de Hebreeuwse naam van Syrië, maar hij kon, door een beperkende bijvoeging een onderdeel van het land, een provincie, zelfstandig of niet, aanduiden.

Zo bestaan de uitdrukkingen:

Jezus leerde bij het tolhuis voor heidenen en Joden.

Hier kwamen ook vreemde Farizeeën de sabbat vieren. Zij legden Jezus te laste dat Hij zijn intrek bij tollenaars genomen had en met hen en de heidenen omging.

's Avonds met het begin van de sabbat predikte Jezus in de synagoge en geraakte in enige strijd met de Farizeeën. De synagoge was vierhoekig en de leerstoel stond in het midden; de toehoorders stonden op de treden die aan alle zijden opstegen (muurbanken). Een grote menigte heidenen die buiten stonden, zagen naar binnen door de geopende zuilengangen en luisterden met ingehouden adem.

1 maart; Sabbat. –

Heden werd de oom van Bartolomeüs met 16 andere ouderlingen in de hof van de baden gedoopt. Het water wordt uit een bron omhooggetrokken in een hooggelegen kanaal, waardoor het naar die hof geleid wordt. Judas Barsabas doopte. De gehele hof was versierd als voor een feest en alles geschiedde luisterrijk en plechtig en aan de armen werd veel uitgedeeld.

Jezus had nog een maaltijd bij de oom, die Hem vele aalmoezen offerde. *Daarna sprak Hij nog het slotwoord in de synagoge voor de sabbat, nam dan afscheid van al het volk in de tolplaats, deelde weer aalmoezen aan de armen uit* en ging nog deze avond, door vele mensen ver

-
- Aram Damascus,
 - Aram Maächati,
 - Aram Soba, enz.

We vermoeden dat K. eerder had moeten zeggen: "tot in Aram-Maächa." (= Aram-Maächati).

vergezeld, eerst zuidwestwaarts, dan weer oostwaarts, 5 uren ver, en kwam in een vissersdorp hij het meer Fiala⁵⁹⁸.

Dit meer ligt op een bergvlakte, 3 uren ten oosten van Paneas. Hij kwam er laat aan en nam zijn intrek bij de onderwijzer van de plaats, nabij de school. Hier woonden meest Joden.

Jezus bij het meer Fiala en in Nobah.

1131.

2 maart. –

Het meer Fiala is nauwelijks een uur groot, heeft zachte oevers, klaar water en vloeit oostelijk naar een berg, waar het verdwijnt. (Zeer verdachte bewering, zie VOORREDE, nr. 11).

Er liggen ook boten op; het gewest rondom is vol graanvelden en schone weiden; hier grazen vele ezels, kamelen en ander vee. Ook vindt men in de omstreken kastanjebossen. Hier en aan de andere zijde van het meer liggen joodse vissersdorpen, die elk hun school hebben. *Jezus leerde hier in de scholen* ging ook met enige inwoners en met de apostelen naar de herderswoningen, die rond het meer verspreid lagen.

In dit gewest heeft zich ook Joannes de Doper opgehouden.

⁵⁹⁸ **Meer Fiala = Birket er-Ram.** – Fiala is een klein meer, 8 km ten oostzuidoosten van Paneas, gelegen op een niveau van ongeveer 1000 m; vandaar zijn huidige Arabische naam: Birket er-Ram: de hoge waterbak of vijver.

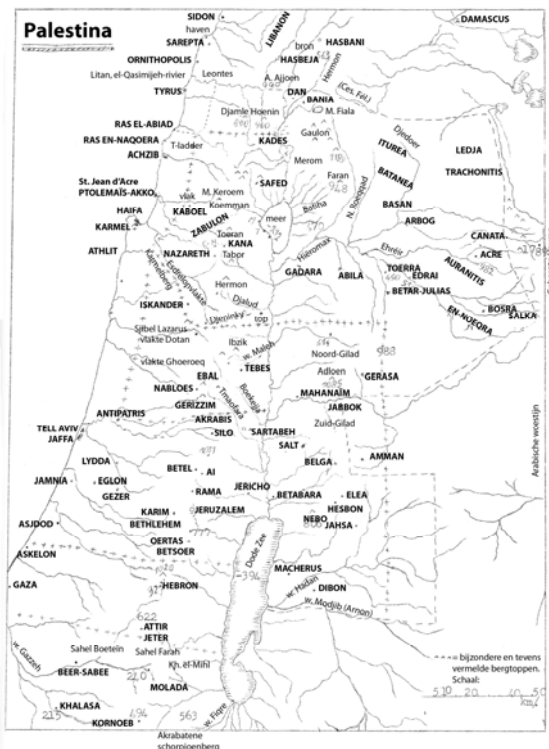
Zijn naam Fiala, d.i. 'beker', dankt het aan zijn ronde vorm, zegt Flavius Josephus. Hij zegt nog dat een verborgen, ondergrondse bron het vult met zulk een regelmaat, dat men het water nooit ziet stijgen of dalen.

Inderdaad, de weinige bronnen in de 60 m hoge berghellingen rondom zijn zo karig, dat ze de grote watermassa van het meertje, dat op de krater van een vulkaan gelijk, niet verklaren. Omtrek: 2 km; deze omtrek is begroeid met riet en hoog gras, die een gordel vormen van groen.

's Avonds ging Jezus met Joannes en Bartolomeüs en een leerling zuidwaarts een hoogte op en af (nr. 1337, midden), ongeveer 3 uren ver naar Nobah⁵⁹⁹, een stad van de Dekapolis, door heidenen en Joden bewoond; Hij nam zijn intrek bij Farizeeën.

⁵⁹⁹ **Nobah = Qoneitra = Qanawat.** – De hoogte welke Jezus bestijgt en afdaald om te Nobah te komen, is de bergketen in het noordoostelijk gedeelte van Gaulon.

We beschrijven dat gebergte hier niet, maar verzoeken de lezer de beschrijving, die wij er vroeger van gaven, na te zien in fasc. 8, deel Palestina, F, I. Gaulanitis of Gaulon). Meerdere toppen bereiken 1100 m, 1200 m en meer.

3 maart. –

Nobah bestaat uit twee delen, een joods en een heidens; hun naam is ietwat verschillend. Het ligt aan de zuidzijde van de berg (van de voormelde hoogte), beneden. Alle steden hier in het rond zijn met zwarte glanzende steen gebouwd (basalt).

Jezus kwam er laat aan en nam zijn intrek in de herberg. Deze morgen al vroeg ondernam Hij met Bartolomeüs en Joannes een tocht van een paar uren en bezocht in de omstreken enige dorpen en gehuchten.

De overige leerlingen en apostelen – in het geheel zijn zij, zonder Jezus, met 15 man – waren nog in het gewest verspreid.

Jezus leerde in enige dorpen en genas ook zieken, doch slechts weinige, daar de meeste uit deze landstreek reeds bij het Meer van Galilea genezen waren.

Jezus bereidde ook dopelingen voor en Bartolomeüs en de anderen doopten er verscheidene. In meerdere van deze dorpen was slechts zwart en slijkerig water, maar zij hadden grote, ronde stenen bakken, waarin zij het lieten bezinken en klaar worden en dan lieten zij het in andere bakken overlopen, die zij toedekten.

Op het kaartje hiervoor worden meerdere bergtoppen door een kapje aangeduid. Aan de zuidvoet van een eerste bergmassief ligt in een dal Qoneitra op een niveau van 1000 m.

We menen de nagel op de kop te slaan, wanneer wij Nobah met Qoneitra vereenzelvigen, 12 km ten zuiden van het meer Fiala.

Een ander Nobah wordt vereenzelvigd met Qanawat aan de voet van het Haurangebergte. We vermoeden dat Qoneitra en Qanawat in de grond dezelfde naam zijn en een vertaling van Nobah.

Qoneitra is een sierlijk dorp met ruime, rechte straten, met huizen van basaltsteen (van zwarte, blinkende steen, zegt K.); het dorp is regelmatig gebouwd en is te allen tijde een standplaats geweest voor karavanen, die van Damascus en de Eufraat komen.

Geen wonder dat de Israëli's belang hechten aan het bezit van de stad, zowel als de vijanden en bijgevolg dat de stad lijdt onder de tegenwoordige oorlog.

De apostelen goten er water in, dat zij in flessen bij zich hadden en *Jezus zegende het water*. De dopelingen knielden rondom de stenen bak en hielden het hoofd erover gebogen, indien de bak maar klein was; was hij groot, dan stonden zij erin. Ik zag tot nog toe geen doop met onderdompeling.

1133.

In de namiddag kwam Jezus naar Nobah terug en ging eerst in de heidenwijk, waar men Hem zeer luisterrijk ontving; zij trokken Hem met groene en bloeiende takken tegemoet en spreidden vele tapijten en andere lange stoffen banen voor Hem uit. Zij legden die dwars over de straat en verscheidene malen moest Hij erover gaan, want zodra Hij over een tapijt getreden was, liepen zij er telkens weer mee vooruit om het opnieuw voor zijn voeten uit te spreiden.

In de Jodenwijk ontvingen Hem de rabbijnen, die Farizeeën waren; *Hij hield een leerrede in de synagoge*, het was immers de sabbat van het Poerimfeest (zie fasc. 13, nr. 427, voetnoot 190). Hierna was er in een feesthuis een grote maaltijd, waaronder de Farizeeën Jezus scherp tegengesproken en veel te laste gelegd hebben, b.v. dat zijn leerlingen onderweg vruchten aten en koornaren plukten.

Wat het aftrekken van koornaren betreft, dat door het Evangelie vermeld is (Mt. 12, 1-8), dit heb ik nog niet gezien.

Jezus vertelde de parabel van de arbeiders in de wijnberg (Mt. 20, 1-16), en later die van de rijke brasser en de arme Lazarus (Lk. 16, 19-31). *Hij verweet de Farizeeën namelijk, dat zij, in strijd met het gewoonterecht, de armen niet uitgenodigd hadden*, waartegen zij zich verdedigden met te zeggen dat hun geringe inkomsten hun dit niet veroorloofden (cfr. fasc. 9, nr. 222, voetnoot 30).

Jezus vroeg of zij deze maaltijd voor Hem hadden aangericht, en toen zij bevestigend antwoordden, legde Hij 5 gele, driehoekige stukken, die met een kettinkje aaneengebonden waren, op de tafel en zei dat Hij dit schonk voor het gastmaal van de armen en dezen gingen, op bevel van Jezus, zijn leerlingen nu aanstonds roepen.

Zij lieten hen aan tafel aanzitten en Jezus bediende hen van spijs en drank, *en dit onder leerrijke en troostvolle woorden.* Dit geld was misschien de op heden gebruikelijke tempelgave of het geschenk dat men elkander op het Poerimfeest aanbood. Ook hier immers begiftigden de mensen elkander met vruchten, broden, graan en kledingstukken.

1134.

4 maart. –

Heden was er een groot vreugdefeest. Men las uit aparte, speciale rollen de geschiedenis van Ester in de synagoge. In de huizen werd ze ook voorgelezen aan zieken en ouden van dagen.

Jezus bezocht op een rondgang verscheidene huizen en las daar zelf aan sommige hoogbejaarde mensen de geschiedenis van Ester voor en bewerkte ook enige genezingen. Ik zag ook allerhande feestspelen en optochten van jonge dochters en vrouwen, die op deze dag grote voorrechten hadden (cfr. fasc. 13, nr. 427, voetnoot 190).

Zo kwamen zij eens als een gezantschap in de synagoge tot op de voorste plaatsen; zij hadden uit hun midden iemand tot koningin gekozen en haar zeer mooi versierd, en zij schonken aan de priesters prachtige ambtsgewaden; zij trokken ook in stoet naar een luthof, waar zij eigen spelen hadden; zij kozen onder elkaar nu deze, dan gene tot koningin en stelden de vorige weer af.

Zij hadden ook een gekleed beeld, dat zij mishandelden en het hoofd afsneden, of opknoopten, dit weet ik niet meer bepaald.

Kleine jongens klopten ondertussen met hamers op plankjes en riepen verwensingen uit.

*'s Avonds was Jezus nogmaals in de synagoge, maar daarna nam Hij zijn avondmaal met de leerlingen alleen*⁶⁰⁰.

Jezus in Gaulon en Regaba.

1135.

5 maart. –

Heden duurde het feest nog voort, doch het reizen was toegestaan en Jezus trok een uur of 4 verder naar Gaulon. De weg wendde zich om een hoge berg heen aan diens westkant. (Bedoeld is de berg Neda, hoogte 1257 m. De ligging van Gaulon is onbekend; wij lokaliseren het slechts bij benadering; zie kaartje hierna).

Gaulon ligt ten hoogste een paar uren van de Jordaan; er wonen daar Joden en heidenen. Jezus was van slechts enige leerlingen vergezeld en werd er zeer vriendelijk ontvangen. Hier waren nog enige, steeds ongeheelde mensen, en *Jezus genas hen*.

⁶⁰⁰ Poerimfeest. – In fasc. 13, nr. 427, voetnoot 190, vindt men een klein artikel over het Poerimfeest. Dit valt eigenlijk op 14 Adar en wordt door een vastendag voorafgegaan.

Hier zien we dat dit vreugdefeest op 16 Adar schijnt te vallen.

Maar in het genoemde klein artikel kan men ook lezen dat het niet in alle plaatsen op dezelfde dag gevierd moest worden.

- Op 15 Adar in de ommuurde steden;
- op 14 Adar in de niet ommuurde en
- op een veranderlijke dag in de dorpen, zoals die waarin Jezus nu is.

Ook de lezingen uit het boek Ester werden op verschillende dagen gedaan. In de familiekring mocht de lezing nog plaats hebben in de volgende dagen.

Men kan de afwijking in datum ook zo verklaren: dat de Poerimvasten dit jaar op een sabbat viel en daarom met het feest zelf en met de lezingen verschoven werd.

Ook werd er gedoopt en geleerd. Dit alles duurde niet langer dan 1,5 uur en dan trokken zij zuidwaarts.

Ongeveer 2 uren verder passeerden zij dicht voorbij Argob. (Zijn ligging is onbekend; wordt op kaartje bij benadering aangeduid). Deze stad ligt hoog (vooral in verband met het diepe Jordaandal) en omtrent 2 uren van een westelijke kromming van de Jordaan, tussen het meer Merom en Betsaida-Julias, tegenover Lekkoem dat op de westzijde van de Jordaan gelegen is.

Van hier ging Jezus nog 4 uren verder naar het oosten, passeerde achter (ten noorden van) de berg der acht zaligheden (zelfde als der eerste broodvermenigvuldiging) en, over louter bergruggen

trekkend, kwam Hij zeer laat vóór Regaba aan, dat een vestingstad in het gebergte is⁶⁰¹.

Hier gingen zij op een eenzame plaats vóór de stad in het gras neerliggen om uit te rusten; en wachtten hier op het grootste aantal leerlingen van hun groep, die zich van Nobah uit in verschillende richtingen verspreid hadden.

Toen nu de 15 hier weerom rondom Jezus verzameld waren, namen zij hun intrek in de herberg die voor hen in gereedheid gebracht was.

Deze stad behoort tot de vlekken van de Gergesenen, waarvan ik, naar aanleiding van de uitdrijving van de duivelen bij Gergesa gewag gemaakt heb. Het was hun uiterste stad in het noorden en moreel de best gestelde. Gaulon en het ander stadje (Argob) waren grenssteden van de tetrarch Filippus.

Maar het Gerasenerland (= Gergesenerland) schijnt mij zekere voorrechten op zelfstandigheid genoten te hebben. Jezus is ook te Gaulon geweest.

⁶⁰¹ **Regaba = tell Faras.** – Met 99 kansen op 100 vereenzelvigen wij Regaba met tell Faras, een plaats 24 km ten noordoosten van de noordpunt van het Meer. De gegevens in K.'s verhaal brengen ons absoluut in die omgeving.

Op een kaartje in Guide de Pal. blz. 638, is de rotsbewerking in de top van de heuvel, door K. vermeld, door een teken aangeduid. De heuvel bereikt een hoogte van 948 m. Vandaar dat het gezicht op die plaats buitengewoon ver draagt en overeenkomt met de beschrijving van Katarina; de burg ligt buitengewoon hoog, zegt zij, en een kwartier er achter lag de stad.

Op de drieledige kaart Israël vinden wij daar juist eenmaal het teken van bergvesting, en 2 km meer noordelijk nogmaals hetzelfde teken, zodat het voor de hand ligt dat wij hier met de burg en de versterkte stad te maken hebben.

K. vermeldt hier ook een karavaanweg of Romeinse heerweg; deze is nu veranderd in auto- of eersterangsweg en loopt tussen de twee vestingen.

Deze ligging met een duidelijk overzicht over het Meer en zijn omstreken is van strategisch belang, en geen wonder bijgevolg dat Israël er niet over te spreken is het hoogland van Gaulon los te laten of terug te geven aan de Arabieren.

1136.

6 maart. –

De meeste inwoners, zowel heidenen als Joden, zijn hier reeds gedoopt en de meeste zieken werden reeds op de berg der acht zaligheden (der 1^e broodvermenigvuldiging) genezen.

Jezus heeft hier de gehele dag bezoeken afgelegd, onderricht en troost verspreid en de mensen in het geloof versterkt.

Brentano plaatst hier de nota dat de schaarste der mededelingen in deze dagen het gevolg is van K.'s ziekte en uiterste afgematheid. Merk inderdaad op dat wij in de grote vasten zijn, waarin K. altijd veel en groot lijden doorworstelen moest.

7 maart. –

Jezus deed heden zoals gisteren, doch uit het gehele gewest kwamen vele mensen naar hier ten sabbat en tenslotte vermeerderde nog een karavaan uit Arabië die grote toevloed. Deze enorme menigte bracht zeer vele lammen, stommen en andere zieken aan en veroorzaakte Jezus door haar groot getal, gedrang, ongeduld en onstuimigheid zoveel hinder, dat Hij na de synagoge uit de stad op een berg in de woestijn vluchtte.

Een deel van de leerlingen trok met Hem mee, een ander deel bleef in de stad en poogde, zo goed als het ging, de orde te handhaven en het volk te bedaren.

8 maart; Sabbat. –

Heden heeft Jezus op een berg bij Regaba geleerd; het volk was Hem achterna getrokken.

Hij leerde over het gebed des Heren en over de ootmoedigheid in het bidden, over het bidden in het

verborgen, in tegenstelling met het openlijk bidden louter om gezien te worden, wat Hij laakte; ook over de voorwaarden om verhoord te worden (cfr. Mt. 6, 5-6). Hij genas ook nogmaals vele mensen kwam dan terug naar Regaba ter synagoge. Hij heeft in de laatste tijd onderweg en in de scholen veel onderrichtingen gegeven over het gebed.

Enige leerlingen die hier bij Hem waren, maar er niet aanwezig geweest waren, toen *Hij een volledige verklaring van het Onze Vader had gegeven*, zeiden Hem: “Heer, leer ook ons bidden, zoals Gij het de anderen hebt aangeleerd.” *Hij legde opnieuw het Onze Vader uit, en waarschuwde hen tegen het bidden uit schijnheiligheid.*

Regaba ligt zeer hoog en geniet een heerlijk vergezicht. Over de andere hoogten heen, die er vóór liggen, kan men op het Meer de schepen zien voortglijden, en over Meer en land Gennezaret weg, tot tegen de Tabor zien. Hoger dan de stad, die niet zeer groot is, ligt op een rotsheuvel of -top een vierhoekig gebouw, met massale, steile zijwanden (buitenmuren) als uit rots gehouwen; het heeft talrijke gewelven en kamers. Er ligt ook een garnizoen soldaten in; boven is het volkomen plat en er groeien bomen op. (Burg in de rots gehouwen: in nr. 1135, voetnoot 601 is de rotsbewerking op tell Faras vermeld).

1137.

Daar is het uitzicht echt schoon; dit moet wel de vesting zijn. Van Regaba is de afstand ongeveer 5 uren naar het Meer ten zuidwesten, 3 of 4 uur naar de berg van de zaligheden ten westen (zuidwesten), ongeveer 5 uren naar Betsaïda-Julias, eveneens ten westen (beter zuidwesten), maar wel 7 of 8 uren naar de plaats ten zuidwesten, waar Jezus de duivelen in de zwijnen dreef.

Van Regaba naar Cesarea-Filippi ten noorden kan de afstand vier of 5 uren gaans zijn. Ik hoorde dat Jezus naar deze stad wilde gaan. De karavaanweg loopt van hier over de hoge berg er naar

toe. (Zoals nu nog de eerste-rangs-weg die de oude vervangen heeft).

Op zijn weg naar hier heeft Jezus deze weg eenmaal doorsneden (nr. 1132, begin). Dáár woont Enuë, de vrouw die Hij van bloedvloeiing genezen heeft (nr. 1114, voetnoot 586). Daar wonen ook vele Farizeeën.

Jezus sprak in deze dagen veel over de toekomstige beproevingen. Eens zei Hij dat zijn opneming naderde, waarmee Hij waarschijnlijk zijn gedaanteverandering op de Tabor bedoelde (nacht tussen 8 en 9 april). "En daarna," zei Hij, "zal men mij overal vervolgen en Mij naar het leven staan."

Over het brood dat het leven geeft, het eten van zijn vlees, het drinken van zijn bloed, heeft Hij sedert de laatste verbittering te Kafarnaüm in het openbaar niet meer gesproken.

Ook had Hij deze lering hoofdzakelijk voorgehouden om de leerlingen te beproeven en hun rangen van de halfslachtigen te zuiveren, om ze niet langer als ballast en schadelijke elementen achter zich aan te moeten slepen (cfr. Jes. 7, 15).

1138.

Hierboven in de streek van Regaba is het een prachtig, maar ietwat wild gewest. Ten noordoosten van hier is het kaal, woest en steenachtig. (Zo ligt b.v. in die richting de steenachtige streek Trachonitis). Kostbare boomvruchten, gelijk in het land Gennezaret, groeien hier niet, maar op de vlakten (van dit hoogland) veel graan, en op de bergen waar Jezus gisteren heen vluchtte, is veel weiland met lang, en ook met malser kort gras en met kruiden.

Daar grazen grote kudde ezels en koeien, waaronder enige met zeer brede hoornen en zwarte, omhoogstaande snuiten; andere houden de kop neergebogen en de hoornen vooruit; van vele

waren deze hoornen afgebroken. Ook grazen daar grote kudden kamelen, die in de verte klein schijnen. Dikwijls slapen zij staande; zij staan dan tegen bomen of rotsen aangeleund.

In een gewest, waar bomen staan, die beuken schijnen, zag ik zeer vele varkens weiden. Misschien drijven de heidenen uit deze omstreken die nu naar hier, sedert zij er bij Gergesa zovele verloren hebben.

Ook groeien er hier zeer grote bomen, die ik voor kastanjabomen houd, en nog veel andere houtsoorten. In het gewest ten noordoosten, waar het woester is, staan maar kleine kreupelboompjes. De grond brengt hier vele bessen en edel struikgewas voort.

Ik heb nooit gezien dat de Joden of heidenen vlees roken, maar zij zouten vis en drogen die in de zon. Hierboven te Regaba heerst gebrek aan water; zij hebben regenbakken en moeten het water dikwijls in zakken naar boven halen.

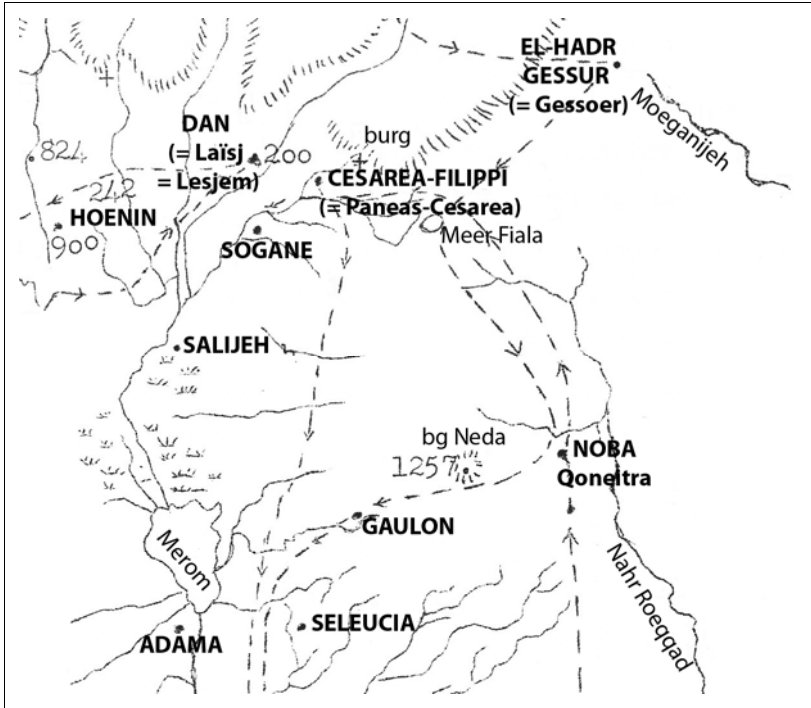
Jezus te Cesarea-Filippi.

1139.

9 maart. –

Jezus trok heden met zijn medereizigers naar Cesarea-Filippi. De karavaan was hier reeds vóór Jezus; Hij kwam er 's middags aan. Het ligt ongeveer 5 uren ten noorden van Regaba; zijn weg liep gedurig over het gebergte (de bergketen in het noordoosten van Gaulanitis). Hij liet het meer Fiala links (zie kaart hierna).

Deze weg liep op vele plaatsen door een ruig en onvruchtbaar gewest. De stad heeft een prachtige ligging tussen 5 heuvelen en heeft naar één kant uitzicht op het gebergte (nl. op de grote Hermon in het noordoosten, die zich spoedig achter Cesarea verheft).

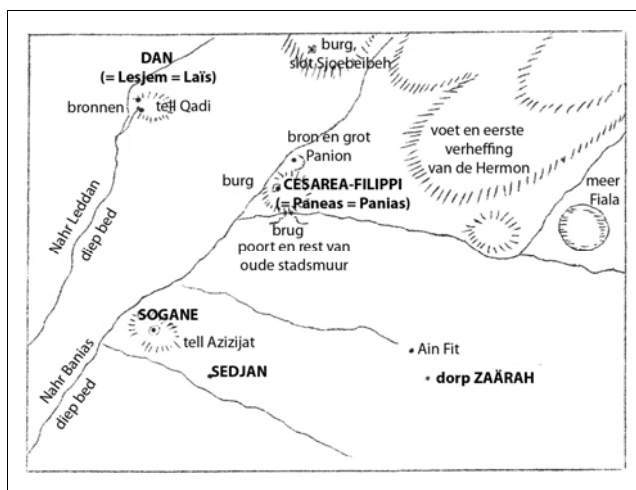

De stad is zeer schoon, door tuinen en dreven omringd, is grotendeels op heidense wijze aangelegd en met vele zuilen en bogen gebouwd. Daar zijn een zevental paleizen en vele heidense tempels, maar de heidenen wonen van de Joden afgescheiden. Vóór de stad is, dieper gelegen, een prachtige vijver; midden erin staat een huisje dat men ronddraaien kan. Er spruit water uit te voorschijn, dat in de vijver valt en dat van daar naar de Jordaan vloeit. (Deze vijver is misschien een verbreding van de rivier aan de zuidkant van de stad, waar het water onder bruggen vloeit en waar er ook eilandjes in de rivier liggen).

Benevens dit was in de heidenstad (in het noordelijk gedeelte bij de grot en bron Panion) een zeer diepe bron (die ten minste de naam had diep te zijn); ze was met een mooi bronhuis overbouwd; de blik viel in een grote diepte; ik geloof dat het water van deze

bron door het gebergte naar de beken vloeit, die van het meer Fiala (of uit dat gewest) komen (VOORREDE, nr. 11). Ook zag ik vóór de stad bogen waaronder het water als in kelders, en ik zag ook gewelven, waarop het als over bruggen vloeit.

Onlangs passeerde Jezus in de nabijheid van de stad (wanneer Hij nl. van Gessur naar het meer Fiala ging, nr. 1130), maar Hij heeft ze niet bezocht, omdat, zo veronderstel ik, de tetrarch Filippus er was. Nu is deze op reis. Nu zijn ook de andere apostelen op weg naar hier.

1140.

Jezus werd hier goed ontvangen; men verwachtte Hem, want de karavaan had zijn bezoek aangekondigd. Vóór de stad bij de vijver werd Hij ontvangen door goede mensen, namelijk door verwanten van de vrouw die van bloedvloeïng genezen was, en door nog anderen, die Hem met de voetwassing en een voormaal ter verkwikking vereerden.

Hij nam zijn intrek niet ver van de synagoge in een Farizeëherberg (die normaal bij een synagoge behoorde).

Aanstonds daagden zieken en ander volk op; de apostelen heelden hier en daar.

In de stad wonen ook zeer boze Farizeeën, en enige van hen hebben reeds deelgenomen aan het onderzoek van de raad van Kafarnaüm. Met anderen nemen zij om de beurt deel aan de werkzaamheid van die raad.

10 maart. –

Jezus leerde en heelde heden vóór de stad op een heuvel. Uit alle omstreken werden vreemde zieken aangebracht. Dikwijls riepen zij ook: “Heer! beveel aan één van uw leerlingen ons te komen genezen.”

‘s Avonds was Jezus met de Farizeeën aan tafel; zij hekelden Hem en vroegen misnoegd waarom Hij dan met louter kleinvolk rondreisde en geen intellectuelen en geleerden aan zich en zijn zaak verbond?⁶⁰²

⁶⁰² **Cesarea-Filippi = Paneas = Panias = Banias.** – Door het Evangelie is Cesarea-Filippi zo vermaard, dat wij er althans enige woorden over moeten zeggen. Het is immers in dit gewest *dat Jezus zijn apostelen vroeg naar de mening van de mensen en van henzelf over Hem en dat Petrus in aller naam Hem als de Messias en Zoon van God beleed en de belofte van het primaatschap ontving.*

Dit geschiedde, zal K. later zeggen, nadat zij zich even uit de buurt van Sogane in het oostelijk gebergte teruggetrokken hadden. (Mt. 16, 13-19).

De eerste naam van de stad was ‘Paneas’, ‘Panias’, d.i. ‘stad van Pan’, de Griekse veld- en herdersgod; hem was aan de noordkant van de stad een grot toegewijd: Panion, uitgehold in de voet van een verticale, 30 m hoge rotswand, de allereerste trap van het Hermongebergte.

In 20 vóór Christus herbouwde de tetrarch Filippus op Grieks-Romeinse wijze de stad en noemde ze ter ere van keizer Augustus en tot eigen roem Cesarea-Filippi, d.i. ‘van Filippus’; deze nieuwe naam werd later weer verdrongen door de oude, wat met vele plaatsen het geval is geweest; zo heet het huidige Arabische dorp Banias.

De stad op haar heuvel had een sterke ligging, want ze was aan 3 zijden door rivieren en valleien ingesloten.

De zuidelijke rivier komt uit de buurt van het meer Fiala, de andere komt uit het noordoosten, uit het Hermongebergte; deze neemt ten noorden van de stad de wateren op van de beroemde bron van Banias, die een van de drie grote hoofdbronnen van de Jordaan is. Niet in de grot Panion, maar 10 m ervóór komt zij uit de bodem te voorschijn gesprongen, ten minste nu. Clemens Kopp acht het mogelijk dat de plek van haar opwelling gewijzigd is door aardshokken en instorting van rotsen. (Die heiligen Stätten der Evangelien, blz. 291).

De twee beken verenigen zich ten westen van de stad en krijgen de naam Nahr Banias; ze zijn verborgen onder het groen van hun oevers en vloeien in een diepe bedding; verder verenigt zich de rivier Banias met de Nahr el-Leddán. Beide tot één stroom verenigd nemen nog verder de Nahr Hasbani op en vormen de Jordaan.

Herodes de Grote heeft Cesarea met gebouwen verrijkt, ondermeer met een witmarmeren tempel in de buurt van de grot in de noordelijke vallei. Juiste plaats onbekend. Tot hier immers had de stad zich uitgebreid. Aan de noordkant was de wijk der heidenen, die bij de bron en de grot hun afgodendienst pleegden. Nu is de stad vergaan en bijna geheel in landbouwgrond herschapen; zo weinig blijft er van haar over, dat men er geen reconstructie meer van kan maken. Het lot van Kafarnaüm is het hare geworden.

Het best bewaarde overblijfsel is een burcht, thans ook geheel vervallen, op de westhelling van de heuvel. De oudste gedeelten dateren uit het Grieks-Romeins tijdperk; hij werd meerdere keren hersteld of verbouwd onder de Arabieren en kruisvaarders; nu zijn zelfs meerdere torens nog slechts een verwarde puinhoop.

Nog vindt men aanzienlijke bouwresten in de noordervallei. Hier bevindt men zich vóór de eerste verheffing van de grote Hermon, die, loodrecht zou men zeggen, de lucht inschiet en weldra een hoogte van 2700 m bereikt. Verder, doch van hier niet zichtbaar, bereikt de hoogste top 2800 m.

Vooraan op een terras van de eerste helling, op een niveau van 665 m, 333 m boven Cesarea rijst de vesting of het slot Sjoebeibeh.

Van die hoogte overziet men de gehele situs van stad en omgeving, de vallei met de bron en de bovenloop van haar beken of kanalen, de tuinen en plantages, die het stadsterrein bedekken, de burg, waarin het Arabische dorp Banias genesteld is, de ravijnen, omliggende vlakten en omringende bergen. Moeilijk kon de stad aangenamer gelegen of door de natuur rijker begunstigd zijn: deze schonk haar een vruchtbare bodem, overvloed van gezond, helder, vruchtbaar water, een gematigd klimaat, duidelijk hoorbare,

Jezus in het huis van Enuë.

1141.

11 maart. –

Deze morgen preekte Jezus weer bij de stad op een verheven plaats voor een talrijke, samengestroomde menigte en genas ook vele zieken. Zo deden ook de leerlingen. Daarna werden vele aalmoezen, spijzen en klederen uitgedeeld. Hiervoor hadden Enuë gezorgd, de van bloedvloeijing genezen vrouw, die hier woonde, en ook haar nog heidense oom met de leerlingen.

Ik geloof dat Jezus reeds gisteren voor een bezoek door deze familie aangesproken werd, want de oom wenste heden in zijn huis gedoopt te worden.

Hier, vóór de stad, kwamen deze morgen bij Jezus terug de 3 apostelen en bijna alle leerlingen, die Hij bij Ornitopolis naar Tyrus, Kaboel en Aser uitgezonden had.

Zulk weerzien is telkens zielroerend; zij reiken elkander de handen en omarmen mekaar. Hij had hen naar hier ontboden. De voeten werden hun door de andere leerlingen en nog andere mensen gewassen, en dan namen zij aanstonds deel aan de uitdeling van spijzen en aalmoezen en aan de genezingen.

zoetmurmelande watervallen, de nabijheid van indrukwekkende, beschuttende bergen (cfr. Gal. II, 315).

Enige meters ten zuiden van de zuidelijke rivier bestaat nog een poort met een stuk muur, waarvan de onderste lagen tot de Romeinse stad behoord schijnen te hebben.

Het lijkt ons vreemd dat Jezus, alvorens Cesarea te bezoeken, 5 uren verder naar het zuiden trekt en dan om zeggens evenver op zijn stappen terugkeert, maar K. geeft er ons de reden van: Hij vermeed de aanwezigheid van de tetrarch.

Zo legt Jezus ook wel eens een weg van meerdere uren af, om een schamele, noodlijdende mens te helpen.

In de namiddag ging Jezus met al zijn leerlingen en apostelen, wel 60 in getal, naar het huis van de oom van Enuë en Hij werd er zeer feestelijk op heidense wijze met vóór zijn voeten uitgespreide tapijten, met takken en kransen ontvangen. De oom kwam Jezus tegemoet tussen de hem begeleidende Enuë en haar dochter. Deze vrouwen wierpen zich voor Jezus neer. Een zeer mooi, zorgvuldig toebereid voorgerecht werd de Heer en al de zijnen in een zaal voorgezet.

Jezus was, ten dele ook op het verzoek van deze bejaarde man, naar hier gekomen; hij wilde zich met verscheidene andere heidenen laten dopen, maar had bezwaar tegen de besnijdenis en *sprak daarover met Jezus alleen.*

Jezus sprak hierover nooit openlijk; nooit legde Hij de besnijdenis in zulke gevallen op, maar Hij zei ook niet dat zij die nalaten moesten. Indien echter vrome, oude heidenen zich lieten dopen en Hem hieromtrent in vertrouwen hun verlegenheid mededeelden, dan stelde Hij hen tot hun troost gerust: indien zij geen Jood wilden worden, mochten zij blijven, zoals zij waren, indien zij slechts geloofden, beoefenden en in praktijk brachten wat zij van Hem gehoord hadden.

Zulke mensen hielden zich dan van de joden- en heidendienst afzijdig, baden en gaven aalmoezen en werden christenen zonder door het Jodendom gegaan te zijn. **(Na de nederdaling van de H. Geest werden zij door het ontvangen van het eigenlijke doopsel bij de H. Kerk ingelijfd, zonder besneden te zijn).**

Zelfs tegen de apostelen liet Jezus zich hierover niet uit, om hen niet te ergeren. En vandaar dat ik me niet herinner dat de Farizeeën, ofschoon zij op alles loerden, Jezus nopens deze kwestie ooit hebben beschuldigd, zelfs niet bij zijn lijden.

In het schoon geplaveid binnenhof van het huis was tussen bomen en bloemenkransen een soort dak gespannen van mooi wit tentdoek. Dit dak had een opening en daarin hing een sierlijke krans. Onder dit tentdoek werd de doop toegediend. *Vooraf hield Jezus nog een toespraak. Ook onderhield Hij zich vertrouwelijk met de dopelingen alleen.*

Zij bekenden Hem hun leven, openden hun hart en beleden hun geloof en *Hij gaf hun de vergiffenis van hun zonden.* Zij werden dan aanstonds uit een bekken, *nadat Jezus het water gezegend had*, door Saturninus gedoopt.

1143.

Daarna had een grote maaltijd plaats, waaraan alle leerlingen en de huisvrienden deelnamen. Ook deze maaltijd was op heidense wijze aangericht; de tafel was hoger dan hij de Joden (fasc. 14, nr. 495, voetnoot 236); zij lagen op verheven, lange, gekussende ligstoelen, de voeten naar buiten gekeerd, en met de ene arm steunden zij op een kussen. De tafel had uitsnijdingen, zodat vóór de borst van de aanliggenden een stuk van de tafel kwam; of het zou moeten geweest zijn, dat dit een apart tafeltje was, dat tegen de grote tafel aangeschoven werd. Zij hadden allen eigen schoteltjes vóór zich; in het midden van de tafel waren opzetstukken geplaatst, waarop de kommen stonden, waaruit men zich van spijs kon bedienen.

De genezen Enuë was nauwelijks nog te herkennen; zij zag er nu goed gevoed, sterk en volkomen gezond uit; zij zat met haar 21-jarige, bevallige dochter aan de zijden van haar oom aan tafel. Maar gedurende de maaltijd stonden moeder en dochter op en verwijderden zich; zij waren daar welhaast terug; de moeder stond een weinig achteruit. De dochter, met een mooie sluier bedekt, had in de hand een wit kruikje met welriekende zalfolie. Met het kleine, witglinsterende kruikje trad zij achter Jezus en brak het boven zijn hoofd en streek de reukolie met haar beide handen links en rechts over zijn haar, dat zij achter de oren door haar handen liet glijden, die in de nek tezamen kwamen.

Daarna vatte zij het lange einde van haar sluier tot een bundel samen, veegde zijn hoofd daarmee droog en verwijderde zich dan. (cfr. fasc. 19, nr. 853).

Modellen van zalfolieflesjes in de oudheid.

Aan het einde van de maaltijd werd voor de armen, die vóór het huis verzameld waren, veel naar buiten gebracht. Dit huis was niet het voormalige woonhuis van de oom, het was een ander, waarin hij nu met Enuë tezamen is komen wonen om van de heidenen en van hun afgodendienst verder weg te zijn, maar het staat toch nog niet in de Jodenstad.

Enuë was de dochter van zijn broer of zijn zuster; zij was Jodin geworden en met een Jood, die nu overleden was, getrouwd geweest. Van haar heidense ouders kwam geheel haar vermogen. In het begin van haar nieuwe huishouding hadden zij zeer veel graan, klederen en dekgoed ter zijde gelegd.

Jesus hield een lering en vertelde onder de maaltijd.

1144.

12 maart. –

Cesarea-Filippi ligt ongeveer 4 uren (neen! 4 km) ten oosten van Lesjem (= Laïs = Dan) en even zuidelijker en het is niet dezelfde

stad⁶⁰³. Te Lesjem is het, dat de Syrofenicische vrouw tot Jezus kwam. Die twee steden dient men te onderscheiden.

Deze morgen hadden de heidenen hier een feest bij de schone bron in de stad (die zich tot in het noordelijk dal uitgebreid had). Dit feest had betrekking op de weldaad van het water⁶⁰⁴.

In de nabijheid van de bron bevond zich een zuilenplaats en allerlei tempelgebouwen; zij brandden daar wierook op treeften⁶⁰⁵ en ik zag scharen kleine meisjes met kransen versierd. Dit feest geschiedde vóór een afgodsbeeld of beeldengroep, bestaande uit 3 of 4 figuren die met de rug tegen elkander zaten; het had rondom koppen, handen en voeten; de ellebogen waren tegen het lijf getrokken, maar de handen vooruitgestoken.

⁶⁰³ Deze uitdrukking laat vermoeden, noteert Brentano op deze plaats, dat de zienster ziet of weet dat menig schrijver die beide steden met elkander verward heeft. Hierover is reeds een woord gezegd in fasc. nr. 23, nr. 1114, voetnoot 586.

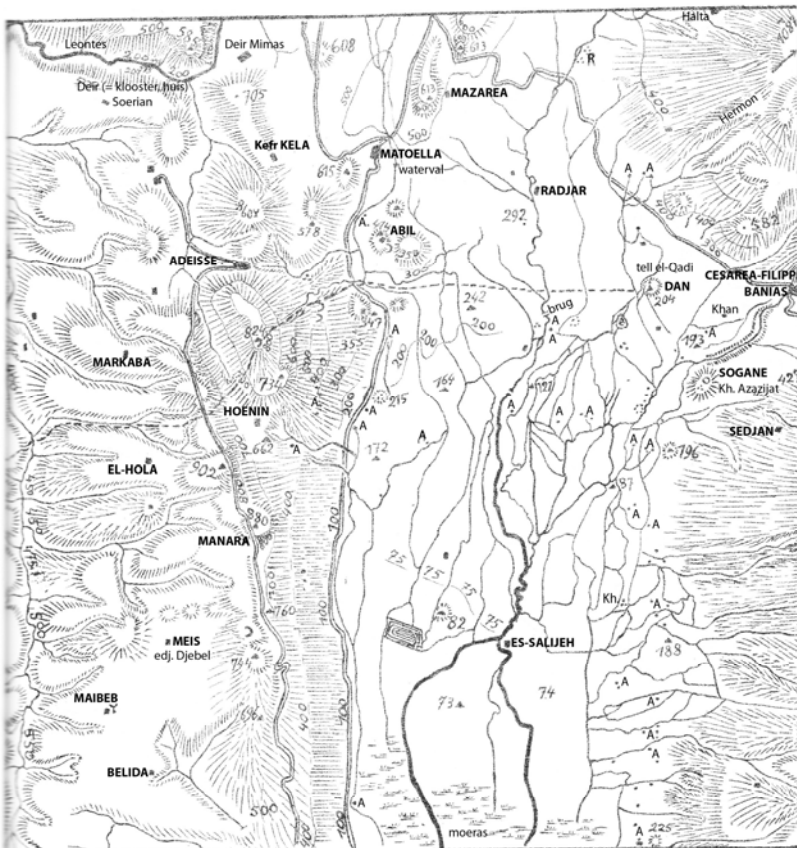
⁶⁰⁴ De weldaad van het water. – Het gewest van Cesarea is er alleszins rijkelijk mee begunstigd, (zie kaart).

De Joden zullen dit feest misschien ook hebben gehad, doch geen kalender vermeldt het, maar in elk geval hebben de moderne Joden het ingevoerd in de staat Israël.

Het is aan het loofhuttenfeest verbonden, zoals oudtijds in de tempel. De ceremonie van het waterfeest wordt opgeluisterd met gezang en dans van jonge dochters. Oude gebruiken worden weer gepratikeerd, zoals het slaan op de grond met wilgentwijgen uit dank voor de ontdekking van nieuwe wateraders in de grond, b.n. in de steppen van de Negeb of zuidland; het wordt ook soms samen gevierd met het regenfeest, dat eveneens zeer oud is (Guide bleu, 77).

Oudtijds werden waterfeestelijkheden gehouden in de tempel tijdens het loofhuttenfeest, maar hiervoor verwijzen wij naar de schriftuurverklaarders, b.v. Keulers, uitleg bij Joa. 7, 37-38.

⁶⁰⁵ Treeft. – Driepotige stoelen, die in de heidense godsdienstplechtigheden gebruikelijk waren.

nr. 1113 : Overrijk bewaterd gewest. Puntlijn is de weg van Jezus op zijn reis van Dan over het hooggebergte naar de Syrofenicische vrouw.

De bron was overwelfd door een prachtig zuilengebouw en langs alle kanten spoot ze water uit, dat in bekkens liep. Aan één zijde vloeide haar water naar een sierlijk geplaveide plaats, die met muren, zuilengangen en badkamers omgeven was; hier was de badinrichting van de Joden.

Nadat het feest van de heidenen geëindigd was, kwam Jezus in deze plaats en bereidde er verscheidene Joden voor op hun doop; deze werd hun daarna door de leerlingen toegediend.

1145.

Vervolgens ging Jezus met verscheidene leerlingen nog naar het huis van Enuë en van haar oom om afscheid te nemen. Hij aanvaardde nog al staande een kleine verversing en verliet dan het huis en zijn gastheren, die in ootmoed tranen van liefde en verering stortten. Zij hadden ondertussen vele geschenken in broden, graan, klederen en deksels vóór de poort buiten de stad laten brengen. Daar onderrichtte Jezus nu nog ook vele verzamelde arme reizigers van de karavaan en ook burgers uit de stad. Ook genas Hij hier nog verscheidene zieken en de apostelen genazen er eveneens. Hier werd alles wat Jezus bekomen had, onder de behoeftigen uitgedeeld, want de voorraad van vele armeren onder de karavaantrekkers was verbruikt. Dit voorbeeld van barmhartigheid volgden andere deugdzaame Joden en ook enige van de nieuwgedoopten na: zij deelden graan uit, lijnwaad, dekking, mantels en brood; het was een dag vol aangename verrassing voor de armen.

Jezus ging nogmaals met de apostelen en enige leerlingen naar de herberg niet ver van de synagoge, en daar werd Hij door de Farizeeën op een zeer hoofse wijze uitgenodigd om met hen naar de synagoge te komen en hun nog enige dingen te verklaren.

De apostelen gingen met Hem mee en er was ook nog ander volk tegenwoordig. De Farizeeën hadden allerlei strikvragen in verband met de echtscheiding uitgedacht, want hier leefden vele echtgenoten in gespannen, verwarde en verdachte verhoudingen, en Jezus had er enige verzoend en alles weer op goede voet gebracht.

1146.

Zij begonnen nu zeer boosaardig, nijdig en minachtend met Jezus daarover te redetwisten. Daarna vroegen zij Hem ook nog wat voor eisen Hij zijn leerlingen durfde te stellen!

Immers, een jongeling, die zich hier onder hen bevond, had zijn beklag bij hen over Jezus gedaan. Hij was rijk en geleerd en had zich vroeger met nog anderen aan Jezus als leerling willen opdringen, en *Jezus had hem verscheidene voorwaarden gesteld*, die ik niet meer alle weet, b.v. *vader en moeder te verlaten en al het zijne aan de armen te geven, en nog andere punten.*

Deze had zich nu hier weerom aan Jezus voorgesteld, maar hij wilde zijn vermogen behouden en besturen, *waarop Jezus hem niet had aangenomen.*

Deze was het, die nu bij de Farizeeën stond en zij vroegen Hem wat voor ongehoorde en onmogelijke zaken Hij van de mensen vereiste.

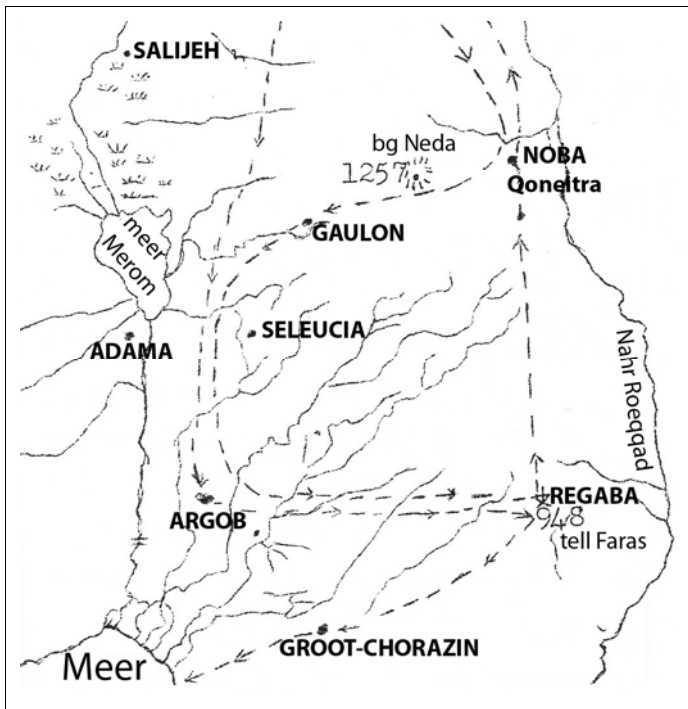
En nu kwam ook die jonkman nog met allerhande woorden en eisen van Jezus voor de dag, die hem te zwaar gevallen waren – ik ben ze vergeten – en hij beriep zich op de apostelen als getuigen, die het gehoord hadden en het niet konden loochenen.

Dit bracht de apostelen in grote verlegenheid, daar zij tegen dergelijke opwerpen niet voorbereid waren, noch er bescheid mee wisten. Door dit zwijgen van de apostelen aangemoedigd, verweten de Farizeeën Hem weer dat Hij met louter onwetend volk rondzwierf, dat deze jongeling Hem te geleerd was geweest en dat Hij hem daarom afgewezen had. *Jezus antwoordde hun zeer streng*, liet hen verder staan spotten en begaf zich op reis.

Vóór de stad onderrichtte Jezus de apostelen en leerlingen en zond hen vervolgens oostwaarts en noordoostwaarts naar tamelijk verre steden; zij hadden

een verre en moeilijke reis in de richting van Damascus en Arabië te doen, naar de steden waar zij nog niet geweest waren.

Jezus zelf reisde met 2 leerlingen nogmaals naar Regaba en volgde, met weinig verschil, dezelfde omweg, die Hij kortelings gemaakt had. Het meer Fiala ter linker zijde latend, ging Hij van Cesarea niet zo recht naar het westen, gelijk onlangs, toen Hij naar Gaulon ging (nr. 1135), dat ongeveer drie kwartier van de Jordaan ligt, maar Hij ging nu hoger en aanstonds zuidwaarts naar Argob, dat Hij onlangs voorbij ging, 2 uren na Gaulon verlaten te hebben. (Zie kaart).

Argob ligt zowat 2 uren van de Jordaan en zeer hoog (met betrekking tot de diepe Jordaanvallei).

Jaïr, de zoon van Manasse, had het eertijds, met het hele onderhorig district op de koning Og veroverd.

(Aan dit laatste gezegde is geen belang te hechten, want het brengt onoplosbare problemen mee.

Argob is een stad en ook een landstreek met ten minste 60 versterkte steden; volgens andere exegeten is het nauwelijks te onderscheiden van gans Basan onder de koning Og: cfr. Deut. 3, 3-14; Jos. 13, 30; Num. 32, 39-41).

Het ligt voor wie de rechte weg volgt, 4 uren van Cesarea. Onlangs maakte Jezus een omweg van 2 uren westwaarts naar Gaulon.

Jezus in Argob.

1147.

13 maart. –

Gisteren ging Jezus slechts met 2 leerlingen van Cesarea-Filippi naar Argob en nam zijn intrek bij leviëten naast de synagoge; zij kwamen hier laat aan.

Argob is overwegend door Joden bewoond; de weinige heidenen daar zijn arm en arbeiden in dienst van de Joden. De inwoners verwerken boomwol; ik zag vrouwen en kinderen en mannen spinnen en weven. De stad ligt zeer hoog en heeft gebrek aan water; men draagt het in waterzakken naar boven en giet het ter bewaring in regenbakken.

Jezus leerde 's morgens op een openbare plaats en genas er ook enige zieken en hoogbejaarden in hun huizen. Hij genas de eersten en troostte de laatsten. De inwoners waren hier meestendeels reeds gedoopt; hier waren geen Farizeeën.

Van hier heeft men een wijd uitzicht naar Opper-Galilea aan de andere zijde van de Jordaan. Men heeft ook (in het zuiden) de

berg der acht zaligheden vóór zich en in het bijzonder kan men daar beneden heel klaar Betsaïda-Julias zien liggen.

Jezus ging 's namiddags met de 2 leerlingen, van verscheidene stadsburgers een eindweegs vergezeld, weer op de hoogte oostwaarts naar Regaba toe, maar vertoefde, ongeveer 2 uren van daar, in de open herberghut van een herdersplaats, waar ook menigmaal karavanen legeren, die jaarlijks driemaal in deze richting trekken, nu en met kerstnacht en dan nog eens⁶⁰⁶.

Hier kwamen 4 van de jongere leerlingen tot Hem; zij hadden spijsvoorraad mee en waren, geloof ik, van de vrienden uit Jeruzalem over Kafarnaüm hierheen gekomen. Zij waren niet van de groep leerlingen, die in dit hoogland aan Jezus' laatste werkzaamheden deel hadden genomen.

Ik vermoed dat Hij in de burg bij Regaba, waarvan ik onlangs sprak, de sabbat zal houden. Er is een school in en daar wonen arme Joden.

⁶⁰⁶ Hier zien wij Jezus en zijn gezelschap vertoeven in een kampeerplaats, ongeveer 2 uren van Regaba.

Driemaal per jaar trekken daar karavanen voorbij langs de reeds genoemde Romeinse heirbaan (nr. 1135, voetnoot 601), vanuit Arabië over Gessoer naar Damascus.

Bij deze mededeling van de zienster moeten wij dus niet denken aan het voorschrift van Exodus 34, 23, dat namelijk alle joodse mannen driemaal in het jaar naar 's Heren Heiligdom in Jeruzalem zullen pelgrimeren: met Pasen, met Pinksteren en het Loofhuttenfeest.

Hier bij Regaba gaat het blijkbaar niet over karavanen pelgrims naar Jeruzalem. Bijgevolg is Katarina's tijdsbepaling aangaande die karavaantochten ook niet in tegenspraak met de joodse kalender.

Jezus in de burg van Regaba.

1148.

14 maart. –

De leerlingen die gisteren tot Jezus kwamen, droegen een knapzak, die met een band over de schouders op rug en borst neerhing. Het pak op de rug bestond uit lichte mandjes van bast, die gevuld waren met brede, opengesneden, gezouten en gedroogde vissen; ze lagen in stapels op elkaar geperst. In het pak op de borst waren broden, ook in stapels op elkaar getast, en ook wel potten met honingraten, enz. De mensen bij ons dragen bij lange niet zo gemakkelijk als de Joden.

Jezus werd deze morgen hier reeds weer omstuwd door een enorme menigte mensen, die zijn lering aanhoorden en de menigte werd tenslotte zo talrijk, dat Hij zich verwijderden moest om in de wildernis te ontwijken.

Het was even na de middag, toen Hij aankwam in de burg Regaba, die een kwartier achter de stad op een berg gelegen was. Ook hier waren verbazend vele mensen en daaronder was veel volk van de karavaan.

1149.

De burg schijnt in de rots gehouwen, maar er omheen, dicht erbij, liggen enige rijen huizen, en ook van binnen zijn er verscheidene huizen en een synagoge.

Hier vonden 6 apostelen, die, van Cesarea uit, oostwaarts in de nabije steden gegaan waren, Jezus terug.

De andere waren verder getrokken; zij zijn ook in de stad Astarot geweest, die niet verre van het meer Fiala ligt.
(Astarot 2 is onbekend).

Het waren Petrus, Andreas, Joannes, Jakobus de Meerdere, Filippus en Jakobus de Mindere.

Hier zijn ook vele Farizeeën van Kafarnaüm op Jezus komen loeren. De synagoge was zo vol, dat ontelbare mensen buiten er omheen moesten staan.

Jezus leerde op de sabbat (-opening, vrijdagavond) over de bouw van het paleis van Salomon en over de wijding van de priesterklederen (I Kon. 6 en 7; Ex. 28).

1 Koningen 6 (zie hiervoor nr. 1104)

1 Koningen 7 Salomo's paleis

1. Maar over zijn eigen huis bouwde Salomo dertien jaar; toen had hij zijn gehele huis voltooid.
2. Hij bouwde namelijk het huis: Woud van de Libanon, honderd el lang, vijftig el breed en dertig el hoog, met vier rijen van cederen zuilen, terwijl er gehouwen cederen balken op de zuilen lagen.
3. Het was van boven met cederhout gedekt, op de verdiepingen, die op de zuilen rusten, vijfenveertig (vertrekken), vijftien op een rij.
4. Voorts drie rijen vensters van latwerk, en driemaal een open venster tegenover een open venster.
5. En al de toegangen en de open vensters waren vierhoekig, van houtwerk; driemaal een open venster tegenover een open venster.
6. Ook maakte hij de zuilenhal van vijftig el lengte en dertig el breedte en een hal daarvoor, namelijk zuilen met een vooruitstekend afdak.
7. En hij maakte de troonzaal, waar hij recht sprak, de rechtszaal, die van de vloer tot de zoldering met cederhout bekleed was.
8. Ook zijn woonhuis in de andere voorhof, meer binnenwaarts gelegen dan de zaal, was van hetzelfde maaksel. Salomo maakte ook een huis, gelijk aan deze zaal, voor Farao's dochter, die hij gehuwd had.
9. Dit alles was van kostbare stenen in de afmeting van gehouwen steen, die zowel aan de binnenzijde als aan de buitenzijde met de zaag bezaagd waren, en dat van het fundament af tot de nok toe, en ook van de straat af tot de grote voorhof.
10. Het was gegroundvest op kostbare stenen, grote stenen, stenen van tien el en van acht el.
11. Doch daarboven lagen kostbare stenen, in de afmeting van gehouwen steen, en cederhout.
12. De grote voorhof nu had rondom (een muur) van drie rijen gehouwen stenen en één rij gehouwen cederen balken; en evenzo de binnenste voorhof van het huis des HEREN [en de zaal van het paleis].

Het metaalwerk van de tempel

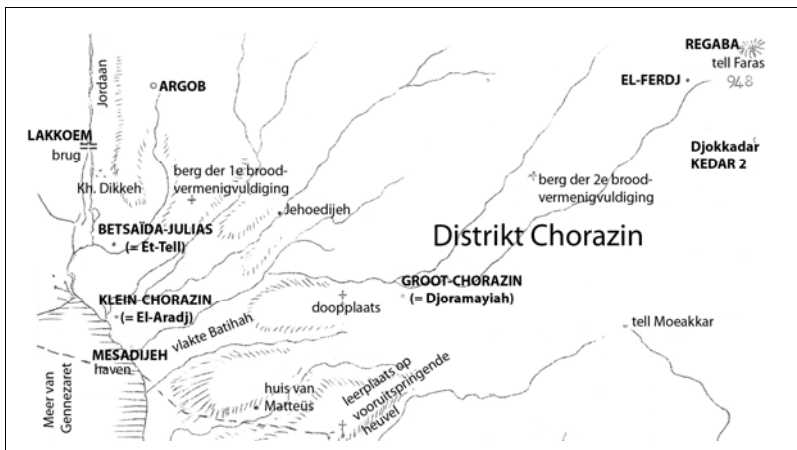
13. En koning Salomo ontbood Chiram uit Tyrus.
14. Hij was de zoon van een weduwe uit de stam Naftali, terwijl zijn vader een Tyriër was, een koperslager; hij was vervuld met de wijsheid, het verstand en de kennis, nodig om elk werk in koper te verrichten; deze nu kwam tot koning Salomo en voerde al diens werk uit.
15. Hij vormde namelijk de beide koperen zuilen; achttien el was de ene zuil hoog, en een meetsnoer van twaalf el kon haar omspannen, en evenzo was het bij de tweede zuil.
16. Ook maakte hij twee kapitelen om die op de toppen der zuilen te plaatsen, gietwerk van koper; vijf el was de hoogte van het ene kapiteel en vijf el de hoogte van het andere kapiteel.

17. Voorts maakte hij twee vlechtwerken voor de kapitelen die op de top der zuilen waren; het vlechtwerk was gemaakt van gedraaide snoeren, op de wijze van slingers: zeven voor het ene kapiteel en zeven voor het andere kapiteel.
18. Dan maakte hij nog de granaatappelen, en wel twee rijen rondom op het ene vlechtwerk, om de kapitelen op de top der zuilen te bedekken; evenzo deed hij met het andere kapiteel.
19. En de kapitelen aan de voorhal, vier el hoog, op de top der zuilen, waren lელიevormig,
20. namelijk de kapitelen op de beide zuilen, geheel bovenaan, voorbij het vlechtwerk dat vlak op de bol zat; granaatappelen waren er tweehonderd aan rijen rondom op het ene kapiteel en evenzo op het andere kapiteel.
21. Daarna stelde hij de zuilen op bij de voorhal der hoofdzaal; toen hij de rechterzuil opstelde, noemde hij haar Jakin; toen hij de linkerzuil opstelde, noemde hij haar Boaz.
22. Nadat het lელიewerk op de top der zuilen was aangebracht, was de arbeid aan de zuilen voltooid.
23. Voorts maakte hij de zee, van gietwerk, tien el van rand tot rand, geheel rond, vijf el hoog, terwijl een meetsnoer van dertig el haar rondom kon omspannen.
24. Beneden de rand waren kolokwinten, die haar geheel omgaven, tien in een el, geheel rondom de zee; in twee rijen zaten de kolokwinten, in één gietsel met haar gegoten.
25. Zij stond op twaalf runderen, waarvan drie noordwaarts gekeerd waren, drie westwaarts, drie zuidwaarts en drie oostwaarts, en de zee rustte boven op hen, en al hun achterdelen waren binnenwaarts gewend.
26. Haar dikte was een handbreed en haar rand was in de vorm van een bekerrand, een lელიekelk. Zij had een inhoud van tweeduizend bath.
27. Verder maakte hij de onderstellen, en wel tien, van koper; vier el was de lengte van één onderstel, vier el de breedte en drie el zijn hoogte.
28. Aldus was de vorm van een onderstel: er waren sluitplaten aan, en wel sluitplaten tussen de stijlen.
29. Op de sluitplaten tussen de stijlen stonden leeuwen, runderen en cherubs, en op de stijlen evenzo; boven en beneden de leeuwen en de runderen waren afhingende kransen.
30. Dan waren aan één onderstel vier koperen raderen alsmede koperen assen; ook waren aan de vier hoekstijlen handvatten, onder het bekken waren de handvatten gegoten, tegenover elk waren kransen.
31. En de opening daarvan was binnen de handvatten en een el verderop, en zijn opening was rond, bij wijze van een voetstuk, anderhalve el (diep); en ook aan de opening was beeldwerk, doch hun sluitplaten vormden een vierkant, waren dus niet rond.
32. De vier raderen waren beneden de sluitplaten, en de steunsels der raderen waren aan het onderstel; en de hoogte van één rad was anderhalve el.
33. De vorm van de raderen was als die van een wagenrad; hun steunsels echter, velgen, spaken en naven, waren geheel van gietwerk.
34. Wat nu de vier handvatten betreft aan de vier hoeken van elk onderstel: aan het onderstel zaten zijn handvatten vast.
35. En aan de bovenkant van het onderstel was een rand van een halve el hoog, geheel rond; en boven aan het onderstel zaten zijn handvatten en zijn sluitplaten vast.
36. En hij graveerde op de vlakken van zijn handvatten en op zijn sluitplaten cherubs, leeuwen en palmen, naardat elk ruimte bood, en kransen rondom.
37. Aldus maakte hij de tien onderstellen; zij waren alle van één gietsel, één maat, één vorm.
38. Verder maakte hij tien koperen bekkens, veertig bath kon elk bekken bevatten, vier el (mat) elk bekken, één bekken op elk van de tien onderstellen.
39. En hij plaatste de onderstellen: vijf aan de rechtervleugel van het huis en vijf aan de linkervleugel; en de zee plaatste hij aan de rechtervleugel van het huis, naar het zuidoosten.
40. Ook maakte Chiram de potten, scheppen en sprengbekkens. Zo voltooide Chiram al het werk, dat hij voor koning Salomo aan het huis des HEREN had te doen:
41. de twee zuilen, de twee bollen der kapitelen op de top der zuilen, en de twee vlechtwerken om beide bollen der kapitelen op de top der zuilen te bedekken,

42. de vierhonderd granaatappelen voor beide vlechtwerken, twee rijen granaatappelen voor elk vlechtwerk, om de beide bollen der kapitelen op de zuilen te bedekken,
43. de tien onderstellen en de tien bekkens op de onderstellen, de éne zee,
44. de twaalf runderen onder de zee,
45. en de potten, scheppen en sprengbekkens; al deze voorwerpen die Chiram voor koning Salomo voor het huis des HEREN maakte, waren van gepolijst koper.
46. In de Streek aan de Jordaan goot de koning ze, in diepe grond, tussen Sukkot en Saretan.
47. En Salomo liet al de voorwerpen ongewogen vanwege de overgrote hoeveelheid; het gewicht aan koper werd niet berekend.
48. Ook maakte Salomo al de voorwerpen in het huis des HEREN, het gouden altaar, en de tafel waarop het toonbrood lag, van goud;
49. de vijf kandelaars rechts en de vijf links vóór de achterzaal, van gedegen goud; de kelken, lampen en snuiters, van goud;
50. de schalen, messen, sprengbekkens, schotels en vuurpannen van gedegen goud; de scharnieren voor de deuren van het binnenste vertrek naar het heilige der heiligen (en) voor de deuren van de hoofdzaal van de tempel, van goud.
51. Toen al het werk dat koning Salomo aan het huis des HEREN deed, voltooid was, bracht Salomo de geheiligde voorwerpen van zijn vader David erin; het zilver, het goud en die voorwerpen legde hij in de schatkamers van het huis des HEREN.

Uit: NBG-vertaling 1951

Maar Hij las ook iets uit Jeremias, ik meen uit de klaagliederen, en, daarbij aansluitend, deed Hij opmerken dat zij Hem nu zochten en wilden hebben, bij zover dat zij bijna vochten om Hem, maar dat zij allen Hem binnenkort zouden verlaten, bespotten en mishandelen.

Te Cesarea had Hij *over de rijke vrek en de arme Lazarus geleerd, en kortelings ook nog over de zoon van de heer, die door zijn eigen wijngaardeniers gedood werd.*

Heftige redetwist met de Farizeeën.

1150.

15 maart; Sabbat. –

Jezus heeft er velen genezen, vooral blinden. Ook heeft Hij in de laatste tijd verscheidene bezetenen verlost, wat ik vergeten heb te zeggen.

's Avonds in de synagoge hebben de Farizeeën hevig tegen Hem getwist. Ik heb het, helaas! vergeten, maar het was geheel nieuw en zeer gewichtig, en ik had alles zo goed verstaan! Daarna, onder de maaltijd, werd er nog heviger gestreden; zij kwamen weer met het verwijt voor de dag dat Hij de duivelen door Beëlzebub uitdreef.

Hij antwoordde hun dat zij voor vader de vader der leugentaal hadden (cfr. Joa. 8, 44); ook dat God geen bloedige offers verlangde. Ik hoorde Hem spreken van lammerenbloed, van kalverenbloed en van het ONSCHULDIG bloed, dat zij zouden vergieten en waarmee hun eredienst een einde zou nemen, want het bloed van de offerdieren was slechts een voorafbeelding van dit laatste bloed.

Zeer verbitterd namen zij weer hun toevlucht tot de lijst van al hun oude bezwaren en opwerpingen en maakten er Hem ook een verwijt van dat Hij die jongeling van Cesarea niet opnam. Hij kon daartoe geen andere reden hebben, beweerden zij, dan dat hij te geleerd was. Ik vergat de samenhang en het verloop van de twist in zijn geheel, maar de Farizeeën werden zo woedend, dat

Jezus en de leerlingen zich verwijderden en in de woestijn de wijk namen. Ik zag dat de Farizeeën enige mensen, die zij wapenden met knuppels, Hem achterna zonden om Hem te bespieden.

Zij hadden Hem ondermeer ook voor een Samaritaan gescholden, en *Hij verhaalde hierop de parabel van de barmhartige Samaritaan* (Lk. 10, 30-37), en die van *het zaaigraan, dat op een steenachtige akker valt* (Mt. 13).

Matteüs 13

De gelijkenis van de zaaier

1. Op die dag ging Jezus het huis uit en Hij zat bij de zee.
2. En vele scharen vergaderden zich bij Hem, zodat Hij in een schip ging en daar nederzat, en de gehele schare stond op de oever.
3. En Hij sprak tot hen vele dingen in gelijkenissen en zeide: Zie, een zaaier ging uit om te zaaien.
4. En bij het zaaien viel een deel langs de weg en de vogels kwamen en aten het op.
5. Een ander deel viel op de steenachtige plaatsen, waar het niet veel aarde had, en terstond schoot het op, omdat het geen diepe aarde had,
6. maar toen de zon opkwam, verschroefde het en omdat het geen wortel had, verdorde het.
7. Een ander deel viel op de dorens en de dorens kwamen op en verstikten het.
8. Een ander deel viel in goede aarde en het gaf vrucht, deels honderd-, deels zestig-, deels dertigvoudig.
9. Wie oren heeft, die hore!

Het doel der gelijkenissen

10. En de discipelen kwamen en zeiden tot Hem: Waarom spreekt Gij tot hen in gelijkenissen?
11. Hij antwoordde hun en zeide: Omdat het u gegeven is de geheimenissen van het Koninkrijk der hemelen te kennen, maar hun is dat niet gegeven.
12. Want wie heeft, hem zal gegeven worden en hij zal overvloedig hebben; maar wie niet heeft, ook wat hij heeft, zal hem ontnomen worden.
13. Daarom spreek Ik tot hen in gelijkenissen, omdat zij ziende niet zien en horende niet horen of begrijpen.
14. En aan hen wordt de profetie van Jesaja vervuld, die zegt:
Met het gehoor zult gij horen en gij zult het geenszins verstaan, en ziende zult gij zien en gij zult het geenszins opmerken;
15. want het hart van dit volk is vet geworden, en hun oren zijn hardhorend geworden, en hun ogen hebben zij toegesloten, opdat zij niet zien met hun ogen, en met hun oren niet horen, en met hun hart niet verstaan en zich bekeren, en Ik hen zou genezen.
16. Maar uw ogen zijn zalig, omdat zij zien en uw oren, omdat zij horen.
17. Voorwaar, Ik zeg u: Vele profeten en rechtvaardigen hebben begeerd te zien wat gij ziet, en zij hebben het niet gezien, en te horen wat gij hoort, en zij hebben het niet gehoord.

De uitlegging van de gelijkenis van de zaaier

18. Gij nu, hoort de gelijkenis van de zaaier.
19. Bij een ieder, die het woord van het Koninkrijk hoort en het niet verstaat, komt de boze en rooft wat in zijn hart gezaaid is: dat is de langs de weg gezaaide.
20. De op steenachtige plaatsen gezaaide is hij, die het woord hoort en het terstond met blijdschap aanneemt;

- 21. maar hij heeft geen wortel in zich, doch is iemand van het ogenblik; wanneer echter verdrukking of vervolging komt om der wille van het woord, komt hij terstond ten val.
- 22. De in de dorren gezaaide is hij, die het woord hoort, en de zorg van de wereld en het bedrog van de rijkdom verstikt het woord en hij wordt onvruchtbaar.
- 23. De in goede aarde gezaaide is hij, die het woord hoort en verstaat, die dan ook vrucht draagt en oplevert, deels honderd-, deels zestig-, deels dertigvoudig.

Andere gelijkenissen

- 24. Nog een gelijkenis hield Hij hun voor en Hij zeide: Het Koninkrijk der hemelen komt overeen met iemand, die goed zaad gezaaid had in zijn akker.
- 25. Doch terwijl de mensen sliepen, kwam zijn vijand en zaaide er onkruid overheen, midden tussen het koren, en ging weg.
- 26. Toen het graan opkwam en vrucht zette, toen kwam ook het onkruid te voorschijn.
- 27. Daarna kwamen de slaven van de eigenaar en zeiden tot hem: Heer, hebt gij niet goed zaad in uw akker gezaaid? Hoe komt hij dan aan onkruid?
- 28. Hij zeide tot hen: Dat heeft een vijandig mens gedaan.
- 29. De slaven zeiden tot hem: Wilt gij dan, dat wij het bijeenhalen? Hij zeide: Neen, want bij het bijeenhalen van het onkruid zoudt gij tevens het koren kunnen uittrekken.
- 30. Laat beide samen opgroeien tot de oogst. En in de oogsttijd zal ik tot de maaiers zeggen: Haalt eerst het onkruid bijeen en bindt het in bossen om het te verbranden, maar brengt het koren bijeen in mijn schuur.
- 31. Nog een gelijkenis hield Hij hun voor en Hij zeide: Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan een mosterdzaadje, dat iemand nam en in zijn akker zaaide.
- 32. Het is wel het kleinste van alle zaden, maar als het volgroeid is, is het groter dan de tuingewassen en het wordt een boom, zodat de vogelen des hemels in zijn takken kunnen nestelen.
- 33. Nog een gelijkenis sprak Hij tot hen: Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan een zuurdesem, welke een vrouw nam en in drie maten meel deed, totdat het geheel doorzuurd was.
- 34. Dit alles zeide Jezus in gelijkenissen tot de scharen en zonder gelijkenis zeide Hij niets tot hen,
- 35. opdat vervuld zou worden het woord, gesproken door de profeet, toen hij zeide: Ik zal mijn mond opendoen met gelijkenissen, Ik zal verkondigen wat sinds de grondlegging der wereld verborgen gebleven is.

Onderwijs der discipelen

- 36. Toen liet Hij de scharen gaan en ging naar huis. En zijn discipelen kwamen bij Hem en zeiden: Maak ons de gelijkenis van het onkruid in de akker duidelijk.
- 37. Hij antwoordde en zeide: Die het goede zaad zaait, is de Zoon des mensen;
- 38. de akker is de wereld; het goede zaad, dat zijn de kinderen van het Koninkrijk;
- 39. het onkruid zijn de kinderen van de boze; de vijand, die het gezaaid heeft, is de duivel; de oogst is de voleinding der wereld; de maaiers zijn de engelen.
- 40. Zoals nu het onkruid verzameld wordt en met vuur verbrand, zo zal het gaan bij de voleinding der wereld.
- 41. De Zoon des mensen zal zijn engelen uitzenden en zij zullen uit zijn Koninkrijk verzamelen al wat tot zonde verleidt en hen, die de ongerechtigheid bedrijven,
- 42. en zij zullen hen in de vurige oven werpen; daar zal het geween zijn en het tandengeknars.
- 43. Dan zullen de rechtvaardigen stralen als de zon in het Koninkrijk huns Vaders. Wie oren heeft, die hore!

Nogmaals gelijkenissen

44. Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan een schat, verborgen in een akker, die een mens ontdekte en verborg, en in zijn blijdschap erover gaat hij heen en verkoopt al wat hij heeft en koopt die akker.
45. Evenzo is het Koninkrijk der hemelen gelijk aan een koopman, die schone parelen zocht.
46. Toen hij een kostbare parel gevonden had, ging hij heen en verkocht al wat hij had, en kocht die.
47. Evenzo is het Koninkrijk der hemelen gelijk aan een sleepnet, neergelaten in de zee, dat allerlei bijeenbrengt.
48. Wanneer het vol is, haalt men het op de oever, en zet zich neer en verzamelt het goede in vaten, doch het ondeugdelijke werpt men weg.
49. Zó zal het gaan bij de voleinding der wereld. De engelen zullen uitgaan om de bozen uit het midden der rechtvaardigen af te zonderen,
50. en zij zullen hen in de vurige oven werpen; daar zal het geween zijn en het tandengeknars.
51. Hebt gij dit alles verstaan? Zij zeiden tot Hem: Ja.
52. Hij zeide tot hen: Daarom is iedere schriftgeleerde, die een discipel geworden is van het Koninkrijk der hemelen, gelijk aan een heer des huizes, die uit zijn voorraad nieuwe en oude dingen te voorschijn brengt.

Jezus en zijn vaderstad

53. En het geschiedde, toen Jezus deze gelijkenissen ten einde gebracht had, dat Hij vandaar wegging.
54. En in zijn vaderstad gekomen, leerde Hij hen in hun synagoge, zodat zij versteld stonden en zeiden: Vanwaar heeft Hij die wijsheid en die krachten?
55. Is dit niet de zoon van de timmerman? Heet zijn moeder niet Maria en zijn broeders Jakobus en Jozef en Simon en Judas?
56. En behoren zijn zusters niet allen bij ons? Vanwaar heeft Hij dan dit alles?
57. En zij namen aanstoot aan Hem. Maar Jezus zeide tot hen: Een profeet is alleen in zijn vaderstad en in zijn huis ongeëerd.
58. En Hij deed daar niet vele krachten wegens hun ongelooft.

Uit: NBG-vertaling 1951

Hij waarschuwde zijn leerlingen tegen de Farizeeën in hun tegenwoordigheid (cfr. Mt. 16, 6), en zei dat zij weldra, in de plaats van kalverenbloed, mensenbloed zouden offeren, en dat zij, die in het geslachte Lam geloofden, door dit offer verzoend en vrijgesproken, maar de moordenaars verdoemd zouden worden.

Nog nooit had Hij hen zo recht op de man af aangegrepen.

Jezus gaat van Regaba naar Chorazin. – Lering aldaar. – Genezing van een doofstomme (deze van Markus, 7, 31-37).

16 maart. –

Jezus week gisterenavond naar de woestijn ten zuiden van Regaba en bracht de nacht daar over. Er zijn daar vele dalen met schone weiden en schuilhoeken, en, op de vruchtbaarste plaatsen, ook zeer vele olijfbomen. Hier vonden Hem zijn leerlingen.

Op de weg naar Chorazin, waarop ik Hem 's morgens zag, *verklaarde Hij aan de leerlingen waarom Hij die jongeling niet aanvaard had.* Immers, voor de leerlingen zelf was zijn handelwijze een raadsel geweest.

Zij kwamen goed bijtijds te Chorazin aan.

1151.

17 maart. –

Jezus was heden met zijn leerlingen nog te Chorazin, dat nauwelijks 4 uren ten zuiden van Regaba en ongeveer 3 uren ten oosten van het Meer, boven de tolplaats van Matteüs gelegen is. Hier wonen heidenen en Joden en er zijn vele ijzerbewerkers in de stad. Ook naar hier was een grote menigte Hem gevolgd en zij hadden vele bedlegerigen in de straten gelegd, waar Hij voorbij zou komen. *Hij genas verscheidene waterzuchtigen, lammen en blinden op zijn weg naar de synagoge.*

Onder hevige twist en gezannik van de Farizeeën *sprak Hij op een profetische wijze van zijn toekomstig lijden. Hij zei dat zij niet ophielden zoenofferanden op te dragen en niettemin vol zonden en gruwelen bleven.*

Hij maakte ook gewag van de bok, die zij op het verzoenfeest, na hun schuld op hem gelegd te hebben, met zo grote woede en lawaai uit Jeruzalem in de

woestijn dreven en de dood tegemoet joegen, en Hij beschuldigde hen van bloeddorst en zei, doelend op zijn lijden en dood, doch voor hen onverstaaanbaar, dat de tijd naderde waarop zij op dezelfde wijze een onschuldige, die hen beminde en alles voor hen gedaan had, die niet figuurlijk, maar werkelijk hun zonden droeg, uit de stad zouden drijven en met groot geraas vermoorden⁶⁰⁷.

Dit verwekte onder de Farizeeën een hevige opwinding, verontwaardiging tegen Jezus. Terwijl zij niet ophielden Hem te beledigen, verliet Hij de stad. Maar zij kwamen Hem achterna gelopen en eisten een nadere verklaring, maar *Hij antwoordde dat zulk een verklaring op dit ogenblik hun onverstaaanbaar zou zijn.*

Ondertussen had men dwars door het gedrang een doofstomme tot Jezus gebracht, opdat Hij hem zou genezen. *Deze genezing staat in het Evangelie vermeld (Mk. 7, 30-37).*

Het was een herder uit het gewest, een goede, deugdzame man; de zijnen leidden hem tot Jezus en baden de Heer hem de hand te willen opleggen.

Jezus liet hem uit het gedrang brengen en de Farizeeën volgden Hem en Hij heelde hem vóór hun ogen, opdat zij zouden zien dat Hij door de kracht van het gebed en van het geloof in zijn hemelse Vader, en niet door de duivel genezingen bewerkte. Jezus bracht nu zijn vingers in de oren van de doofstomme en raakte

⁶⁰⁷ Een Frans uitgever, Duley, O.P. plaatst hier de volgende bemerking:

“Deze bok was een voorafbeelding van Jezus, die, met de zonden beladen, buiten Jeruzalem gedood werd.

Men bemerkt in Jezus' onderricht een geleidelijke vooruitgang of verdere openbaring.

Nu het laatste jaar van zijn openbaar leven begint, spreekt Hij reeds veel duidelijker over zijn bloedig offer.”

met de vingers, die Hij met speeksel nat had gemaakt, diens tong aan, schouwde zuchtend ten hemel en sprak tot de man: "Ga open!" Aanstonds kon de man goed spreken en horen; Hij dankte Jezus en juichte met de zijnen.

Maar Jezus gebod hem en de zijnen, zoals gewoonlijk na zulke genezingen, niet op zijn genezing te pochen en te snoeven, waardoor menigeen dikwijls tot het zondig gebruik van de nieuw ontbonden lichaamsdelen gebracht werd en herviel.

Maar de toeloop van het volk tot Jezus vermeerderde gedurig en bovendien was nog een karavaan aangekomen; en ik zag Jezus daarom met zijn leerlingen 2 of 3 uren verder naar de tolplaats van Matteüs gaan. Daar ook hier het volk met hopen bijeenliep, liet Hij er een paar leerlingen bij en zelf vaarde Hij met de andere over naar Betsaïda-Julias, waar zij in het gewest aan land traden en tot in de nacht in de eenzaamheid aan de voet van de berg der zaligheden bleven (hetzij te Mesadijeh, hetzij te el-Aradj of Klein-Chorazin. De berg der zaligheden strekt zijn voet tot tegen Betsaïda-Julias uit).

Jezus sprak van zijn aanstaande reis naar Jeruzalem en zijn nabije verheffing.

In de nacht vaarden zij over de Jordaan en kwamen op de westzijde, (gingen naar Betsaïda) en spraken in Andreas' huis met boden van Lazarus⁶⁰⁸.

⁶⁰⁸ Het verhaal van de laatste genezing van de doofstomme volgt in het Evangelie van Markus op de episode van de Syrofenicische vrouw.

Matteüs gaat zelfs onmiddellijk over tot de tweede broodvermenigvuldiging (15, 32-39).

Men ziet uit K.'s verhalen hoeveel gebeurtenissen daar nog tussen liggen en bijgevolg hoe fragmentarisch de evangeliel verhalen zijn: een aantal voorname gebeurtenissen; de rest is samengevat.

Genezingen. – Onderrichtingen over het gebed.

1152.

18 maart = 30 Adar. –

Hier is een belangrijke bemerking te maken. In fasc. 9, Inleidende bemerking op Jezus' openbaar leven, (vóór nr. 202), hebben wij doen opmerken dat de joodse maanden achtereenvolgens 30 en 29 dagen telden. Daar zagen wij dat de laatste maand, Adar, er slechts 29 had.

In de VOORREDE, nr. 12, is hetzelfde gezegd: “De maanden telden om de beurt 30 en 29 dagen, maar het geval kon zich voordoen dat er twee maanden van 30 en twee maanden van 29 dagen op elkander volgden, maar nooit mochten meer dan 8 maanden van 30 of 29 dagen voorkomen in een jaar.”

Hier moeten wij een geval aannemen dat de maand Adar, die 29 dagen telt, er één bij gekregen heeft. Anders loopt onze telling in de war en valt Pasen op 16 Nisan, in plaats van op 15 Nisan, en vallen ook de andere feesten die van Pasen afhangen, b.v. Pinksteren, een dag later dan het moet. Daarom is het heden: 30 Adar.

Reeds vóór het dagaanbreken voeren zij van Betsaïda weer naar de oostzijde. *Jezus hield een toespraak op de berg boven de tolplaats van Matteüs* (dus tussen zijn tolhuis en de haven Mesadijeh). Daar was een grote menigte toegestroomd en onder deze waren vele heidenen uit de Dekapolis en ook karavaanvolk. Op draagbaren en ezels werden ook zeer vele zieken aangebracht en de heuvel opgedragen en Jezus genas hen (Mt. 15, 30-31). Maar zij waren niet allen blind-, lam- of stomgeboren; heden waren er ook met zieke ogen en lammen, die dit door een ramp geworden waren en ook hervallen.

Jezus leerde onder andere over het gebed, hoe en waar zij moesten bidden. Hij legde de nadruk op het dringend karakter dat het gebed moet hebben. In zijn uiteenzetting kwamen de volgende uitspraken voor: “Als een kind om brood bidt, geeft de vader het geen steen, en als het om een vis vraagt, geeft hij het

geen slang; ook geen schorpioen in plaats van een ei.” (Mt. 7, 7-11). Hij stelde hun tot voorbeeld heidenen, die Hij kende en die, zei Hij, zulk een groot vertrouwen hadden in God, dat zij nergens om baden (d.i. om geen tijdelijke goederen) en God slechts voor de ontvangen weldaden bedankten⁶⁰⁹.

Hij sprak: “Indien de knechten en vreemdelingen zulk een vertrouwen hebben, welk vertrouwen moeten dan de kinderen van de Vader niet hebben?”

Ook sprak Hij over de dankzegging voor de ontvangen weldaden, over de verbetering van leven en over de straf, waarmee bedreigd zijn zij die hervallen en hierdoor in een gevaarlijker zieletoestand komen, dan waarin zij vroeger waren (cfr. Mt. 12, 43-44).

Ziedaar uitspraken die in zijn prediking voorkwamen en die ik me nog herinner.

⁶⁰⁹ God slechts bedanken. – Jezus legt hier de gehele nadruk op het **vertrouwen**, niet op het ‘niet bidden om weldaden’, aangezien Hij zelf onophoudelijk aanmaant tot bidden en zijn weldaden zelfs van dit bidden afhankelijk maakt.

Zo-even maande Hij zelfs aan tot bidden met aandrang.

Het ‘niet bidden om weldaden’ zal dus alleen een deugd zijn, als men onder weldaden tijdelijke voordelen verstaat of zelfs geestelijke, wanneer dit het gevolg is van een charismatisch vertrouwen op Gods goedheid of geschiedt onder goddelijke ingeving, terwijl men alleen Gods glorie verlangt; of als men onder gebed een mystieke graad van gebed verstaat, b.v. het gebed van rust, waarin de ziel alleen te genieten heeft en geen enkele behoefte voelt.

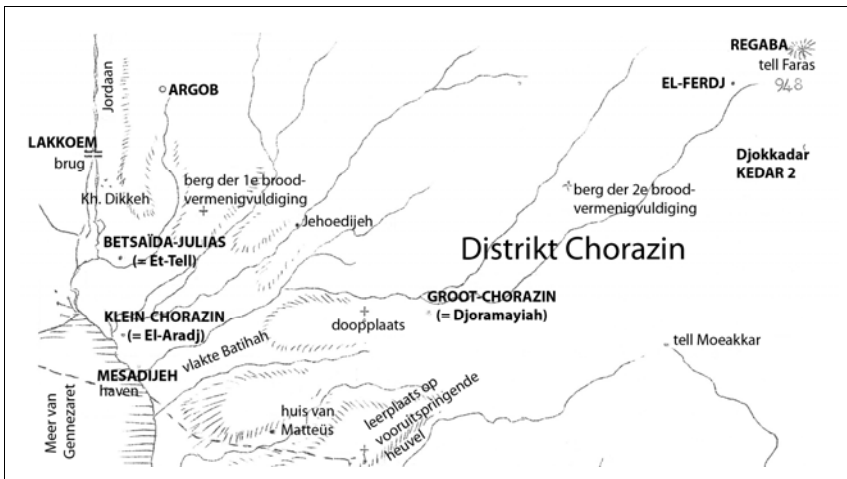
Tot Maria van de Drieëenheid zegde Jezus: *“Wie zoekt vindt, en Ik schenk aan wie vraagt. Maar een ziel die geen enkel verlangen bepaalt en haar gehele vertrouwen stelt op Mij, aan die heb ik het genoeg veel meer te geven dan zij zich had durven voorstellen ... Zodra een ziel op Mij vertrouwt, kom Ik in haar.”* (blz. 158).

Maar het gedrang werd zo groot, dat Hij zich opnieuw verwijderde. *Hij kondigde echter nog voor de volgende dag een grote bergrede aan op een andere hoogte; zij sliepen in het voormalige huis van Matteüs.*

Zevende en achtste zaligheid.

1153.

19 maart = 1 Nisan; Godsdienstig Nieuwjaar; Nieuwe Maan. – ‘s Morgens ging Jezus met de leerlingen op een berg ten oosten van de berg der zaligheden (namelijk op de berg van de tweede broodvermenigvuldiging die wij lokaliseren 7 km ten oosten van Jehoedijeh en 6 ten noordoosten van Groot-Chorazin). Zie kaart fasc. 16, nr.603 of grote kaart 1).

Ook het volk kwam van alle kanten naar Hem toe, want het legerde verspreid in gans het gewest, op hoogten en in dalen. Zij hielden Jezus gedurig en overal in het oog, om te weten waarheen Hij zich begaf. Heden werd niet geheeld, doch *Jezus vervolgde zijn prediking over de zaligheden, die Hij*

wilde besluiten; Hij leerde dus over de zevende en achtste zaligheid, beginnend waar Hij laatst opgehouden had.

Om de toeloop te ontgaan begaf Hij zich tegen avond met de apostelen en leerlingen op het schip van Petrus en zij vaarden het Meer af, doch landden niet, omdat ook het volk op meerdere boten scheep was gegaan en Hem volgde. Ik meen dat zij morgen vroeg terug zullen keren; de tweede broodvermenigvuldiging schijnt mij nabij.

Het hoofd van Joannes.

Het hoofd van Joannes is te Macherus nog niet uit de vuilnisput gehaald, maar na Pasen verlaat al het overig hofpersoneel van Herodes Macherus, en dan zal de put geruimd worden.

Slot van de bergrede. – Tweede broodvermenigvuldiging (Mt. 15, 32-39; Mk. 8, 1-10).

1154.

20 maart = 2 Nisan. –

Jezus is deze morgen weerom tegenover Betsaïda-Julias bij Klein-Chorazin aangeland. Hij besteeg met zijn leerlingen het gebergte en trok tot wel een uur ten noordoosten achter de berg der eerste broodvermenigvuldiging en nog hoger dan de laatste maal. Het was rechts in de woestijn van Chorazin en omtrent 2,5 uur ten westen (zuidwesten) van Regaba dat nog hoger lag.

Boven op *de berg waarop Jezus hier leerde*, was een grote ruimte, en niet ver van daar liep de weg, waarlangs Hij kortelings uit Cesarea-Filippi naar Regaba was getrokken. De plaats boven op de berg scheen ergens voor benuttigd te worden; het was als

een kampeerplaats voor reizigers, met overblijfselen van wallen. Ook was daar een heuvel en een langwerpige rechthoekige rotsstuk, gelijk een grote naakte rotsbank, waaraan de reizigers plachten te gaan aanliggen om te eten. Afgezien daarvan was het gewest zeer eenzaam en afgelegen. Dieper lagen kleine dalen en bochten verspreid, waarin ezels en ander rundvee graasden. Vele mensen waren reeds boven op de bergvlakte, terwijl andere van alle kanten er nog naar opstegen.

Jezus besloot hier zijn leer over de acht zaligheden en hield de slotrede van de zogenaamde grote bergprediking. Hij leraarde uiterst krachtadig en zielroerend. Vele vreemdelingen en heidenen waren aanwezig, in het geheel wel 4.000 mensen, de vrouwen en kinderen hier niet inbegrepen.

Tegen de avond onderbrak Jezus even zijn lering en in deze rustpoos zei Hij tot Joannes, dat de mensen Hem nu reeds drie dagen achterna gelopen kwamen, dat Hij hen nu voor lang moest verlaten en dat Hij hen daarom nu niet met zulk een honger huiswaarts wilde zenden.

Joannes antwoordde Hem: “Hier zijn wij volop in de woestijn; wij zouden ver moeten gaan om brood te krijgen. Moeten wij hun misschien bessen en vruchten die in de omstreken nog aan de bomen hangen, gaan verzamelen?”

Maar Jezus wederver: “Vraag aan de andere leerlingen hoeveel broden zij hebben!”

Dezen antwoordden: “7 broden en 7 kleine vissen.”
Maar het waren toch vissen van wel een arm lang.

Nu beval Jezus hun, een aantal ledige broodkorven van de mensen aan te brengen en de broden en de vissen op de stenen bank te leggen⁶¹⁰.

1155.

Terwijl zij dit deden, hernam Jezus zijn lering en ging er nog ruim een half uur mee door. Hij verklaarde heden zeer duidelijk dat Hij de Messias was. Hij sprak ook van de vervolging tegen Hem en van zijn aanstaande verheffing.

Er valt mij te binnen dat Hij ondermeer zegde: “Maar op die dag zullen de bergen geschokt worden, en, op de bank wijzend, deze rots hier zal barsten, deze rots, waarbij Ik de waarheid verkondigd heb, de waarheid die men niet heeft aangenomen.”

Hij riep ‘wee’ uit over Kafarnaüm, Chorazin en veel andere steden in de omstreken: “Zij alle, zei Hij, zullen op de dag van mijn verheffing voelen dat zij het HEIL van zich afgestoten hebben.” (cfr. Joa. 12, 32-34).

Hij sprak van de voorrang van dit geweest, waarin en waarvoor Hij het brood des levens gebroken had, “Maar,” zo zei Hij, “de doortrekkende reizigers nemen de hemelse gave en het geluk mee, de kinderen des huizes integendeel werpen het brood onder de tafel en de vreemden, de hondjes, zoals de Syrofenicische vrouw zich uitdrukte, verzamelen de brokkelingen,

⁶¹⁰ Kleine vissen, toch een arm lang. – Bij de Eufraat met inlanders vis etend, maakte Morton tegen zijn vreemde gastheren een bemerking over de grootte van de vis, maar zij glimlachten en zeiden, dat een andere in de Eufraat gevangen vis, ‘bizz’ genaamd, vaak 7 voet lang was en wel 100 pond woog (Langs Bijbelse Paden, 106).

en zij zullen daarmee gehele steden en dorpen verkwikken, voeden en ontvlammen.”

Vervolgens nam Hij afscheid van de mensen, spoorde hen nogmaals aan, zelfs met smekingen, tot boetvaardigheid en bekering. Hij herhaalde met nadruk zijn bedreigingen en kondigde aan dat Hij hiermee zijn prediking in dit gewest besloot.

De mensen bewonderden wenend zijn woorden, zonder die evenwel volkomen te verstaan.

*Nu beval Hij hun op de helling om de berg plaats te nemen. De apostelen en leerlingen moesten hen weerom rangschikken en plaatsen gelijk de vorige keer. Ook Jezus ging met de broden en vissen te werk, zoals bij de eerste broodvermenigvuldiging en de leerlingen droegen ze in korven van beide zijden naar de mensen (*Und die Jünger trugen in den Körben von beiden Seiten zu*).*

Na het wonder en de verzadiging der mensen werden de brokkelingen verzameld, die 7 korven vulden en aan de arme reizigers uitgedeeld werden.

1156.

Reeds 's middags waren een groot getal Farizeeën tussen het volk bij zijn lering geweest, maar hadden zich weer beneden in de herdersdalen begeven.

Tegen de avond waren er weer een groep van hen op de berg geweest en zij hadden nog zijn laatste bedreigingen gehoord en de broodvermenigvuldiging bijgewoond en waren vóór de anderen van de berg afgedaald om met de overige Farizeeën te beraadslagen, wat zij nog tot Jezus zouden zeggen, wanneer Hij van de berg afkwam.

De Farizeeën vormden een groep van een twintigtal man. Onder het voorwendsel de synagogen te bezoeken, waren zij Jezus de

hele tijd, in kleine groepen die elkander aflosten, tot hiertoe gevolgd om Hem te bespieden. Het waren dezelfde die te Cesarea-Filippi, te Noba, Regaba en Chorazin tegen Jezus geredetwist hadden. Mondeling of door boden maakten zij alles aan de Farizeeën te Kafarnaüm en te Jeruzalem bekend.

Jezus zei vaarwel aan het volk en allen weenden, dankten en prezen Hem met luide stem. Hij kon zich slechts met moeite aan hen onttrekken en ging met de leerlingen naar het Meer, om naar de grenzen (hier is dit: tot in de wateren) van Magdala en Dalmanoeta te varen (Mt. 15, 39).

De Farizeeën vragen een teken van de hemel (Mt. 16, 1-12; Mk. 8, 11-21).

1157.

Maar eer Hij boven (ten noorden van) de tolplaats van Matteüs in het schip steeg, kwamen de voormelde Farizeeën, een goed half uur van het Meer, nl. aan de voet van de berg der eerste broodvermenigvuldiging tot Hem.

Daar zij gehoord hadden dat Hij boven op de berg dreigend aanstaande aardbevingen en tekenen in de natuur aangekondigd had, traden zij gestoord en hooghartig Hem in de weg om met Hem te twisten en wilden van Hem een teken aan de hemel te zien krijgen.

Hij antwoordde hun gelijk het in het Evangelie staat (Mt. 16, 1-4).

Daar staat er nl. “'s Avonds zegt gij: Mooi weer, want de hemel ziet rood; en 's morgens: Vandaag lelijk weer, want de hemel is somber.

Het uitzicht van de hemel weet gij te beoordelen, maar de tekenen der tijden niet.

Een boos en overspelig geslacht vraagt een teken en

geen teken zal het gegeven worden dan het teken van Jonas de profeet.”

En ik hoorde bovendien *dat Hij hun een aantal weken noemde, waarna hun het teken van Jonas gegeven zou worden en ik bemerkte dat het einde van dat aantal weken juist met zijn kruisiging en verrijzenis samenviel.*

Dan liet Hij hen staan en ging met de apostelen naar het Meer en besteed het schip van Petrus (cfr. Mt. 16, 4). Andere leerlingen hadden het reeds gereed gelegd en zij voeren eerst een eind in de richting van de overkant en dan – het was ondertussen donker geworden – lieten zij zich afdrijven met de stroom van de Jordaan (die van noord naar zuid midden door het Meer vloeit).

Daarna stuurden zij het schip uit de stroom een weinig naar het oosten en sliepen in het schip op de grenzen (dus bij de kust) van Magdala en Dalmanoeta.

Nota van Brentano. – “Volgens de H. Evangeliën (Mt. 15, 39 + 16, 1 en Mk. 8, 10-11) schijnen de Farizeeën op het gebied van Dalmanoeta of Magedan tot Jezus gekomen te zijn, maar de zuster bevestigde uitdrukkelijk dat de Evangelist eerst geheel de reis van Jezus zonder meer heeft aangeduid en daarna dit bepaalde feit, dat op die reis voorgevallen was, heeft vermeld, met verwaarlozing van de plaatsomstandigheden. Zij beweerde zeer uitdrukkelijk dit zo gezien te hebben.” Aldus Brentano.

Tot een soortgelijke verwaarlozing van de omstandigheid van plaats kan men besluiten in een ander geval door de vergelijking van Matteüs 15, 21-22 met Markus 7, 24-25.

Vaartocht op het Meer. – Jezus onderricht de apostelen.

1158.

21 maart = 3 Nisan. –

Ik heb Jezus met de leerlingen niet uit het schip aan land zien gaan; zij roeiden het Meer af en tevens naar het midden, waar de Jordaan het Meer doorkruist, en daar lieten zij het schip voortdrijven, door het roer alleen bestuurd; zij brachten (het overige van) de nacht afwisselend door met slaap, geestelijk gesprek en gebed op bepaalde uren.

Daarna zich uit de stroom loswerkend en opwaarts roeiend, naderden zij het land. Zij roeiden, maar wanneer zij geen gunstige wind hadden, gingen ook wel enige scheepslieden op de oever en sjouwden het schip met koorden voort.

Zo lagen zij gisteren op deze vaart op de grenzen van Magdala en Dalmanoeta stil en sliepen op het schip (tussen 20 en 21 maart).

Deze morgen nu, (zoals reeds gezegd), naderden zij de andere oever en roeiden in het westelijk gedeelte van het Meer buiten de stroom weer opwaarts. Toen was het dat zij bemerkten geen brood meegenomen te hebben; slechts één brood was op het schip voorradig.

Hier vertelde de zienster beknopt *de vermaning, berisping en waarschuwing van Jezus tegen het zuurdeeg van de Farizeeën, zoals de evangelisten het beschreven hebben.* (Mt. 16, 5-12; Mk. 8, 14-21).

Heden vrijdag voeren zij langzaam het Meer weer op en *Jezus gaf hun vele onderrichtingen. Hij sprak over zijn naderende verheffing, zijn lijden en vervolgingen. Hij verklaarde hun duidelijker dan ooit dat Hij de Christus, de Messias was.* Zij hoorden en verstonden alles en geloofden het ook, maar zij vergaten het ook weldra weer, doordat

zij het niet lang met hun gewoon menselijke opvattingen konden overeenbrengen en hun gewone manier van denken spoedig weer de overhand kreeg; zij lieten weer de loop aan hun aardse denkbeelden en gingen niet dieper op zijn woorden in; zij aanzagen zulke uitlatingen voor diepe profetische leringen (waarmee zij in de praktijk niet veel rekening dienden te houden).

1159.

Hij sprak hun ook over zijn reis naar Jeruzalem en de vervolging die Hem daar te wachten stond. Men zou zich aan Hem ergeren en het zou zo ver komen, dat men met stenen naar Hem zou gooien (cfr. Joa. 8, 59).

Hij zegde nog: “Degene die niet al zijn bezit en al de zijnen verlaat, en, in Mij gelovend, Mij niet tot in mijn vervolging navolgt, die kan mijn leerling niet zijn.”

Ook sprak Hij over de reizen en de vele en moeilijke werken, die er vóór zijn verheffing nog te doen waren, en zei dat nog velen, die afvallig geworden waren, terug zouden keren.

Toen vroegen zij of ook diegene terugkeren zou, die eerst zijn vader had willen begraven, en of Hij hem niet zou aanvaarden, daar hij, volgens hun mening, dit wel scheen te verdienen. Maar Jezus beschreef hun diens gemoedsgesteldheid en hoe hij aan het aardse verslaafd was.

Meteen hoorde en begreep ik dat de uitdrukking ‘zijn vader begraven’ een zinnebeeldige manier van spreken was, waardoor de regeling en verdeling van het erfgoed tussen hem en zijn oude vader aangeduid werd. Zo was het zijn bedoeling zich van zijn vader vrij te maken en zijn erfdeel in zekerheid te stellen.

Toen Jezus de gehechtheid van die mens aan zijn tijdelijk bezit en goed aldus in het licht stelde, riep Petrus in zijn ijver uit: “Goddank! Meester, zulke gedachten heb

ik niet gehad, toen ik mij bij U aansloot!”
Maar Jezus gaf Petrus een standje, hem zeggende dat het hem niet toekwam dit uit te spreken en dat Hij beter gedaan zou hebben met Hemzelf dit te laten zeggen.

Genezing van een blindgeborene (Mk. 8, 22-26).

Zij kwamen in de namiddag te Betsäida en gingen in het huis van Andreas (aan de noordkant van de stad) om zich een weinig te verkwikken en zich van brood en spijzen te voorzien. Zij werden niet gestoord door toeloop, doordat het volk niet wist waar Jezus gebleven was en daarop uiteengegaan was.

Hier in Betsäida was een blindgeboren grijsaard. *Tot nog toe had Jezus hem nooit genezen.* Nu bracht men hem weer hier aan en daar zij op het punt stonden naar het schip terug te keren, smeekte men Jezus met aandrang hem eerst te genezen.

De Heer nam hem bij de hand met zich mee buiten de stad en hier onder zijn apostelen en leerlingen raakte Hij de ogen van de blinde met zijn tong en met speeksel aan, legde hem zijn handen op en vroeg hem of hij iets zag.

De man deed de ogen open keek strak voor zich uit en zei: “Ik zie de mensen wandelen zo groot als bomen.”

Hierna legde Jezus hem nogmaals de handen op de ogen en deed hem weer kijken.

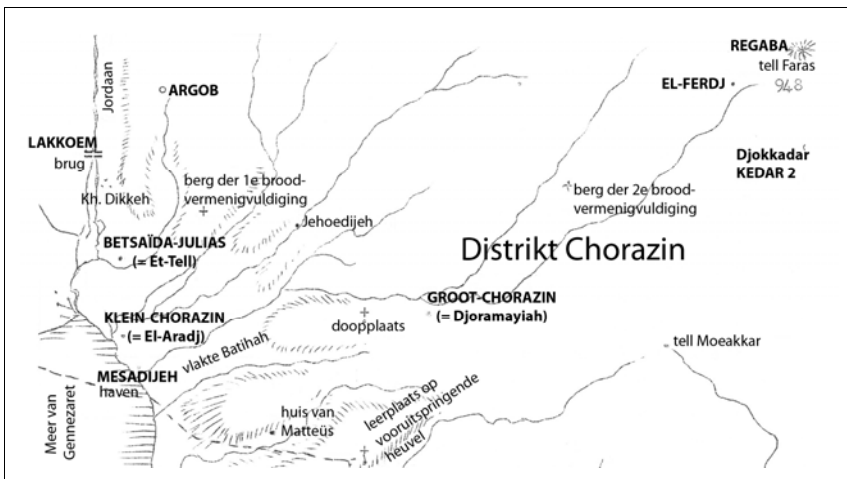
Nu zag de man goed en Jezus zei hem dat hij zich huiswaarts moest spoeden, God bedanken en niet in de stad rondlopen om zich op zijn genezing ijdel te beroemen.

Jezus voor het eerst te Betsaïda-Julias.

1160.

Jezus voer hierop – het was ongeveer 3 uur – met de apostelen naar de overzijde en landde aan niet ver beneden de uitmonding van de Jordaan. (Dus bij el-Aradj of Klein-Chorazin).

Zij volgden op de oostelijke oever van de Jordaan de weg opwaarts naar Betsaïda-Julias. Op deze weg kwamen met Hem weer samen de overige apostelen en leerlingen, die, van Cesarea uit, naar het oosten gezonden waren; zij ontmoetten hen in het gewest van de berg der eerste broodvermenigvuldiging, waar zij van het gebergte afgedaald kwamen; zij zetten samen hun weg naar Betsaïda-Julias voort en stonden af en toe stil om *een onderricht van Jezus te aanhoren*. Julias schijnt mij een half uur van het Meer, stroomopwaarts van de Jordaan te liggen.

Ook hier sprak Jezus over het dreigende gevaar en zijn aanstaande verheffing, en de apostelen baden Hem hen toch niet meer uit te zenden, opdat zij in het gevaar en de nood bij Hem zouden kunnen zijn.

Zij kwamen vóór de sabbat in Betsaïda-Julias aan, waar een eigen verblijf voor hen bereid was. Toen zij de stad naderden, werd Jezus' aankomst door de mensen die ten sabbat gingen, bekend gemaakt, en men kwam Hem en zijn gevolg hoffelijk tegemoet; men bood hun in de herberg gastvrij het welkomsgerecht en de voetwassing aan. De vele hier wonende heidenen groetten Jezus van op een afstand.

Jezus' leerrede in de synagoge werd door vele mensen, ook door vele schriftgeleerden en Farizeeën uit de stad aanhoord, want hier bestond een soort hogeschool voor alle geestelijke en profane wetenschappen. Hier heerste nu een algemene vreugde, omdat Jezus zo onverwacht de eerste maal naar hier kwam; het klein volk verheugde zich oprecht en van harte, en de schriftgeleerden uit ijdelheid, daar zij voortaan er ook zouden kunnen op roemen de Leraar gehoord te hebben, die in deze omstreken en vooral te Kafarnaüm zoveel ophef maakte. Voortaan konden zij zich immers een eigen oordeel over de grote Leraar vormen.

Zij gedroegen zich zeer hoofs, maar koel en trots, zoals hoogleraar, en lokten besprekingen en disputen met Jezus uit, door Hem allerlei vragen en punten uit de Wet en de Profeten voor te leggen, doch zonder bewuste boosheid en meer uit nieuwsgierigheid en ijdelheid om met hun wetenschap voor het volk te pralen. *Jezus las en verklaarde de sabbatlezing.*

Daarna hield Hij nog een welsprekende eigen rede over het vierde gebod: "Gij zult vader en moeder eren, opdat gij lang moogt leven op aarde."
Dit 'lang leven op aarde' legde Hij zeer wonderbaar en diepzinnig uit. Hij verklaarde dit nader door een gelijkenis van een stroom, die noodzakelijk moet opdrogen, indien hij niet meer gevoed wordt door zijn bron, die men verstopt heeft, enz. De toepassing en betekenis van die vergelijking weet ik niet meer nauwkeurig.

Achteraf was er nog een zeer prachtige maaltijd, waarbij ook de schoolkinderen aan eigen tafels zaten. *Jezus heeft hier ook de parabel van de arbeiders in de wijngaard verhaald en uitgelegd* (Mt. 20, 1-16).

1161.

22 maart = 4 Nisan; Sabbat. –

Julias is een gloednieuwe stad, nog volop in aanbouw, zeer schoon en in heidense stijl, met bogen en zuilen. Het strekt zich in de lengte langs (een arm van) de Jordaan uit, en aan de oostkant, (op de oostelijke helling) zijn vele huizen met hun achterkant in de rots van de heuvel ingehouwen⁶¹¹.

Aan deze (oost)kant strekt de stad zich uit tot het opstijgende gebergte.

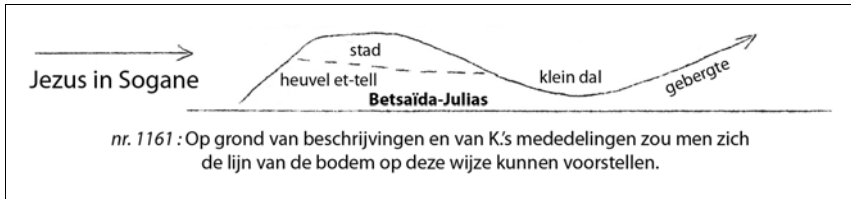
⁶¹¹ **Betsaïda-Julias = et-Tell.** – Ligging van Betsaïda-Julias.

Het is te vereenzelvigen met de heuvel et-Tell. Deze naam betekent 'de heuvel'.

Hij verheft zich 25 m boven de omgeving, tenzij aan de noordoostkant. Ten westen en ten zuiden naast een Jordaanvertakking is de helling steil. Ten oosten of beter noordoosten daalt de bodem zachter en stijgt dan weer en gaat ten noordoosten over in het gebergte. Aan de westvoet van de heuvel ontspringt een overvloedige bron en vloeien twee gekanaliseerde beken, die de goede grond buitengewoon vruchtbaar maken. De heuvel beheerst in het zuidoosten de gehele vlakte Batihah, die eveneens zeer vruchtbaar is.

Het dorp et-Tell bedekt slechts een gedeelte van de ruïne die op de top en heuvelhelling verspreid ligt. Alle bouw materiaal is er weggehaald; alleen onbehouwen vulkaanstenen en basaltblokken zijn er blijven liggen. Archeologen besluiten uit die vormeloze toestand dat de onderneming van de tetrarch Filippus onafgewerkt is gebleven.

Dit zou treffend de bewering van K. bevestigen dat in Jezus' openbaar leven de stad nog in aanbouw was (en dus misschien nooit voltooid werd). Men heeft er menig voorwerp gevonden, waaruit blijkt dat de stad dateert uit het Romeinse tijdperk en de tijd van Christus (cfr. Cl. Kopp, 233-234 + nr. 98).

Jezus leerde heden weer in de synagoge, bezocht ook de scholen en ik zag Hem ook op deze sabbat gaan wandelen. De inwoners trokken Hem achterna, hielden Hem staan en verzochten Hem om inlichtingen nopens de juiste inhoud van zijn leer en vroegen Hem wat zij doen moesten. Zij baden Hem hen hierin te onderrichten.

Hij zei hun ondermeer dat zij zijn lering niet zouden volgen, zelfs indien Hij hun die duidelijk uiteenzette, en dat zij slechts op nieuwigheden zinden en belust waren; dat zij reeds vaak zijn leer in de omstreken vernomen hadden, en Hij vroeg hun of zij misschien hoopten nu een andere leer te vernemen.

Immers, zij vroegen Hem naar zijn lering, hoewel Hij die nog gisteren en ook heden verkondigd had.

Zij gingen dan met Hem naar hun bouwterreinen en hun stad in aanbouw, waar hout en stenen lagen en zij spraken genoeglijk over de nieuwe bouwtrant, maar Jezus leerde in parabelen over het bouwen op zand, en het bouwen op een grondslag van rots, en over de hoeksteen, die de architecten en bouwlieden zouden verwerpen en over het instorten van hun gebouwen. (Mt. 7, 24-27; 21, 42-45).

Op deze wandeling werden verscheidene zieken, lammen en waterzuchtigen, ook een paar krankzinnige bezetenen, die gedragen werden, op zijn weg gebracht en door Hem genezen.

's Avonds sloot Jezus de sabbat en de Farizeeën disputeerden nog druk met Hem, doch minder uit eigenlijke boosheid dan uit eerezucht en gewichtigdoenerij.

Maria en de andere vrouwen zijn reeds sedert verscheidene dagen te Betanië.

1162.

23 maart = 5 Nisan. –

Met de 12 apostelen en een dertigtal leerlingen is Jezus heden nogal laat in de morgen uit Betsaïda-Julias weggegaan. Zowat een uur ten noorden van Julias passeerden zij langs een stenen brug, die als een grote weg over de Jordaan geslagen was. Mensen uit Julias vergezelden Jezus nog een eindweegs.

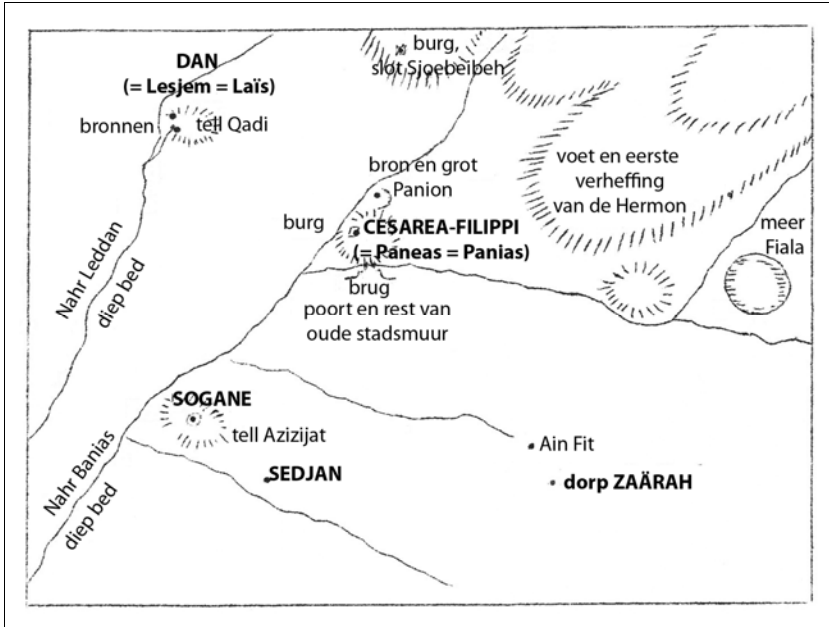
Hij ging dan de hoogte op, iets noordoostwaarts tot in het gewest, waar de kleine Jordaan (of Opper-Jordaan) in het meer Merom vloeit. Hij ging, ongeveer 1,5 uur van Cesarea-Filippi, in het vlek of stadje Sogane⁶¹².

⁶¹² De lange weg van Betsaïda-Julias tot Sogane (40 km in de rechte lijn) beschrijft K. nogmaals zeer kort. De brug die zij vermeldt, een uur ten noorden van Betsaïda-Julias bevond zich even ten noorden van ed-Dikkeh.

Sogane = Azizijat = Sedjan. – Bij Sogane wijst K. op de diepe bedding (nl. 5 à 6 m) waarin de bovenlopen, met name de rivieren Nahr Banias en Nahr el-Leddān vloeien, zie nr. 1140, voetnoot 602.

Sogane was, volgens Flavius Josephus de hoofdstad van Opper-Gaulanitis, zoals Seleucia het was van Midden-Gaulanitis en Gamala van Beneden-Gaulanitis. Wetenschappelijk is de ligging van Sogane niet teruggevonden, maar zonder enige twijfel is het te vereenzelvigen met tell Azizijat, een ovale heuvel met een zeer sterke ligging tussen diepe ravijnen, aan de zuidkant van de diepe Nahr Banias, 4 km ten zuidwesten van Cesarea-Filippi. De oude naam Sogane is verloren, maar in heel dit gewest is Azizijat de enige ruïne die voor een bergvesting in aanmerking komt.

Een bijzonder sterk argument voor deze plaats is het feit dat een half uur ten zuidoosten van Azizijat een plaats bestaat met name Sedjan, die nooit geschikt is geweest voor een versterkte stad en dit ook nooit is geweest.

Sedjan is dezelfde naam als Sogane en het ligt voor de hand, het is zelfs duidelijk dat de naam Sogane zich naar dit nietig dorp, thans vergaan, heeft verplaatst, iets wat met menige andere plaats, b.v. Jericho, het geval is geweest. Ook tekent kaart 'Israël' te Aziziat een soort sterretje aan, *, dat wijst op een vesting.

Volgens de eerste twee Evangelisten kwam Jezus in het gewest van Cesarea-Filippi.

Volgens K. kwam Hij te Sogane, slechts 4 km van Cesarea-Filippi. Dan trok Hij het gebergte in, bereikte de hoogvlakte en kwam tussen de heuvelen die zich nog 200 m – 300 m – 400 m boven deze hoogvlakte verhieven.

Hier was Hij even ten zuiden van Cesarea of zelfs van het meer Fiala, dus wel degelijk in het gewest van Cesarea-Filippi en hier beleed Petrus het Messias-zijn en de Godheid van Jezus.

Hier in Opper-Gaulon zijn toppen van 1189 m, 1294 m, 1258 m, 1257 m, 1029 m, 1164 m, enz.

Jezus zelf beschouwt Petrus' belijdenis als iets zeer gewichtig en vandaar dat Hij zichzelf in het gebed afzondert en zijn leerlingen beveelt te doen zoals Hij.

De Jordaan is hier in dit gewest als een beek in een zeer diep bed. De mensen verdrongen zich om Jezus, begerig naar onderricht. *Hij hield dan een toespraak en genas zieken tot tegen de avond.*

Jezus had heden op zijn gehele weg de leerlingen door onderrichtingen, waarbij Hij dikwijls stil bleef staan, (op iets gewichtigs) voorbereid.

's Avonds ging Hij met de apostelen en leerlingen een uur zuidoostelijker terug in het gebergte, of liever, Hij ging een hoogte of gebergte op, die van boven verscheidene diepten en heuvels vormde. De leerlingen en apostelen vertelden Hem alles, wat zij op hun laatste missietocht gezien, vernomen, gehoord en gedaan hadden. Toen het duister werd, scheidde Hij van hen, *na hun bevolen te hebben een weinig te eten en dan te bidden en te rusten.*

Petrus' belijdenis. – Jezus belooft hem het primaatschap (Mt. 16, 13-23; Mk. 8, 27-33; Lk. 9, 18-22).

1163.

24 maart = 6 Nisan. –

Reeds gisterenavond, op de weg naar hier en ook tijdens het onderhoud gedurende de nacht, eer zij voor het gebed en de rust van elkander scheidden, liep hier, boven, tussen de heuvelen hun gesprek over de ophef en de indruk, veroorzaakt door Jezus, door zijn verschijning, lering en werkzaamheid in de verscheidene steden, waar de leerlingen gegaan waren, geleerd en geheeld hadden.

Jezus had hen de gehele weg aanhoord, hun veel uitleg verstrekt, berispingen, wenken en richtlijnen gegeven. Hij had uitgeweid over zijn reis naar

Jeruzalem voor het feest, Hij had de nabijheid van zijn verheffing aangekondigd en gewag gemaakt van een spoedig begin van zijn Rijk en van hun eigen roeping in dit Rijk. Hij had hen 's avonds ook vermaand om zich door het gebed degelijk voor te bereiden, daar Hij hun ernstige en gewichtige waarheden mee te delen had.

Jezus zelf bracht het grootste gedeelte van de nacht in het gebed door, nu staande, dan liggend, zoals Hij dit vóór belangrijke, heilige handelingen placht te doen.

Nadat zij vóór dag weerom samengekomen waren en gebeden hadden, vroeg Jezus aan de 12 en aan enige oude leerlingen, welke laatste echter buiten de kring stonden: "Wie zeggen dan de mensen dat Ik ben?" Men was immers weer beginnen spreken over wat zij gisteren zoal over hun zendingen verteld hadden.

De apostelen nu stonden aan zijn beide zijden in een kring. Aan zijn rechterhand stond Joannes, dan diens broeder Jakobus en de derde was Petrus. Nu vertelden de apostelen en leerlingen menigerlei mening van de mensen over Jezus, meningen die zij hier en daar vernomen hadden, hoe Hij door enigen voor Joannes de Doper, door anderen voor Jeremias, die men verzezen waande, gehouden werd, en zij noemden nog veel andere profeten, voor wie Hij ook wel aanzien werd.

1164.

Toen zij uitgesproken waren en de woorden van Jezus hierover verwachtten, *zweeg Hij een korte tijd, totdat zij allen weer rustig waren; zijn gelaat nam een zeer ernstige uitdrukking aan, als was er iets gewichtigs op handen.* Zij hielden vol verwachting hun blik op zijn

aangezicht gevestigd en *dan zei Hij*: “Maar *Gij dan, voor wie houdt GIJ Mij?*”

Niet één voelde lust om te antwoorden, behalve Petrus, die ogenblikkelijk in kracht en vuur schoot. Hij trad met één voet geestdriftig in de kring, en, met de hand plechtig getuigend, zei Hij, met grote kracht en luidop, als was hij de stem en tong en tolk van allen: “Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God!”

Jezus antwoordde hem met grote ernst, zijn stem klonk krachtig en bezielde; zijn voorkomen was bovennatuurlijk, majestueus en profetisch; het goddelijke straalde uit Hem; Hij scheen te schitteren en van de aarde opgeheven en Hij sprak deze woorden: “Zalig zijt gij, Simon, zoon van Jonas, want vlees noch bloed hebben u dit geopenbaard, maar mijn Vader, die in de hemel is. En Ik zeg u: gij zijt een rots en op die rots zal Ik mijn Kerk bouwen en de poorten der hel zullen haar niet overweldigen, en Ik zal u de sleutels van het Hemelrijk geven. Wat gij bindt op aarde, dat zal in de hemel gebonden zijn, en wat gij op aarde ontbindt, dat zal ook in de hemel ontbonden zijn!”

Ik zag dat Petrus de woorden van Jezus, die een profetie waren, door dezelfde geest volkomen begreep, door Wie hij zijn geloof in Jezus' Godheid had beleden. Hij was er geheel van doordrongen. Maar de overige apostelen schrikten verrast, en zagen elkander en Petrus en Jezus met vrees aan, toen Petrus met zulk een geestdrift en bezieling zei: “**Gij zijt de Christus, de Zoon van God!**”

Ja, zelfs Joannes gaf zijn schrik zo onomwonden te kennen, dat *Jezus achteraf, terwijl Hij met hem alleen wandelde, hem over zijn verwondering ernstig berispte.*

Petrus' belijdenis - voorstelling in de kunst

In de streek van Cesarea-Filippi ondervroeg Jezus zijn leerlingen:

"Wie zeggen de mensen dat de mensenzoon is ... En voor Wie houdt Gij Mij?"

Simon Petrus antwoordde: "Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God!"

Jezus antwoordde hem: *"Zalig zijt gij! Simon! zoon van Jona; want niet vlees en bloed hebben u dit geopenbaard, maar mijn Vader die in de hemel is. En Ik van mijn kant zeg u: Gij zijt Petrus (steenrots) en op deze steenrots zal Ik mijn Kerk bouwen en de poorten der hel zullen haar niet overweldigen. En u zal Ik de sleutels van het Hemelrijk geven. En al wat gij op aarde zult binden, zal ook in de hemel gebonden zijn. En al wat gij op aarde zult ontbinden, zal ook in de hemel ontbonden zijn."*

De woorden van Jezus tot Petrus werden gezegd met zonsopgang; ze waren des te plechtiger en ernstiger, daar Jezus zich met de leerlingen daartoe in het gebergte afgezonderd had en hun bevolen had te bidden. De overige apostelen verstonden die woorden niet in hun volle betekenis. Maar Petrus verstond ze, en ik bemerkte dat de anderen nog altijd een uitleg in aardse zin zochten.

Zij meenden dat Jezus in zijn Rijk aan Petrus het hogepriesterambt zou verlenen, en ik hoorde dat Jakobus naderhand tot Joannes op de weg daarover sprak en de hoop uitdrukte, dat zij toch waarschijnlijk wel de eerste plaatsen na Petrus zouden bekomen.

Nu verklaarde Jezus aan de apostelen nog zeer duidelijk dat Hij de beloofde Messias was. Hij paste alle messias-profetieën op zichzelf toe en zei dat zij nu naar het paasfeest te Jeruzalem zouden gaan en zij begaven zich nu gezamenlijk op de terugweg zuidwestwaarts naar de Jordaansbrug.

Petrus was nog geheel onder de indruk van Jezus' woorden betreffende de sleutelmacht. Hij naderde tot de Meester op de weg om onderrichting en opheldering te vragen over bepaalde gevallen, die hem niet duidelijk waren, want hij was zo gelovig en ijverig dat hij in de waan verkeerde dat zijn arbeid nu aanstonds begon, aangezien hem de voorwaarde, de noodzakelijkheid van Jezus' lijden en van de zending van de H. Geest nog niet bekend waren. Hij ondervroeg de Heer dus nopens verscheidene gevallen; of hij zelfs in dit of dat geval zonden kon vergeven.

Ik herinner mij dat hij van tollenaars en openbare echtbrekers sprak, en *dat Jezus hem gerust stelde en zei dat hij dit alles later veel duidelijker zou vernemen, dat het geheel anders was dan hij verwachtte, dat een andere Wet op komst was, en meer dergelijks.*

Hierna begon Jezus op de weg, nu al wandelend, dan weerom stilstaand, terwijl zij een kring om Hem vormden, *hun vele toekomstige bijzonderheden te voorspellen: zij zouden naar Jeruzalem gaan en bij Lazarus het paaslam eten. Er zou dan nog veel arbeid, moeite en vervolging komen.*

Hij voorzegde hun vele reizen en gebeurtenissen in het algemeen, en dat Hij ook nog een van hun beste vrienden uit de dood zou opwekken. Daar dit een grote aanstoot zou geven, zou Hij zich door de vlucht aan zijn vijanden onttrekken, en dan zouden zij het volgende jaar nogmaals naar het paasfeest gaan.

Iemand zou Hem dan verraden, Hij zou gevangen genomen, mishandeld, gegeseld, bespot en onder verguizingen gedood worden. Die dood moest Hij ondergaan voor de zonden van de mensen, Hij zou sterven, maar de derde dag weer verrijzen (cfr. Mt. 16, 20-23). Dit is nog maar een vluchtig overzicht, want Hij zei alles zeer omstandig, bewees het uit de Profeten en was onder die uiteenzetting zeer ernstig en tevens liefdevol.

1166.

Petrus was zeer bedroefd bij het horen van die aankondiging van Jezus' mishandeling en dood, en wel zó dat hij zich in zijn ijver dicht bij Jezus voegde en, in vertrouwen met Hem alleen sprekend, zich tegen zijn voorspelling verzette en een ander verloop van zaken verlangde: "Zo mag het niet geschieden, Heer! dat zal ik niet gedogen; ik zal eerder sterven dan dit te dulden. Dit blijve ver van U, Heer! Dit mag U niet overkomen!"

Jezus integendeel wendde zich zeer ernstig tot Petrus en bestrafte hem beslist en krachtdadig: "Weg van Mij, satan! ge zijt Mij een aanstoot! ge hebt geen zin

voor wat volgens God, maar wel voor wat volgens de mens is!”

Hierna zette Jezus zijn weg voort en Petrus was zeer verschrikt; hij overdacht bij zichzelf hoe Jezus hem zojuist gezegd had dat hij niet uit vlees en bloed, maar onder goddelijke openbaring Hem voor de Christus beleden had, en **hoe Hij hem nu satan (tegenstander, vijand) noemde; iemand die niet uit God is, maar die spreekt volgens menselijke zin en begeerte, en dit omdat hij zijn lijden wilde verhinderen.**

Hij vergeleek dit beide en werd ootmoediger: hij zag Jezus met meer ontzag, bewondering en geloof aan. Maar hij was zeer bedroefd, omdat hem daaruit de werkelijkheid van Jezus' lijden des te klaarder bleek.

Ik zag nu Jezus, de apostelen en leerlingen, in gescheiden groepen, die om de beurt met de Heer gingen, over de Jordaanbrug trekken, en, de berg van de uitzending der apostelen aan hun rechterhand latend, in zuidwestelijke richting reizen. Zij wendden zich boven het westelijk einde van het dal van Kafarnaüm zuidwaarts⁶¹³.

Zij reisden alzo de rest van de dag tot in de nacht snel voort en vermeden zoveel mogelijk alle steden en dorpen; zij hielden slechts stil om een weinig uit te rusten en wat voedsel te nemen, *en Jezus onderrichtte hen dan.*

⁶¹³ De berg der eerste uitzending hebben wij vroeger aangewezen 3 à 4 km ten zuidoosten van de stad Safed. Zij laten hem natuurlijk rechts.

Van de Jordaanbrug voort reizen zij westwaarts en komen aan het westelijk einde van het dal van Kafarnaüm, d.i. het kleine dal Tabiga dat ten westen begrensd en afgesloten is door de heuvel Oreimeh.

Vanop deze heuvel, boven het westelijk einde van het dal, richt hun weg zich meer zuidwaarts door de vlakte Gennezaret, dan weer westwaarts tot de baden van Betulië en van hier bestendig zuidwaarts, zodat Jezus verder de berg Tabor rechts heeft.

Het was reeds nacht, toen zij de herberg van de baden van Betulië bereikten; zij namen er hun intrek en troffen er Lazarus met verscheidene leerlingen van Jeruzalem, die daar op hen wachtten.

Onderhoud met Lazarus die bezorgd is voor Jezus.

1167.

25 maart = 7 Nisan. –

Jezus ontmoette Lazarus hier in de herberg. Sedert enige tijd had Jezus hem door Judas laten weten dat Hij met de zijnen het paaslam bij hem te Betanië verlangde te eten, en Lazarus was, wegens dit voornemen, onlangs reeds voor de nodige afspraak bij Jezus te Kafarnaüm gekomen (nrs. 1165, 1169), maar toen had ik vergeten dit te zeggen.

Acht dagen geleden sprak Jezus te Betsaida met boden van Lazarus. Dezen zullen hem wel hebben geboodschapt dat Lazarus Hem hier bij de baden wilde afwachten en nu vond Jezus hem hier inderdaad.

Lazarus was nu Jezus tegemoet gekomen om Hem, en tevens de apostelen en leerlingen waarschuwingen betreffende het feest van Pasen over te brengen. Hij zei tot Jezus dat men voorzag dat een opstand op het feest plaats zou hebben. Ik herinner me slechts enige dingen van hetgeen er aanleiding toe zal geven; hij deelde Jezus mee dat Pilatus een nieuwe geldsom van de tempel wilde hebben, om daarmee, naar ik meen, een standbeeld voor de keizer op te richten; voorts dat Pilatus eiste dat zij aan de keizer zekere offers zouden brengen en hem sommige ronkende titels en erenamen openbaar zouden toekennen.

Ik weet het niet meer precies, maar er waren 5 punten.

1168.

Deze eisen moesten nu doorgevoerd worden, maar de Joden hadden er een opstand tegen beraamd.

Een groot getal Galileeërs, met aan hun hoofd een zekere Judas van Gaulon, moesten zich daartegen verzetten. Deze Judas had vele aanhangers en hij hitste het volk geweldig tegen de vreemde overheersing en de Romeinse cijns op. Lazarus raadde Jezus dus aan weg te blijven van het feest, omdat er waarschijnlijk grote onlusten zouden ontstaan.

Maar Jezus antwoordde aan Lazarus dat zijn tijd nog niet gekomen was en dat Hem vooralsnog niets zou overkomen, dat dit oproer slechts een voorspel en de voorafbeelding zou zijn van een veel erger oproer dat over een jaar zou losbarsten, wanneer zijn tijd zou aangebroken zijn en het uur gekomen, waarop de Zoon des Mensen in de handen van zondaars overgeleverd zou worden.

Deze morgen zond Jezus de apostelen en leerlingen in gescheiden groepen op verschillende wegen en hield bij zich alleen Simon en Taddeüs, Natanael Chased en Judas Barsabas.

De andere moesten gedeeltelijk stroomafwaarts langs de Jordaan, gedeeltelijk ten westen van de Gerizzim door Efraïm naar het paasfeest optrekken en op hun weg nog enige steden bezoeken, waar zij nog niet geweest waren. *Hij verbood hun naar de steden van de Samaritanen te gaan en gaf hun nog verscheidene andere richtlijnen voor hun gedrag* (cfr. Mt. 10, 5-6). Ook Lazarus reisde tegelijk met de leerlingen af.

Later zag ik Jezus bij herders ten oosten van de Tabor, en, na een lange, moeizame tocht op Lazarus' kasteel bij Ginnim aankomen en daar overnachten.

26 maart = 8 Nisan. –

Jezus is woensdagavond te Lebona, niet op de burg, maar in de stad aangekomen. Hier verwachtten Hem vele vrienden, onder

wie ook de ouders van Manahem, de gewezen blinde leerling van Korea (zie fasc. 18, nr. 757).

27 maart = 9 Nisan. –

Jezus genas te Lebona enige Hem bekende mensen in hun huizen. Manahems ouders namen Jezus mee naar hun stad Korea. Ook genas Hij, doch zonder opzien, enige melaatsen en zieken in huizen. Ook hier spraken de mensen hem van de dreigende opstand, die men te Jeruzalem vreesde. Maar Hij verklaarde dat zijn tijd nog niet gekomen was⁶¹⁴.

⁶¹⁴ Nota van Brentano:

- de 26^e maart was de woensdag vóór Witte Donderdag;
- de 27^e was Witte Donderdag,
- de 28^e Goede Vrijdag.

Hierdoor zijn de mededelingen in deze dagen zo onvolledig.

Immers, de zienster placht in deze dagen de hele passie van Christus te beschouwen en mee te lijden.

In de kerkelijke vasten leed K. ieder jaar ook meer dan in gewone tijden. in nr. 1136 staat op 6 maart reeds een soortgelijke bemerking.

Over Judas van Gaulon, genoemd in nr. 1168, wordt straks een nota gegeven.

Openbaar Leven van Jezus

Hoofdstuk XVI – Reis naar Judea heen en terug (van 28 maart tot 9 april 1823).

Jezus gaat naar Betanië.

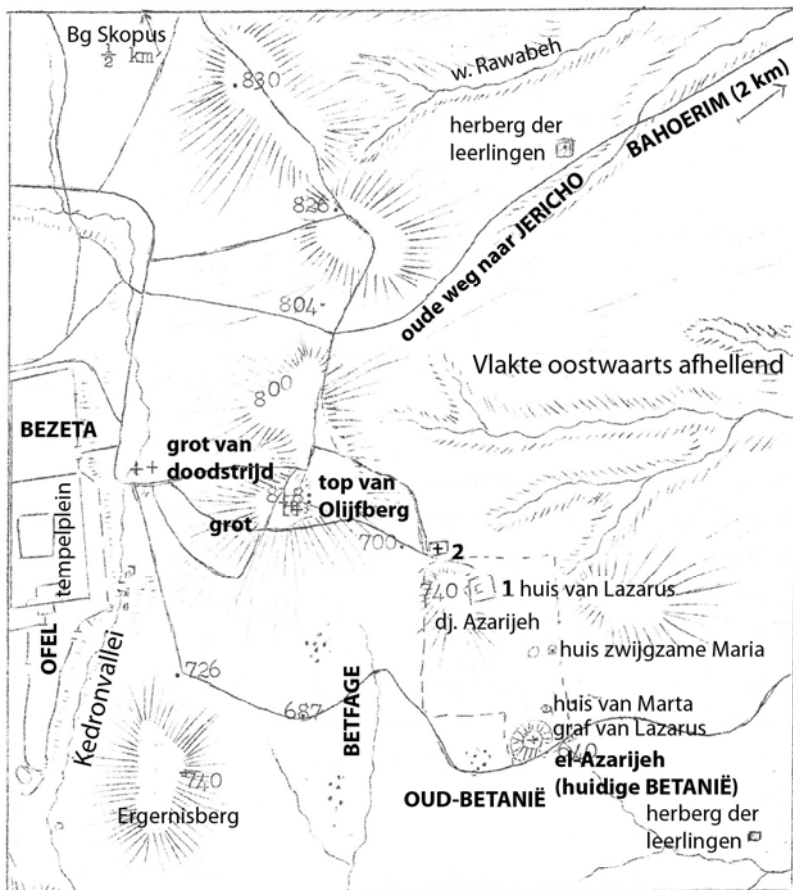
1169.

28 maart = 10 Nisan. –

Met de 4 leerlingen ging Jezus heden vroeg van Korea door de woestijn (van Jericho, tussen Jericho en Ofra) naar Betanië.

Een uur of 3 van Betanië, nog in de woestijn, ligt afzonderlijk een herdershuis, waarvan de bewoners meest van de liefdadigheid van Lazarus leven. Tot hier was Magdalena met Maria Salome, de verwante van Jozef (fasc. 22, nr. 1046) Jezus tegemoet gekomen, en wel geheel alleen (d.i. tegen de gewoonte in, zonder mannelijke begeleider). Zij hadden voor Hem een verversing bereid, en toen Hij naderde, liepen zij buiten en omarmden zijn voeten. Jezus rustte maar eventjes, *sprak met hen* en zette dan zijn weg voort tot Hij bij de herberg van Lazarus, een uur ten noorden van Betanië, gekomen was. De twee vrouwen volgden naar Betanië, doch langs een andere weg.

In de herberg vond Jezus reeds een deel van de uitgezonden leerlingen terug. Andere volgden, maar allen vonden mekaar te Betanië weer. Jezus ging niet door het dorp Betanië, maar langs achter in het kasteel van Lazarus. (Dit kasteel stond 800 m ten noorden van het dorp en slechts 100 m van de noordelijke ingang; zie kaartje in fasc. 10, nr. 251 evenals voor plan van het huis).

Op het kaartje duiden de volle dikke lijnen wegen aan;
de puntlijn stelt de grenzen voor van het domein van Lazarus en Marta.

Men heeft van west naar oost het tempelplein, de Kedronvallei, de Olijfberg, de djebel Azarijeh, tegen de oosthelling waarvan het huis of kasteel van Lazarus(1) aangebouwd is.

Het domein kan van noord naar zuid 900 m lang zijn en van west naar oost 400 m breed zijn.

Een voorname ingang (2), dicht bij de huidige kapel (+) die herinnert aan het uitgangspunt van Jezus' latere intocht in Jeruzalem.

Ongeveer 100 stappen ten zuiden van de noordelijke ingangspoort (2) staat het kasteel met ingangen aan de noord- en de oostkant. Van het dak kan men op de heuvel komen.

Bij zijn aankomst snelden zij Hem in het park tegemoet. Lazarus waste Hem de voeten (in de ontvangstzaal) en dan gingen zij door de tuinen. De vrouwen groetten Hem gesluierd. Zijn aankomst was zeer aandoenlijk, want juist werden 4 paaslammeren aangebracht, die men van de kudde afgezonderd had en in een afgetuind grasperk deed⁶¹⁵.

⁶¹⁵ Heden, 10 Nisan worden de paaslammeren van de kudde in een eigen plaats gebracht. In Egypte werd het paaslam op Gods bevel 5 dagen vóór het feest, d.i. op 10 Nisan afgezonderd.

De allerheiligste Maagd was hier reeds. Zij en Magdalena hadden de kransjes gemaakt, die de lammeren om de hals gehangen werden⁶¹⁶.

Jezus was juist kort vóór de sabbat aangekomen en vierde ('s avonds) de rustdag met alle overigen in een zaal (nl. de huissynagoge). *Hij was zeer ernstig en sprak bij deze gelegenheid enige zeer inslaande woorden. Hij las hierop de sabbatlezing voor en leerde erover. Daarna, onder de maaltijd, zegde Hij nog veel over het paaslam en zijn toekomstig lijden.* Ik meen dat Hij hier het paaslam zal eten.

Dit bevel was alleen van kracht in Egypte. Later gold het niet meer en ook in de andere dagen tussen 10 Nisan en het feest op 15 Nisan mocht men het paaslam afzonderen. Maar vele Joden bleven dit op 10 Nisan doen, naar het voorbeeld van hun vaders in Egypte. Zo geschiedde het ook hier bij Lazarus. Men bewaarde het in een grastuintje of grasbed of -perk.

⁶¹⁶ Kransen. – Het was een gebruik offerdieren met kransen te tooien. Hierna ziet men afbeeldingen van offerdieren met kransen uit de oude geschiedenis.

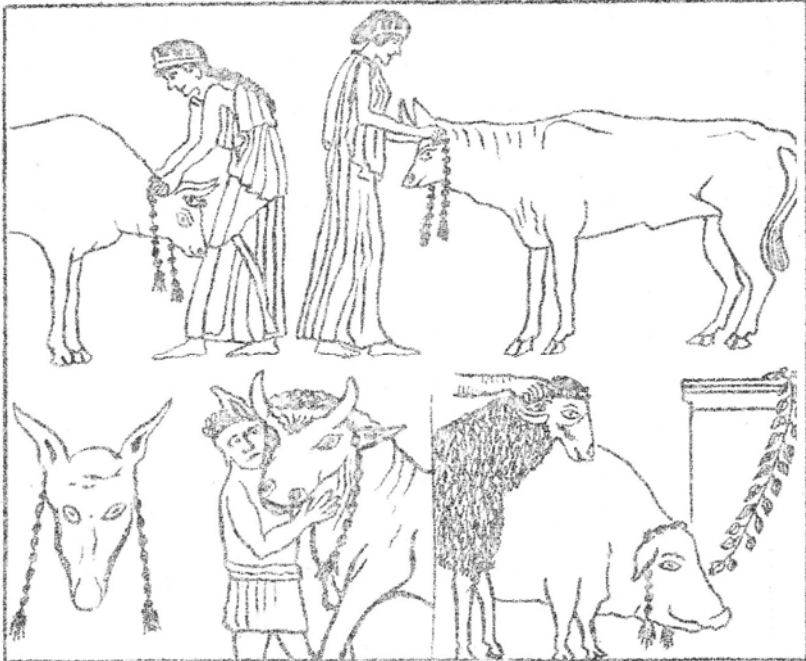
Twee priesteressen doen twee stieren een krans om de hals (uit D.B. Jupiter; zie ook D.B. Sacrifice, Couronne.)

In Handelingen, 14, 12 lezen wij: "Een priester van Zeus bracht stieren en kransen."

Een commentator vult dit aan als volgt: om de slachtoffers te tooien en zelfs ook de altaren, de beelden en de priesters, zoals Tertullianus zegt: "De deuren, de offerdieren, de altaren, de bedienaars en de priesters werden gesierd met een kroon."

Vele klassieke schrijvers, b.v. Ovidius, Lucianus, Vergilius, Herodotos, Diodorus van Sicilië, maken toespeling op dit gebruik; zie ook D.B. Couronne.

Bij de Mohammedanen bleef dit gebruik bewaard. Zie b.v. hierover: 't H. Land, 1^e jg. 68; Morton: Langs Bijbelse paden, blz. 272.

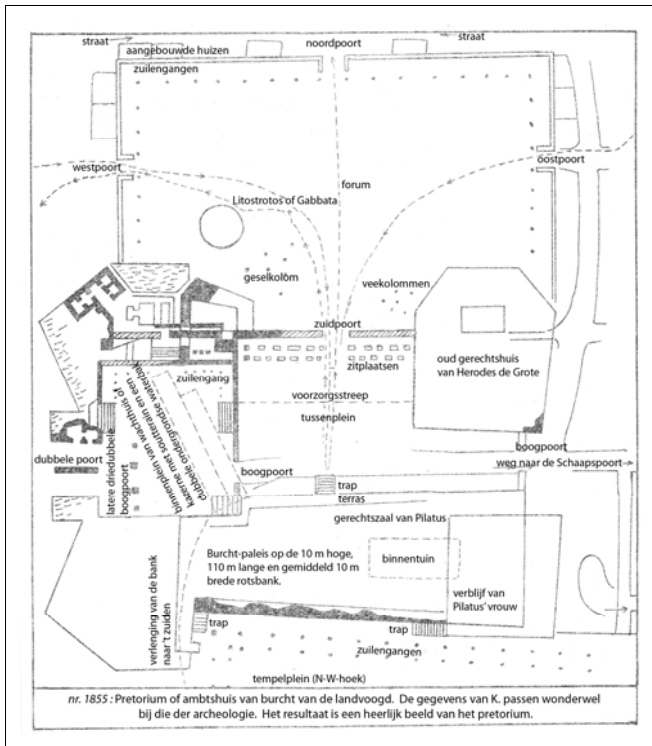
nr. 1169 : Offerdieren krijgen een krans omgehangen.

De onlusten te Jeruzalem.

1170.

De onlusten te Jeruzalem hebben hedennamiddag vóór de sabbat reeds een aanvang genomen. Pilatus zat op een hoge plaats, op een muur (of terras) van de burg Antonia, omgeven door soldaten. Al het volk was op de markt verzameld. De burg Antonia ligt aan de noordwesthoek van de tempel (of Tempelplein) op een omhoogstekende (vertikaal uit de grond springende) rots (rotsbank of -blok). Wanneer men van Pilatus' paleis (op de oostelijke helft van de rotsbank) links door de boog gaat, voorbij het (latere) geselhuis, heeft men hem ter linkerzijde (op de

westelijke helft van de rotsbank. Evenwel behoren toch ook tot de burg de noordelijke gebouwen ter rechterhand.⁶¹⁷

⁶¹⁷ Ze verheft zich op een rotsbank van 10 m hoog aan de zuidkant en slechts 6 m hoog aan de noordkant. Men kan er iets over lezen in fasc. 8, (deel Jeruzalem, D, II, De westelijke heuvelketen, van noord naar zuid bezichtigd), genoeg om deze passage te verstaan.

Hiertoe zal ook helpen het grondplan van de hele burg Antonia, dat bevat rechts Pilatus' paleis en links de burg. De massief zwarte gedeelten duiden nog bestaande resten aan. Op grond hiervan kan het plan gereconstrueerd worden, zoals het hier staat.

Pilatus zat op de muur of het terras in het midden van de rotsbank, boven de trap die afdaalt naar het tussenplein, waarover men op de markt komt. Van het terras heeft men een overzicht op plein en markt. Een vollediger beschrijving zal K. ons geven in 't verhaal van het Bitter Lijden.

De nieuwe wetten van Pilatus betreffende een belasting ten nadele van de tempel, werden van daar aan het volk voorgelezen. Deze opbrengst moest voor een waterleiding dienen, die tot op de grote markt en tot in de tempel zou komen. In de nieuwe bepalingen was er ook sprake van zekere eerbetuigingen, titels en offeranden voor de keizer. Maar er ontstond een groot gewoel, getier en gemor onder het volk, en in 't bijzonder waar de Galileeërs in groepen samengeschoold stonden; doch heden verliep alles nog betrekkelijk rustig. Pilatus gaf hun de tijd om zich te bedenken en liet het voorlopig bij bedreigingen. Het volk ging dan al grommend uit elkaar.

De Herodianen waren de heimelijke drijfveren van de woeling, de opwinders van het volk, maar zij deden alles zo bedekt, dat men hun schuld niet kon bewijzen. Zij hadden Judas, de Gauloniet, op hun hand, en deze had een gehele sekte van Galileeërs achter zich, die hem aanhing en tot wie hij telkens opnieuw tegen de cijns van de keizer uitviel. Onder godsdienstige voorwendsels en motieven hitte hij bij elke gelegenheid hun vrijheidsliefde aan⁶¹⁸.

⁶¹⁸ Judas de Gauloniet. – De onlusten in Jeruzalem, door K. hier beschreven, zijn vermeld bij de Evangelist Lukas, 13, 1.

Dit baart dus geen moeilijkheid: "Sommigen vertelden aan Jezus het nieuws van de Galileeërs, wier bloed Pilatus met dat hunner offerdieren vermengd had."

Een probleem, ook door de geleerden tot heden toe nog niet opgelost, zit vast aan de naam Judas de Gauloniet.

In Flavius Josephus 'De joodse oorlog', I, 177, wordt een Judas bijgenaamd: de Galileeër. Hij verzette zich met zijn aanhangers tegen de volkstelling die onder keizer Augustus en onder de landvoogd Coponius in de tijd van Christus' geboorte, met het oog op een nieuwe belasting, gehouden werd.

Judas verzamelde aanhangers en hitte ze op met principes als deze: "Belastingen aan vreemde overheersers betalen en hun gehoorzamen is ongehoorzaam zijn aan God, onze enige Heer en Meester. Het is goddelijke eer bewijzen aan mensen!"

Zijn aanhangers vormden een sekte, die men later 'de Sikariërs' of 'dolkhanteerders' noemde. Ze is, volgens Flavius Josephus de vierde van de 4 grote joodse sekten; de drie andere zijn:

-
- de Farizeeën,
 - de Sadduceeën en
 - de Essenen.

Na een uitweiding over deze vier sekten spreekt de joodse schrijver niet meer over Judas DE GALILEEËR.

In zijn 'joodse geschiedenis' (blz. 219-220) spreekt hij nogmaals over de volkstelling; voor de Joden was ze onverdraaglijk, maar de hogepriester Joazar wist de Joden te overhalen om geen weerstand te bieden.

Doch, ENIGE TIJD LATER (brengt dit ons in de tijd van Pilatus?) stond een zekere Judas op, EEN GAULONIET, UIT DE STAD GAMALA, ten oosten van het Meer, en bijgestaan door de Farizeeër Sadok, verwekten zij met hun partij overal grote herrie, verwarring, diefstal en plundering, moord en strijd, onrecht en geweld, en zelfs oorlog tot in de tempel, die tenslotte in de vlammen opging (anno 70).

Dit algemeen vaag overzicht van de LATERE rampen door de Sikariërs veroorzaakt, zoals ook de naam Gauloniet uit GAMALA, doen ons vermoeden dat deze tweede Judas werkelijk van de eerste te onderscheiden is.

Anderzijds schrijft Flavius Josephus hem dingen toe, die de schijn wekken dat hij dezelfde Judas, de Galileeër op het oog heeft. Hoe en wanneer hij aan zijn einde kwam, wordt nergens gezegd. Vandaar dat twee uiteenlopende meningen bestaan onder de geleerden over Judas de Galileeër, en de Gauloniet: Het is dezelfde persoon; het zijn twee verschillende personen.

Deze twee tegenstrijdige mededelingen zijn één van de gevallen, waarin men Flavius Josephus van onnauwkeurigheid beschuldigt. En zeker, in menig geval is hij er plichtig aan. Zie b.v. Dictionnaire de la Bible (Migne), bij het woord Judas de Gaulan, k. 1231.

Een Italiaanse 'Handelingen der apostelen', in 1967, op bevel van Paulus VI uitgegeven en door gezagvolle professoren gecommenterd, neemt in de bespreking van Hand. 5, 35-37 de mogelijkheid aan van onnauwkeurigheden bij Flavius Josephus.

In dit verband is het commentaar van Dr. Jozef Keulers op dezelfde passage zeer interessant. Hij citeert menig geval, waarin bevoegde exegeten Flavius Josephus van onnauwkeurigheid beschuldigen, vooral waar hij met de Bijbel in strijd is. Dit commentaar van J. Keulers vult vijf kolommen. Voorbeelden er uit citeren zou ons te ver brengen.

Alleen het besluit belangt ons hier nog aan: "Uit de geschiedenis van moderne ontdekkingen leren wij dat de opwerpingen, die 100 jaar geleden

Met de Herodianen was het juist gelijk heden ten dage met de vrijmetselaars en andere geheime genootschappen, die onwetend volk in oproer brengen, terwijl het volstrekt niet weet van waar de opwinding komt en de onlusten met zijn bloed betaalt.

Betanië. - Magdalena.

1171.

29 maart = 11 Nisan. –

Jesus houdt zich in Betanië nog stil. *Op de sabbat leraart Hij in het huis* en daarna gaan zij in de tuinen wandelen (sabbatwandeling). *Hij is ernstig en ook hier spreekt Hij dikwijls over zijn lijden en geeft Hij ook duidelijker te verstaan dat Hij de Messias is.* De eerbied en bewondering vermeerderen in allen.

In Magdalena kunnen de liefde en het berouw niet sneller aangroeien; zij volgt Jesus overal, zit aan zijn voeten, staat overal op Hem te wachten, denkt slechts aan Hem, ziet alleen Hem, weet

onoplosbaar leken en met veel ophef tegen de gewijde tekst uitgespeeld werden, een oplossing gekregen hebben, die hem in het gelijk stelt.”

Op ons geval toegepast krijgt de vraag: “Is Judas de Gauloniet dezelfde persoon als Judas de Galileeër, of hebben wij hier met twee Judassen te maken?”, wellicht een oplossing in de toekomst te verwachten door een nieuwe ontdekking.

Het geeft ook te denken dat K. met een zekere nadruk de Judas uit Pilatus tijd noemt: de GAULONIET.

In het ander geval zou men nog kunnen zeggen: Aangezien niemand de dood van de Judas van de volkstelling vermeldt, en deze alleen verondersteld wordt, was hij 30 jaren later misschien nog in leven en werd het hem nog een keer te machtig de willekeurige en smadelijke beledigingen van de hovaardige Pilatus te verdragen.

In elk geval, na dit betoog bewaren wij het recht K.'s mededelingen te aanvaarden. Wie weet, wellicht geeft zij de juiste oplossing van het probleem.

van niets dan van haar Verlosser en zonden. Zij onderscheidt zich nog door de edele schoonheid van haar gestalte en voorkomen, doch van haar wenen, treuren en boeten is haar schoonheid toch wat getaand. Zij zit bijna gedurig eenzaam in haar enge boetekamer en wijdt zich aan de nederigste armen- en ziekendienst.

(Wordt hier aangeraden in fasc. 19, nr. 854, voetnoot 438 een kleine verzameling te herlezen van mooie gedachten uit de mystieke litteratuur over Magdalena, de beminde van Jezus en de vurige, uitzonderlijke, bijna onevenwichtige minnares van de goddelijke Bruidegom.)

's Avonds had een grote maaltijd plaats. De Jeruzalemse vrienden en vrouwen waren allemaal hier, ook Heli uit Hebron, de weduwnaar van een zuster van Elisabet.

Op Jezus' laatste avondmaal zal Heli de spijsmeester en gastheer zijn (nr. 1745). Met hem was hier zijn zoon (Zakarias junior), een leviet, die het ouderlijk huis van Joannes bezit (nr. 1026), en met Heli waren hier ook zijn 5 dochters. Dit zijn een soort Essenvrouwen; ze trouwen niet, maar toch hadden zij enige knaapjes bij zich, wellicht van de zoon⁶¹⁹.

Ook het oproer kwam ter sprake. Pilatus heeft de bezetting met nog vele soldaten versterkt.

⁶¹⁹ Hier stellen wij vast dat onze zienster, zoals elk gewoon mens, dingen kan vergeten die zij ooit wel geweten heeft (cfr. fasc. 9, VOORREDE nr. 6).

Hier vertelt zij over vijf Essenvrouwen die zorg dragen voor enige knaapjes. Wellicht zijn dat, meent de zienster nu, zoontjes van Zakarias junior.

Blijkbaar is zijzelf hier vergeten wat wij van haar vernamen in fascikel 22, nr. 1026, midden: Zakarias junior is een leviet, soort van Esseen en ongetrouwd.

Tevens doen wij hier opmerken dat deze Zakarias junior een priester was, hoewel Katarina hem in dezelfde passage (nr. 1171) gewoonweg een leviet noemt. Alle priesters immers waren leviet maar niet alle levieten priesters. Zo zijn ook al onze priesters diaken, maar niet alle diakens priesters.

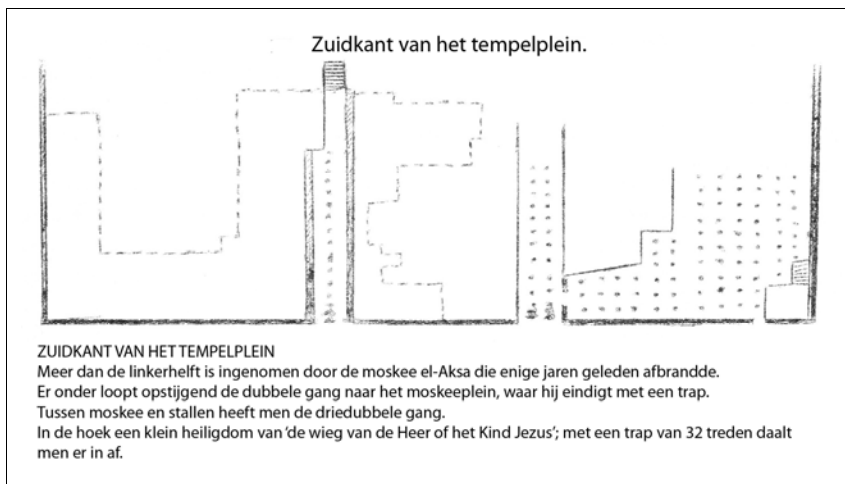
Lazarus en de zijnen hebben een ruim aandeel, samenwerking en vertrouwelijkheid met Jezus en al zijn leerlingen, want met hun have en goed (= al iemands bezittingen) en al hun krachten steunen zij met levensmiddelen de Gemeente en voorzien zij in al haar noodwendigheden. Ook thans was er weer sprake van het treffen van maatregelen op dit gebied.

Jezus leert in de tempel.

1172.

30 maart = 12 Nisan. –

Deze morgen omstreeks 10 uur zag ik Jezus met de apostelen en een dertigtal leerlingen over de Olijfberg door Ofel ten tempel gaan. (Aangezien Hij door Ofel gaat, gaat Hij niet in de tempel door de oost- of Gulden Poort, maar door een andere toegang. In de zuidelijke muur van het Tempelplein leidden twee onderaardse gangen, een dubbele en een driedubbele gang opstijgend naar het Tempelplein; zie fasc. 8, deel De Tempel, II. Tempelplein van Herodes).

Allen droegen bruine rokken van ordinaire wol, zoals alle volksmensen in Galilea doorgaans dragen. Jezus onderscheidde zich alleen door een breder gordel met letters erop. Hij trok niet de aandacht op zich, want daar liepen vele scharen van aldus geklede Galileeërs rond. Het feest is zeer nabij en men ziet grote kampen van hutten en tenten rondom de stad en uit alle richtingen stroomt het volk nog onophoudelijk toe.

Jezus onderwees in de tempel zijn leerlingen en een groot aantal mensen. Daar waren MEERDERE LEERSTOELEN waarop geleerd werd, maar men was zo in beslag genomen door de voorbereidselen tot het feest, en tevens zo bezig met het heden begonnen oproer tegen Pilatus, dat geen voornamer priester het tegen Hem opnam. Maar enige onaanzienlijke, boosaardige Farizeeën vielen Hem aan en vroegen Hem hoe Hij het aandurfde zich hier te vertonen, en hoelang Hij hen nog met zijn drijfverijen zou vervelen, want dat men Hem weldra zijn vermetelheid zou afleren en aan dat spel een einde maken. *Jezus beschaamde hen door zijn antwoorden, leerde ongestoord voort* en keerde dan naar Betanië terug.

Oproer.

Ik zag heden weer een grote menigte volk op de markt vóór de burcht Antonia; zij verlangden Pilatus te spreken. Maar hij was van alles reeds op de hoogte en had zijn geheime politie en verklede soldaten zich onder hen doen mengen.

De Herodianen hadden Judas de Gauloniet en zijn Galilese aanhangers opgehitst. Deze kwamen zeer stoutmoedig nader tot Pilatus en eisten dat hij van zijn besluit om geld uit de tempelschat te nemen, af zou zien. Doch daar velen een zeer vrijpostige toon aansloegen en oproerkreten brulden, liet Pilatus hen plotseling overvallen en een vijftigtal van hen gevangen nemen. Maar het andere volk stormde op de vijand toe, sloeg erop los, bevrijdde hen en verspreidde zich dan. In deze

schermutseling kwamen 4 of 5 onschuldige Joden en een paar Romeinse soldaten om het leven. Hierdoor is nu alles erger geworden dan tevoren.

Jezus en zijn vrienden gingen 's avonds nog naar de Olijfberg.

Herodes is in Jeruzalem.

Redetwist in de tempel. – De genezene van de vijver Bethesda.

1173.

31 maart = 13 Nisan. –

Heden morgen ging Jezus met alle leerlingen weer in de tempel. Zijn aanwezigheid was reeds bekend en in het tempelvoorhof, dat Hij overstak, stonden mensen met verscheidene zieken; en ook reeds aan de opstijgende weg (die onder de grond op het Tempelplein uitkwam), bracht men een waterzuchtige man op een draagbed tot Jezus. *Jezus genas hem, gelijk ook in de tempel nog verscheidene jichtigen en andere zieken;* daarom trokken vele mensen Hem na.

Toen Hij in de tempel kwam, waar men hier en daar met het ontruimen en schikken van de plaats voor de paaslammerenslachting van morgen bezig was, ging Hij voorbij de man, die Hij op 7 Sebat genezen had (nr. 1049) en die hier als dagloner arbeidde.

Jezus wendde zich tot hem en sprak: "Zie! gij zijt gezond geworden, zondig niet meer opdat later u niets ergers overkome." (Joa. 5, 14).

Men had de man die zeer bekend was, dikwijls ernaar gevraagd wie hem op de sabbat genezen had; maar hij kende Jezus niet en zag eerst nu Hem weer. Nu was het zijn eerste werk aan Farizeeën die daar juist aankwamen, te zeggen dat dezelfde Jezus

die ook hier zo even geheeld had, hem toen aan de vijver Bethesda genezen had (Joa. 5, 15). Daar die genezing groot opzien had gebaard en de Farizeeën tegen Jezus' inbreuk op de sabbat groot kabaal veroorzaakt hadden, vonden zij hierin een nieuwe aanleiding om Jezus te beschuldigen. Zij verzamelden zich daarom meer om zijn leerstoel en kwamen weer met hun oude geschiedenissen van sabbatschending voor de dag. Maar het eigenlijke onweer brak heden nog niet los, hoewel zij reeds zeer woedend waren.

Jezus leraarde in de tempel voor vele mensen over de offers, wel 2 uren lang. In zijn toespraak zei Hij dat zijn hemelse Vader van hen geen bloedige offeranden verlangde, maar een rouwmoedig hart (cfr. Ps. 39, 7-11; Ps. 49, 7-17; Ps. 50, 18-19).

Ook sprak Hij over het paaslam als van een voorafbeelding van het allerhoogste offer, dat weldra voltrokken zou worden (en aan de vroegere offers een einde zou maken).

Maar nu kwamen vele Farizeeën, die Jezus' boosaardigste vijanden waren en *zij vielen met hoon en tegenspraak tegen Hem uit*; zij hadden Hem in het begin onder andere met een geveinsde hatelijke beleefdheid gevraagd of de profeet hun de eer wilde aandoen het paaslam met hen te eten. *Jezus had er ondermeer op geantwoord: "De Zoon des Mensen is zelf een offer (is zelf het paaslam) voor uw zonden."*

1174.

Maar in Jeruzalem was ook die jongeling, die gezegd had dat hij eerst zijn vader wilde begraven, en *aan wie Jezus geantwoord had: "laat de doden de doden begraven."* Hij had dit aan de Farizeeën overgedragen en zij maakten Hem een verwijt van die woorden, en vroegen wat Hij daaronder verstond en hoe dan de ene dode de andere kon begraven? Wat gekheid!

Jezus antwoordde hun: "Wie mijn leer niet volgt, geen boetvaardigheid doet, noch aan mijn zending gelooft, heeft geen leven in zich en is dood! wie zijn have en goed hoger schat, dan zijn zaligheid, zo iemand volgt mijn leer niet en gelooft niet in Mij: hij heeft geen leven, maar de dood in zich. Zo was ook die jongeling gesteld, want hij wilde eerst met zijn oude vader in zake erfdeel overeenkomen en zijn vader op kostgeld stellen; hij hing met zijn ziel aan een dood, vergankelijk erfdeel. Dus kon hij geen erfgenaam van mijn Rijk en het leven worden, en daarom heb Ik hem gewaarschuwd de doden hun doden te laten begraven en zich tot het leven te wenden."

Jezus zette zijn leer over dit onderwerp verder uiteen en verweet de Farizeeën hun schraperigheid en hebzucht zeer streng. Maar toen Hij zijn leerlingen tegen de farizesche zuurdeeg waarschuwde (cfr. Mt. 16, 6) en de parabel van de rijke vrek en de arme Lazarus verhaalde (Lk. 16, 12-31), kende hun woede geen grenzen meer; zij raasden en schreeuwden en was Jezus niet ontweken en tussen het volk verdwenen, zij zouden Hem te keer gegaan zijn en vastgegrepen hebben.

Toebereidselen tot het paasfeest te Betanië.

1175.

De 4 lammetjes die door 4 groepen paasgasten bij Lazarus gegeten moesten worden en die dagelijks aan een bronnetje gewassen en met verse kransjes versierd geworden waren, werden heden avond naar Jeruzalem in de tempel gedragen. Aan het kransje om de hals van ieder lammetje hing een etiketje met het kenteken van de huisvader. Na nogmaals gewassen te zijn,

werden ze in de daartoe bestemde, omheinde, mooie graspleinen op de Tempelberg geleid.

Alle huisgenoten van Lazarus reinigden zich heden en namen een bad. Ik zag ze allen twee en twee beurtelings in het bad gaan, mannen en vrouwen afzonderlijk aan verschillende zijden van het huis. Ook Jezus zag ik erheen gaan doch alleen; maar ik weet niet of Hij zich werkelijk gebed heeft⁶²⁰. Ik heb dit nooit met zekerheid gezien of geweten, hoewel ik Hem dikwijls zijn aangezicht, armen en voeten heb zien wassen.

's Avonds ging Lazarus tot een bron, vulde een kruik water en bracht die in het huis, waar ze toegedekt bleef staan. Dit water moet morgen dienen tot het bereiden van de ongedesemde broden. Daarna zag ik Lazarus met een dienaar in verscheidene hoeken van de kamers gaan en als tot een ceremonie veegde hij deze hoeken een weinig uit, terwijl de dienaar hem bijlichtte. Vervolgens reinigden en veegden de knechten en meiden het hele huis; zij wasten en schuurden het huisraad en de plaats, waar het ongedesemde brood bereid moest worden; dit was wat men noemde het uitvegen van het zuurdeeg.

(Wij wijzen hier terug naar een beknopt artikel over het paasfeest, waarin men het meest essentiële vindt in fasc. 15, na nr. 450).

Simon, de Farizeeër van Betanië is reeds bij Jezus geweest. Onlangs scheen hij mij de melaatsheid nabij. Nu ziet hij er reiner uit; hij is nog geen besliste aanhanger van Jezus.

⁶²⁰ Wat Katarina hier zegt over haar twijfel of Jezus zich ooit gebed heeft, schijnt andermaal in tegenspraak met haar eigen mededeling in fascikel 11, nr. 313 over dat warm badwater voor Jezus bereid, waarin dan een blinde kromgebogen vrouw miraculeus werd genezen.

Vergelijk hiermee de genezing van het roverszootje in fascikel 7, nr. 178 en van de twee melaatsen in fasc. 9, nr. 225.

Jezus op de olijfborg. – Paaslammerenslacting.

1176.

1 april = 14 Nisan. –

Heden op 14 Nisan werd 's morgens bij Lazarus door de dienstmeiden en enige dienstvrouwen van Marta het ongedesemde paasbrood bereid en gebakken. (Het bakken van brood elke morgen, zoals ook het graan malen en het halen van water enz. zijn doorgaans het werk van de vrouwen.) Marta en Magdalena zag ik er niet bij.

De genezene van de vijver Bethesda liep gisteren en heden ook naar Betanië of waar Jezus ook verscheen, en vertelde overal tegen de Farizeeën, dat het deze Jezus was, die hem genezen had, en de Farizeeën besloten er toe Jezus, indien het mogelijk was, gevangen te nemen en uit de weg te ruimen.

Jezus zag ik heden meermalen op de Olijfborg, waar Hij met de leerlingen en andere vrienden heen gewandeld is. Maria, Magdalena en andere vrouwen volgden Hem op enige afstand. Ik zag de leerlingen bij rijpe koornvelden aren aftrekken en eten, zoals hier en daar ook vruchten en bessen. Ik vroeg me nog af wanneer dan eigenlijk het plukken van koornaren, dat in het Evangelie vermeld is, zich zou voordoen?

(Lk. 6, 1-5; het zal voorvallen op 5 april, slechts 5 dagen later – zie fasc. 24, nr. 1186).

Jezus onderrichtte hen ondermeer nogmaals zeer uitvoerig over het gebed, vermaande hen tegen de schijnheiligheid in het gebed, en herhaalde veel van wat Hij reeds vroeger gezegd had. Opvallend was het wat Hij hier zei, dat zij onophoudelijk vóór het aangezicht van zijn en hun hemelse Vader in het gebed moesten wandelen (Lk. 18, 1).

De paaslammeren werden heden niet zo vroeg in de tempel geslacht als in het jaar van Christus' kruisiging, toen het slachten

reeds om half één begon, het uur waarop Jezus aan het kruis werd geslagen (Joa. 18, 28; fasc. 13, na nr. 450). Toen was het een vrijdag en men begon vroeger, omdat de volgende dag een sabbat was.

Heden begon men om 3 uur in de namiddag. Vele trompetten werden geblazen en allen stonden gereed en het volk werd bij groepen in de tempel binnengelaten. De vaardigheid, vlugheid, de goede regeling en orde waren bewonderenswaardig. Allen stonden dicht op elkaar en veroorzaakten elkander toch geen hinder. Iedere afdeling had zijn weg en plaats om bij de slachtbank te komen, te slachten en te vertrekken.

De vier lammeren voor het huis van Lazarus werden geslacht door de vier mannen die aan de tafels de rol van huisvader moesten vervullen; het waren

- Lazarus,
- Heli van Hebron,
- Judas Barsabas en
- Heliakim, zoon van Maria Heli en broer van Maria van Kleofas.

De lammeren werden op een houten spies met een dwarshout uitgespannen als gekruisigd, en rechtstaande in de bakoven te braden gezet. De ingewanden, hart en lever had men terug in het paaslam gestoken. Bij enkele werden ze van voren aan de kop gehecht.

Betfage en Betanië werden gerekend als een geheel uitmakend met Jeruzalem, zodat ook daar het paaslam gegeten mocht worden.

Het paasmaal bij Lazarus.

1177.

Wanneer met de avond de 15^e Nisan begon, aten zij het paaslam. (cfr. nrs. 450, 1757, 1763). Hun klederen waren opgeschort; zij hadden nieuwe zolen aan en een stok in de hand. Eerst hieven zij gezangen aan: “Gezegend zij de Heer, de God van Israël!” Ook “Geloofd zij de Heer!” en zij plaatsten zich aan beide zijden met opgeheven handen twee en twee tegenover elkander en naderden zo tot de tafel (cfr. nr. 1759).

Aan de tafel waaraan Jezus met de apostelen at, vervulde zijn verwant Heli van Hebron de rol van huisvader.

Lazarus deed dit aan de tafel van zijn huisgenoten en vrienden.

Aan een 3^e tafel was het Heliakim, de zoon van Kleofas, en aan de 4^e vierde tafel was het Judas Barsabas.

Hier aten 36 leerlingen het paasmaal.

Na het gebed werd aan de huisvader een beker wijn gebracht, die hij, na hem gezegend en ervan gedronken te hebben, rondgaf. Hierna waste hij zich de handen. Op de tafel stonden het paaslam, een schotel met paaskoeken, een schaal met een bruin moes, en een schaal met een saus, ook ene met kleine bosjes bittere kruiden, en ene waarop groen kruid als groeiend gras rechtop en dicht bijeenstond; ik ken een soortgelijk kruid. Kon ik maar gaan, ik zou het gaarne gaan zoeken. Als kind zocht ik het dikwijls en at het ook gaarne. Het heeft fijne steeltjes, is geelachtig groen, heeft bladertjes als van klaver en bloeit met witte bloempjes; het groeit graag onder dikke hagen. Als kind ben ik er dikwijls onder gekropen om het te zoeken. Ik heb ook wel gezien dat de Joden het plukten en lustten, maar ik weet niet of zij het kenden. (Zij bedoelt de zogenaamde hazeklaver, noteert hier Brentano).

De huisvader verdeelde dan het lam en deelde het rond en zij verorberden het in allerijl. Zij sneden een weinig van het dichte kruid af, doopten het in de saus en aten het. De huisvader brak ook een van de paaskoeken en legde een stukje daarvan onder het tafeldoek, en dit alles gebeurde vlot en zeer snel, onder allerhande gebeden en gereciteerde formules, en zij leunden middelerwijl tegen hun zetels. Daarna ging nogmaals een beker rond en de

huisvader waste opnieuw de handen en legde dan een bundeltje van de bittere kruiden op een stuk brood, doopte het in de saus en at ervan. Zo deden ook de anderen.

Het paaslam werd geheel opgegeten; de beenderen werden met benen messen tot het minste zier toe afgeschraapt, gewassen en daarna verbrand. Dan zongen zij nogmaals en legden zich nu plechtig aan tafel en namen een formele maaltijd, etend en drinkend. Meerdere sierlijk gevormde spijzen kwamen op tafel en de disgenoten waren opgewekt en vol vreugde.

1178.

Hier bij Lazarus hadden alle gasten mooie borden, waaruit zij aten, maar bij Jezus' laatste avondmaal dienden hun ronde, platte broden tot borden; ze waren dun als schijven, hadden allerlei ingedrukte figuren en lagen in de uitdiepingen van de tafel.

Ook de vrouwen aten al staande en waren gekleed als voor de reis. Eveneens zongen zij psalmen, maar onderhielden daarbuiten geen ceremoniën; zij verdeelden niet zelf hun lam; het werd hun van de andere tafel gezonden. In de zijplaatsen, naast de grote eetzaal aten ook vele arme mensen hun paaslam; hun maaltijd had Lazarus bekostigd; bovendien ontvingen allen nog geschenken.

Jezus leerde en vertelde onder de maaltijd en hield in het bijzonder een schone toespraak over de wijnstam⁶²¹, over het veredelen er van, het uitsnoeien

⁶²¹ Leer over de wijnstok. – Wat Jezus hier daarover leert, heeft Joannes ingewerkt in de afscheidsrede.

Zijn 14^e hoofdstuk eindigt met de woorden: “Komt! laten wij van hier weggaan!” Hierop zet Jezus zijn toespraak voort in het 15^e en 16^e hoofdstuk en besluit ze in het 17^e hoofdstuk met zijn hoogpriesterlijk gebed.

De exegeten vragen zich af of de hoofdstukken 15 en 16 wellicht geen verzameling zijn van gedeelten uit andere, vroegere uitlatingen en toespraken.

Zo neemt Lagrange het aan en hiervoor pleiten ook de mededelingen van K. Emmerick, want in Jezus' afscheidsrede komen meerdere passages voor,

van de slechte ranken, het aanplanten van edele ranken, het snoeien van het overtollige rankhout, zo vaak als het opnieuw uitschoot. Hij zei tot de apostelen en leerlingen, dat ZIJ de ranken zijn en dat de Zoon des Mensen de ware wijnstok is en dat zij dus in Hem moesten blijven (Joa. 15, 1-11). Nadat Hij geperst zou zijn, moesten zij de ware wijnstok, Hemzelf, steeds verder verbreiden en alle andere wijngaarden er mee aanleggen; zij bleven tot zeer diep in de nacht tezamen en waren allen innig ontroerd en vol vreugde.

Judas Barsabas was na Andreas de oudste leerling; hij was getrouwd en zijn familie behoorde tot de herdersstand en woonde in een rij huizen tussen Mikmetat en Iskariot.

Ook Heliakim was getrouwd, was insgelijks herder en woonde in de vlakte Ghinnim. *Jezus stuurde deze leerlingen zelden in dit gewest.* Heliakim was veel ouder dan Jezus.

Pasen. – Grote preek in de tempel. – Tegenspraak der Farizeeën.

1179.

2 april = 15 Nisan; Pasen; Volle Maan. –

Het feest begon in de tempel heden zeer vroeg; hij was spoedig na middernacht reeds open en overal hingen vele lampen.

De Joden kwamen reeds vóór het dagaanbreken met hun dankoffers, met allerlei dieren en vogelen, die te koop waren en

die volgens haar in andere omstandigheden uitgesproken werden, b.v. uit de nrs. 1414, 1716, 1717, 1731, 1732.

Over deze kwestie kan men het commentaar nazien op Joa. 14, 31 van de zeer voortreffelijke, en wat meer is vrome schrijftuurverklaarder Dr. Jos. Keulers.

ze werden door de priesters in ontvangst genomen en gekeurd; zij brachten ook allerlei andere geschenken, zoals geld, stoffen, meel, olie, enz.

Toen het dag geworden was, gingen Jezus, de leerlingen, Lazarus, zijn huisgenoten en ook de vrouwen naar de tempel en Jezus stond onder de volksmenigte met de zijnen tezamen. Er werden vele psalmen gezongen, muziek gespeeld, offeranden opgedragen en ook een zegen uitgesproken, die door allen op de knieën ontvangen werd. De mensen gingen met hun offers niet anders dan bij groepen binnen, en, na geofferd te hebben, weer buiten, en telkens als een groep binnengelaten was, werden de deuren achter hen gesloten, zodat alles zonder stoornis of onderbreking verliep. Ook gingen vele mensen, inzonderheid de vreemdelingen, na de zegen, naar de synagogen in de stad en daar werd gezongen en uit de Wet voorgelezen.

1180.

Tegen de middag, omstreeks 11 uur, onderbrak men het ontvangen der offeranden om te gaan eten. Vele mensen hadden zich reeds verspreid, en waren gedeeltelijk bij de keukens in het voorhof van de vrouwen gegaan, waar met slachtoffervlees spijzen bereid werden, die vervolgens in de eetzaal door talrijke gezelschappen gegeten werden.

De vrouwen waren vroeger naar Betanië teruggegaan.

Tot op het ogenblik van de onderbreking was Jezus met de zijnen rustig op zijn plaats gebleven; doch, nu alle toegangen weer open waren, begaf Hij zich naar de grote leerstoel in de voorzaal of vestibule van de (eigenlijke) tempel, vóór het Heilige.

Hij was aanstonds door vele mensen omringd en onder dezen waren ook Farizeeën. De genezene van de vijver Bethesda liep ook weer onder de menigte rond; hij had dezer dagen maar al te veel de lof van Jezus verkondigd en dikwijls ook openlijk gezegd dat Iemand, die zulke werken doet, ongetwijfeld de Zoon van God

moet zijn. Wel hadden de Farizeeën hem verboden daarvan nog te spreken, maar het mocht niet baten.

Daar nu *Jezus ook eergisteren onbevreesd in de tempel gepredikt had*, en daar zij vreesden dat Hij hen voor het volk nog verachtelijker zou maken, en daar nu ook alle Farizeeën uit het hele land hier waren en hun klachten en leugens tegen Jezus al ingediend hadden, zo namen zij het besluit Hem bij de eerste gunstige gelegenheid met geweld te lijf te gaan, Hem gevangen te nemen en te veroordelen.

1181.

Zodra Jezus hier begon te onderrichten, kwamen vele Farizeeën rondom Hem; zij onderbraken zijn lering met vele opwerpingen en verwijten en maakten Hem er ook een verwijt van dat Hij niet met hen het paaslam in de tempel gegeten had, en zij vroegen of Hij heden een dankoffer gebracht had? *Jezus wees hun de huisvaders aan, die het gedaan hadden voor Hem.*

Zij stelden Hem er nu ook weer verantwoordelijk voor, dat zijn leerlingen de gebruiken niet onderhielden, met ongewassen handen aten en onderweg uit gulzigheid koorbaren en vruchten afplukten; dat men hen nooit offeranden zag brengen; dat er zes werkdagen waren, maar dat op de zevende dag gerust moest worden, maar dat HIJ integendeel de man van de vijver op de sabbat genezen had en dus een onheiliger van de sabbat was⁶²².

⁶²² In fasc. 22, nr. 1050, voetnoot 558, heeft K. benadrukt dat het verhaal van Joannes, 5, nl. van de genezene bij de vijver Bethesda twee delen bevat.

Het tweede deel wordt ingeleid met het woordje 'postea' = 'daarna' of 'later'.

Dit kan weinig, maar ook veel later zijn. Hier duidt dit woordje een tijdruimte van 2 maanden en 10 dagen aan; de ontmoeting van Jezus met die genezene is zo juist verhaald en gedeeltelijk ook reeds de twist met de Farizeeën, die er het gevolg van is geweest.

Verder zal deze twist nu verhaald gaan worden.

Maar in zijn leer over het offer had Jezus het streng tegen hen gemunt. Hij herhaalde dat de Zoon des Mensen zelf een offer was en dat ZIJ het offer schonden en ontheiligden door hun gierigheid en door hun belasteren van de evenmens. Zijn redenering was onweerlegbaar: "God verlangt geen brandoffers, maar boetvaardige harten. Uw offers zullen een einde nemen.

Wat de sabbat betreft, de rustdag zal blijven bestaan, doch dit voor het welzijn van de mensen, als een hulp en genademiddel tot hun zaligheid, maar de mensen bestaan niet om de sabbat." (cfr. Mt. 12, 1-8; Mk. 2, 23-28).

Parabel van de rijke vrek en de arme Lazarus. – Een echte geschiedenis (Lukas 16, 14-31).

1182.

Zij ondervroegen Hem ook aangaande zijn *parabel van de arme Lazarus*, die Hij onlangs verteld had; en, om Hem en zijn leer belachelijk te maken, vroegen zij Hem van waar Hij die geschiedenis zo nauwkeurig tot in de minste bijzonderheden kende, hoe Hij wist wat Lazarus en Abraham en de rijkaard gezegd hadden, of Hij dan met hen in Abrahams schoot en zelfs in de hel geweest was? En hoe Hij zich niet schaamde het volk zulke verzinsels op de mouw te spelden?

Jezus herhaalde en verklaarde nogmaals deze parabel en verweet hun streng hun gierigheid, hun hardvochtigheid jegens de armen, hun formalisme en zelfgenoegzaam rigoristisch onderhouden van ijdele gebruiken en vormen, terwijl zij liefdeloos en

zelfgenoegzaam de Wet zelf overtraden. Hij paste de geschiedenis van de rijke brasser op hen toe.

Het was een ware geschiedenis, die tot aan diens dood door de mensen gekend was en deze was verschrikkelijk geweest. (Wat echter na zijn dood plaatsgevonden had, was niemand, tenzij Jezus bekend).

Ik heb ook nogmaals gezien dat de rijke vrek en de arme Lazarus geleefd hebben en door hun dood zeer bekend zijn geworden. Maar zij woonden niet te Jeruzalem. Daar werden later tot op heden aan de pelgrims huizen aangewezen als de hunne⁶²³. Hoe deze valse traditie ontstaan is, weet ik niet. Zij stierven in Jezus' jeugdijaren en toen werd in deugdzame families veel daarover gesproken.

De stad waar zij woonden, heet, geloof ik, Aram of Amtar, en ligt in het gebergte ten westen van het Meer van Galilea.⁶²⁴ Heel deze geschiedenis weet ik niet meer zeer omstandig, maar wel nog het volgende.

De vrek was zeer rijk en een wellusteling; hij was de bestuurder van zijn stad en een beroemd Farizeeër, uiterlijk een streng onderhouder van de Wet, maar hij was zeer hardvochtig en

⁶²³ Het huis van de rijkwaard wordt getoond in het steegje dat uit de richting van de tempel westwaarts loopt en uitkomt tussen de 4^e en 5^e kruiswegstatie in de stadsvallei.

Vele exegeten zijn van mening dat deze parabel een werkelijke geschiedenis voorhoudt, want het is de enige waarin eigennamen voorkomen en hun mening steunt ook op een traditie, waarvan wij reeds bij de H. Ireneüs en Tertullianus de echo vinden.

Euthimius noemt de rijkwaard Ninevis (cfr. D.B. Lazare).

⁶²⁴ **Amtar**. – Amtar is een grensstad van Zabulon, in Jos. 19, 15 genoemd tussen de grenssteden Rimmon en Neah.

De aanwijzing van K. 'in het gebergte ten westen van het Meer van Gennezaret' wijst het aan in de goede richting, waar het past in het kader van de grensbeschrijving, maar de nauwkeurige ligging is onbekend; onze aanduiding is benaderend.

onbarmhartig jegens de armen; ja, ik zag hem de armen van de stad, die hem als hoogste magistraat om hulp en onderstand kwamen smeken, ongeholpen wegzenden.

Maar in dezelfde stad woonde een zeer deugdzaam, doch arme en ellendige man die Lazarus heette; hij was bedekt met zweren en noodlijdend; maar hij was ootmoedig en zeer geduldig. Zelf honger lijdend liet hij zich naar het huis van de rijke dragen, om de zaak van de afgewezen en verwaarloosde armen te bepleiten.

Op dit ogenblik lag de rijke aan zijn tafel te eten en te brassen, en Lazarus werd als een onrein mens zeer hardvochtig de deur gewezen. Hierop ging de arme Lazarus voor de deur van de rijke liggen en smeekte slechts om de brokkelingen die van 's rijken tafel vielen, maar niemand gaf hem die. De honden echter waren barmhartiger en likten zijn zweren en deze historische trek betekende dat de heidenen toen barmhartiger waren dan de Joden. Nadien stierf Lazarus een stichtelijke dood en ook de rijke stierf, maar zijn dood was afgrijselijk; men hoorde ook een stem uit zijn graf, waar het ganse land van sprak.

De overige bijzonderheden weet ik niet meer.

Jezus voegde aan deze parabel uit de inwendige waarheid (uit zijn ingestorte, bovennatuurlijke kennis) het slot toe dat aan de mensen onbekend was. Daarom ook spotten de Farizeeën hiermee; zij vroegen of Hij dan al die woorden in Abrahams schoot gehoord had en erbij tegenwoordig geweest was.

Daar nu deze rijke brasser een zeer streng onderhouder van de gebruiken geweest was, ergerde het de Farizeeën bovenmate, dat zij op één lijn met de vrek gesteld werden, te meer omdat daaruit volgde dat zij niet naar Mozes en de Profeten luisterden.

Jezus zei hun ronduit, dat, wie naar Hem niet luistert, naar de Profeten niet luistert, want dat

dezen over Hem spraken. (Voor deze passage, zie Joa. 5, 16-47).

Johannes 5

Een genezing op sabbat

1. Daarna was er een feest der Joden en Jezus ging op naar Jeruzalem.
2. Nu is er te Jeruzalem bij de Schaapspoort een bad, dat in het Hebreeuws de bijnaam Betesda draagt, met vijf zuilengangen.
3. Daarin lag een menigte zieken, blinden, verlamden en verschrompelden, [die wachtten op de beweging van het water.
4. Want van tijd tot tijd daalde een engel des Heren neder in het bad; dan bewoog het water; wie er dan het eerst in kwam na de beweging van het water, werd gezond, wat voor ziekte hij ook had.]
5. En daar was een man, die reeds achtendertig jaar lang ziek geweest was.
6. Hem zag Jezus liggen en daar Hij wist, dat hij daar reeds lange tijd was, zeide Hij tot hem: Wilt gij gezond worden?
7. De zieke antwoordde Hem: Here, ik heb geen mens om mij, zodra er beweging komt in het water, in het bad te werpen; en terwijl ik onderweg ben, daalt een ander vóór mij af.
8. Jezus zeide tot hem: Sta op, neem uw matras op en wandel.
9. En terstond werd de man gezond en nam zijn matras op en ging zijns weegs. Nu was het sabbat op die dag.
10. De Joden dan zeiden tot de genezene: Het is sabbat en dan moogt gij uw matras niet dragen.
11. Doch hij antwoordde hun: Die mij gezond gemaakt heeft, die heeft tot mij gezegd: Neem uw matras op en ga uws weegs.
12. Zij vroegen hem: Wie is de mens, die tot u gezegd heeft: Neem op en ga uws weegs?
13. En de genezene wist niet, wie het was; want Jezus was ontweken, omdat er een (grote) schare op die plaats was.
14. Daarna vond Jezus hem in de tempel en zeide tot hem: Zie, gij zijt gezond geworden; zondig niet meer, opdat u niet iets ergers overkome.
15. De man ging heen en zeide tot de Joden, dat het Jezus was, die hem gezond gemaakt had.
16. En daarom wilden de Joden Jezus vervolgen, omdat Hij deze dingen op sabbat deed.
17. Maar Hij antwoordde hun: Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook.
18. Hierom dan trachtten de Joden des te meer Hem te doden, omdat Hij niet alleen de sabbat schond, maar ook God zijn eigen Vader noemde en Zich dus met God gelijkstelde.

Jezus' getuigenis van Zichzelf

19. Jezus dan antwoordde en zeide tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, de Zoon kan niets doen van Zichzelf, of Hij moet het de Vader zien doen; want wat deze doet, dat doet ook de Zoon evenzo.
20. Want de Vader heeft de Zoon lief en toont Hem al wat Hij zelf doet, en Hij zal Hem grotere werken tonen dan deze, opdat gij u verwondert.
21. Want gelijk de Vader de doden opwekt en doet leven, zo doet ook de Zoon leven, wie Hij wil.
22. Want ook de Vader oordeelt niemand, maar heeft het gehele oordeel aan de Zoon gegeven,
23. opdat allen de Zoon eren gelijk zij de Vader eren. Wie de Zoon niet eert, eert ook de Vader niet, die Hem gezonden heeft.
24. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, wie mijn woord hoort en Hem gelooft, die Mij gezonden heeft, heeft eeuwig leven en komt niet in het oordeel, want hij is overgegaan uit de dood in het leven.
25. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, de ure komt en is nu, dat de doden naar de stem van de Zoon van God zullen horen, en die haar horen, zullen leven.

26. Want gelijk de Vader leven heeft in Zichzelf, heeft Hij ook de Zoon gegeven, leven te hebben in Zichzelf.
27. En Hij heeft Hem macht gegeven om gericht te houden, omdat Hij de Zoon des mensen is.
28. Verwondert u hierover niet, want de ure komt, dat allen, die in de graven zijn, naar zijn stem zullen horen,
29. en zij zullen uitgaan, wie het goede gedaan hebben, tot de opstanding ten leven, wie het kwade bedreven hebben, tot de opstanding ten oordeel.
30. Ik kan van Mijzelf niets doen; gelijk Ik hoor, oordeel Ik, en mijn oordeel is rechtvaardig, want Ik zoek niet mijn wil, doch de wil van Hem, die Mij gezonden heeft.
31. Indien Ik getuig van Mijzelf, is mijn getuigenis niet waar;
32. een ander is het, die van Mij getuigt, en Ik weet, dat het getuigenis, dat Hij van Mij aflegt, waar is.
33. Gij hebt tot Johannes gezonden en hij heeft van de waarheid getuigd;
34. maar Ik behoef het getuigenis van een mens niet, doch Ik zeg dit, opdat gij behouden wordt.
35. Hij was de brandende en schijnende lamp en gij hebt u een tijdlang in zijn licht willen verheugen.
36. Maar Ik heb een getuigenis, gewichtiger dan dat van Johannes; want de werken, die Mij de Vader gegeven heeft om te volbrengen, juist die werken, die Ik doe, getuigen van Mij, dat de Vader Mij gezonden heeft.
37. En de Vader, die Mij gezonden heeft, die heeft van Mij getuigenis gegeven. Gij hebt nooit zijn stem gehoord of zijn gedaante gezien,
38. en zijn woord hebt gij niet blijvend in u, want die Hij gezonden heeft, gelooft gij niet.
39. Gij onderzoekt de Schriften, want gij meent daarin eeuwig leven te hebben, en deze zijn het, welke van Mij getuigen,
40. en toch wilt gij niet tot Mij komen om leven te hebben.
41. Eer van mensen behoef Ik niet,
42. maar Ik ken u: gij hebt de liefde Gods niet in uzelf.
43. Ik ben gekomen in de naam mijns Vaders en gij neemt Mij niet aan; indien een ander komt in zijn eigen naam, die zult gij aannemen.
44. Hoe kunt gij tot geloof komen, gij, die eer van elkander behoeft en de eer, die van de enige God komt, niet zoekt?
45. Denkt niet, dat Ik u zal aanklagen bij de Vader; uw aanklager is Mozes, op wie gij uw hoop gevestigd hebt.
46. Want indien gij Mozes geloofdet, zoudt gij ook Mij geloven, want hij heeft van Mij geschreven.
47. Maar indien gij zijn geschriften niet gelooft, hoe zult gij mijn woorden geloven?

Uit: NBG-vertaling 1951

Ook dat, wie Hem niet aanhoort, Mozes niet aanhoort, want dat deze van Hem sprak en dat, indien zelfs de doden verreezen, zij in Hem niet geloven zouden. Zij zouden nochtans verrijzen en voor Hem getuigen en toch zouden zij ongelovig blijven.

Dit geschiedde het jaar daarop bij de opwekking van Lazarus en nog even later in deze zelfde tempel bij Jezus' dood.

Maar ook ZIJ zouden opstaan en HIJ zou hen oordelen. Alles trouwens wat Hij doet, doet zijn Vader in Hem, ook de doden opwekken.

Ook van Joannes en zijn getuigenis maakte Jezus hier gewag, maar verklaarde dat Hij het niet nodig had, daar Hij over een groter getuigenis beschikte, namelijk zijn werken en ook zijn Vader, die voor zijn zending getuigden; zij echter kenden God slecht; zij wilden door de H. Schrift zalig worden, ofschoon zij de geboden niet onderhielden.

Niet HIJ zou hen aanklagen, maar Mozes zou dit doen, Mozes, aan wie zij niet geloofden, daar deze van Hem gesproken had (en zij Hem toch niet erkenden).

Een stem uit de hemel.

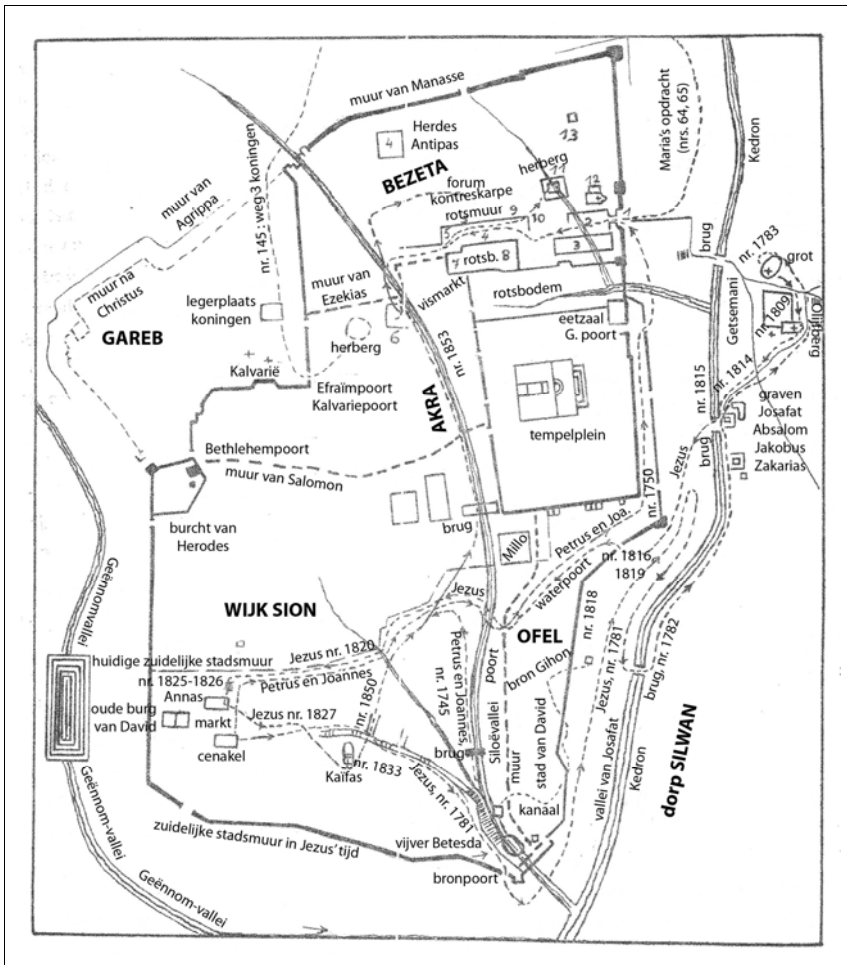
1183.

Zo leerde Jezus nog lang, doch telkens weer onderbroken. De verbittering van de Farizeeën steeg ten laatste zo hoog, dat zij als razenden Hem insloten en boden om hulp naar de wacht stuurden, om zich uiteindelijk van Hem meester te maken.

Nu echter ontstond een zwart onweer, en Jezus schouwde naar omhoog, terwijl de razende woede tegen Hem steeds groter werd; Hij zei: "Vader, getuig voor uw Zoon!"

Toen kwam een donkere wolk voor de hemel; een donderslag barstte los en ik hoorde een machtige stem door de zaal weergalmen: "Dit is mijn lieve Zoon, in wie Ik mijn welbehagen heb!"

Jezus' vijanden schrokken en zagen bevreesd naar omhoog, maar de leerlingen die in een halve kring achter Jezus gestaan hadden, kwamen in beweging en Jezus ging tussen hen ongehinderd door de zich openende menigte en aan de westzijde uit de tempel en door de Hoekpoort bij Lazarus' huis uit de stad; zij trokken heden nog 3 uren noordwaarts en, zo ik meen, tot Rama.

(Nazien: óf kaart fasc. 2, nr. 62, óf grote kaart 3, Jeruzalem: Jezus daalt uit de tempel in de vallei af, gaat noordwestwaarts door de vallei en bereikt de Hoekpoort (Damascuspoort) en komt 9 km verder te Rama, stadje dat zijn oude naam behouden heeft en nu er-Ram heet).

De leerlingen hebben deze stem niet gehoord, doch alleen de donder, want hun uur was nog niet gekomen; maar wel hadden zeer velen onder de toornigste Farizeeën die gehoord.

Nadat het weer nu weer opgeklaard was, spraken zij daar niet over; zij ijlden Jezus na en stuurden nog handlangers vooruit om Hem te arresteren. Maar Hij was niet meer te vinden; zij ergerden zich niet weinig, omdat zij eens te meer zo verrast geweest waren en Hem niet hadden kunnen vastgrijpen.

Grondwaarheden uit Jezus' leer (Mt. 16, 24-28; Mk. 8, 34-38; Lk. 9, 23-27).

Jezus heeft in de orderrichtingen van de voorgaande dagen, die Hij in de tempel en ook te Betanië voor de leerlingen en het verzamelde volk heeft gehouden, dikwijls over de navolging en het dragen van het kruis achter Hem, gesproken en gezegd: "Wie zijn leven wil redden, zal het verliezen, maar wie het om mijnentwil verliest, zal het winnen.

Als iemand de hele wereld wint en het verlies van zijn ziel ondergaat, wat baat het hem?

Wie zich voor dit zondig overspelig geslacht over Mij schaamt, over die zal zich ook schamen de Zoon des Mensen, wanneer Hij in de heerlijkheid van zijn Vader terug zal komen, om aan iedereen loon naar werken, beloning of straf te geven."

Ook zei Jezus *dat er zulke onder zijn toehoorders waren, die de dood niet ondergaan zouden, eer zij het Rijk Gods in kracht hadden zien komen* (Mk. 9, 1, enz.).

Enige toehoorders spotten hier nog mee, maar ik weet niet meer te zeggen wat Jezus daarmee juist heeft bedoeld.

De woorden die in het Evangelie staan, zijn, te oordelen naar hetgeen ik (in mijn visioenen) verneem, slechts de kern en de hoofdzaak van wat Hij voorhield, want al zijn toespraken zijn veel uitvoeriger, en, wat men daar in 2 minuten lezen kan, daarover spreekt Hij dikwijls uren lang.

Ik meen dat Jezus' verheerlijking (gedaanteverandering) na de naaste sabbat zal plaats hebben (nrs. 1192-1198).

Oogslag op Stefanus.

Stefanus onderhoudt nu reeds betrekkingen met de leerlingen. Reeds op dat feest, toen Jezus de man aan de vijver Bethesda genas, knoopte hij kennis aan met Joannes, en sedertdien heeft hij ook veel omgang gehad met Lazarus. Hij is slank en beminnelijk en thans student in het vak van de schriftgeleerdheid. Ook ditmaal was hij met verscheidene andere leerlingen van Jeruzalem te Betanië en *hoorde de leringen van Jezus aan*.